

Cesta k Vítězství:

historické
zdroje
dokazují

K 75. výročí
osvobození východní
Evropy od nacismu

K 75. výročí osvobození

východní Evropy od nacizmu

Před 75 lety začalo osvobození zemí východní Evropy od nacizmu. Začátkem roku 1944 dosáhla Rudá armáda po třech letech krvavé války vynikajících úspěchů na klíčových úsecích sovětsko-německé fronty. Bitva o Moskvu, vítězství v bitvě u Stalingradu, prolomení blokády Leningradu, osvobození severního Kavkazu a ničivá porážka německo-fašistických vojsk na Kurském oblouku přispěly k následujícímu vyhnání nacistů z území Sovětského svazu. Začátek roku 1944 se vyznačoval velkými útočnými operacemi sovětských vojsk: 26. března vojska Rudé armády pod velením maršála Koněva postoupila k řece Prut - státní hranici SSSR a vstoupila na území Rumunska. Sovětská vláda od samého začátku Velké vlastenecké války oficiálně sdělovala, že vstup Rudé armády na území jiných zemí je vyvolán nutností úplné porážky ozbrojených sil Německa a nesleduje jako cíl ani změny politického uspořádání těchto států, ani narušení jejich územní celistvosti. Jeho cílem je pomoc všem národům v jejich osvobozujícím boji. Plnoprávný charakter tohoto cíle byl uznán všemi státy protihitlerovské koalice.

V letech 1944-1945 byla Rudou armádou úplně nebo částečně osvobozena území devíti evropských zemí: Rumunska, Bulharska, Maďarska, Jugoslávie, Polska, Československa, Rakouska, Dánska a Norska. Sovětský voják nepřišel do Evropy jako mstitel, ale jako voják-osvoboditel a cenou vlastního života splnil vznešenou povinnost a humanitární poslání ve jménu míru a svobody. Za svobodu od nacistické tyranie, již přinesl národům zemí Evropy, zaplatil sovětský národ vysokou cenu: v krutých bojích s nepřítelem ztratila Rudá armáda přes 3 miliony vojáků a důstojníků, z nichž asi 1 milion lidí zahynul.

Ihned po osvobození území Evropy od okupace se základním úkolem Rudé armády a sovětské vojenské administrace stalo dávání do pořádku a uspořádání klidného mírového života. Nehledě na těžkou situaci ve své zemi, vyčleňovala sovětská vláda pro národy osvobozených zemí potraviny, léky, spotřební zboží, průmyslové zařízení a suroviny. Sovětští vojáci se účastnili rekonstrukce zničených obcí, železničních úseků, budování mostů, odstraňování min na územích a v průmyslových objektech. Velkou pomoc poskytovala místní správě osvobozených zemí sovětská vojenská velitelství, do jejichž sféry působnosti spadalo udržování pořádku v obcích a součinnost s místní administrací při zajištění běžného fungování průmyslových a obchodních objektů, pošty, telegrafu, škol a kulturně-osvětových úřadů.

Organizace výstavy, věnované 75. výročí osvobození zemí východní Evropy od fašizmu, se zúčastnily Ministerstvo kultury Ruské federace, Ruská historická společnost, Ruská vojensko-historická společnost, fond Dějiny rodné země. Unikátní materiály, poskytnuté ze sbírek fondů Státního ústředního muzea současné historie Ruska, Ruského státního archivu sociálně-politické historie, Centrálního archivu Ministerstva obrany Ruské federace, Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace a to včetně materiálů, které se dlouhodobě uschovaly s razítkem «přísně tajné», svědčí o chodu bojových událostí, morálně-politickém stavu Rudé armády, o spolupráci s místními orgány správy při obnovení infrastruktury a mírového života a humanitární pomoci, kterou poskytovali sovětští vojáci místnímu obyvatelstvu.

Začátek druhé světové války

1. září 1939

Vpádem německých vojsk do Polska dne 1. září 1939 začala druhá světová válka. Obsazení Polska považovalo nacistické velení za první krok na cestě k získání «životního prostoru» na východě. Dne 3. září vyhlásily Velká Británie a Francie Německu válku.

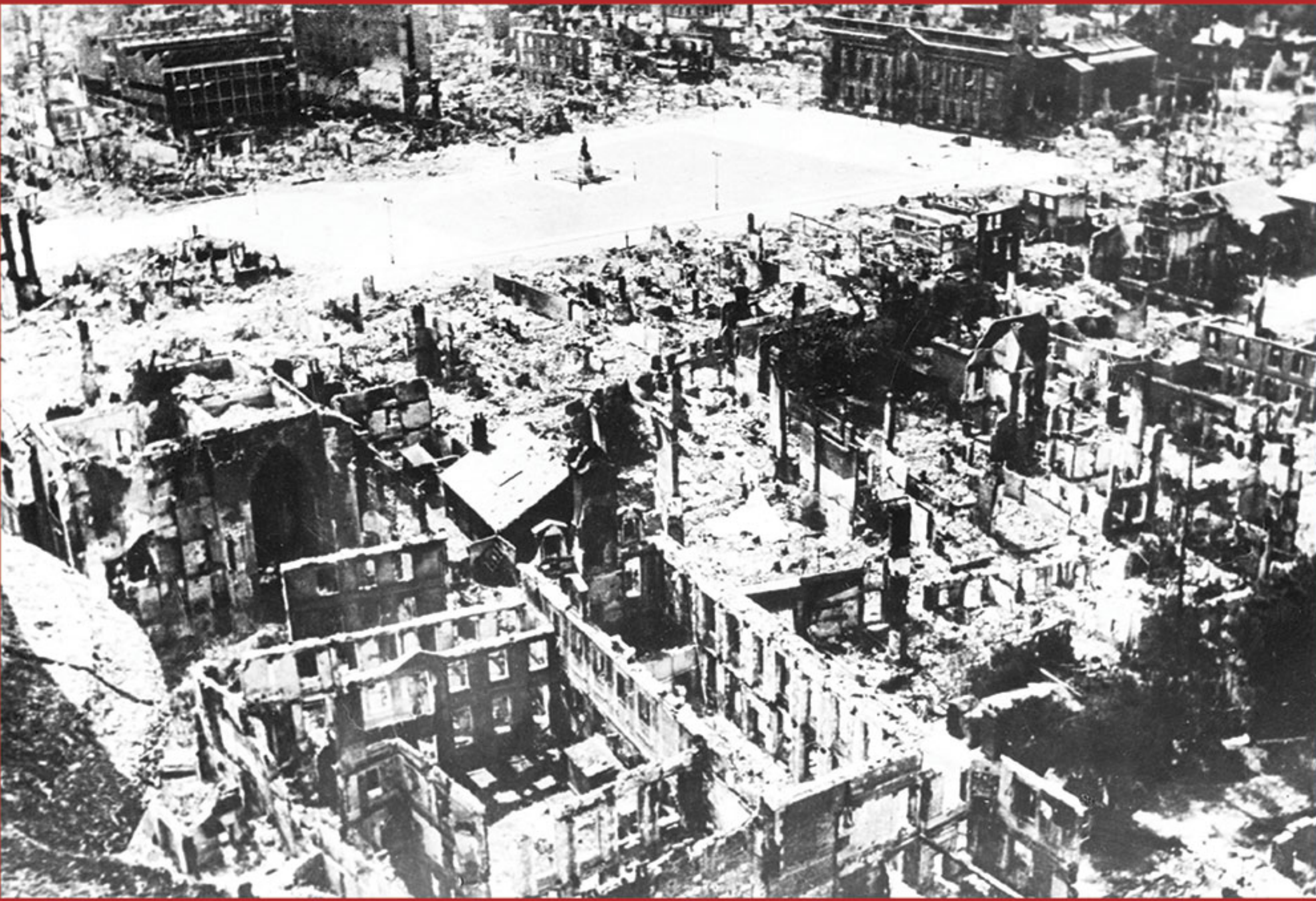
Fašisté v židovském ghettu. 40. léta XX. století.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Děti pozorují vzdušný souboj mezi německými a anglickými letadly. Velká Británie, 1940.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Němečtí vojáci bourají hraniční sloup na hranici s Československem při anexi Sudet. Říjen 1938.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Calais po pouličních bojích. Francie, 1940.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

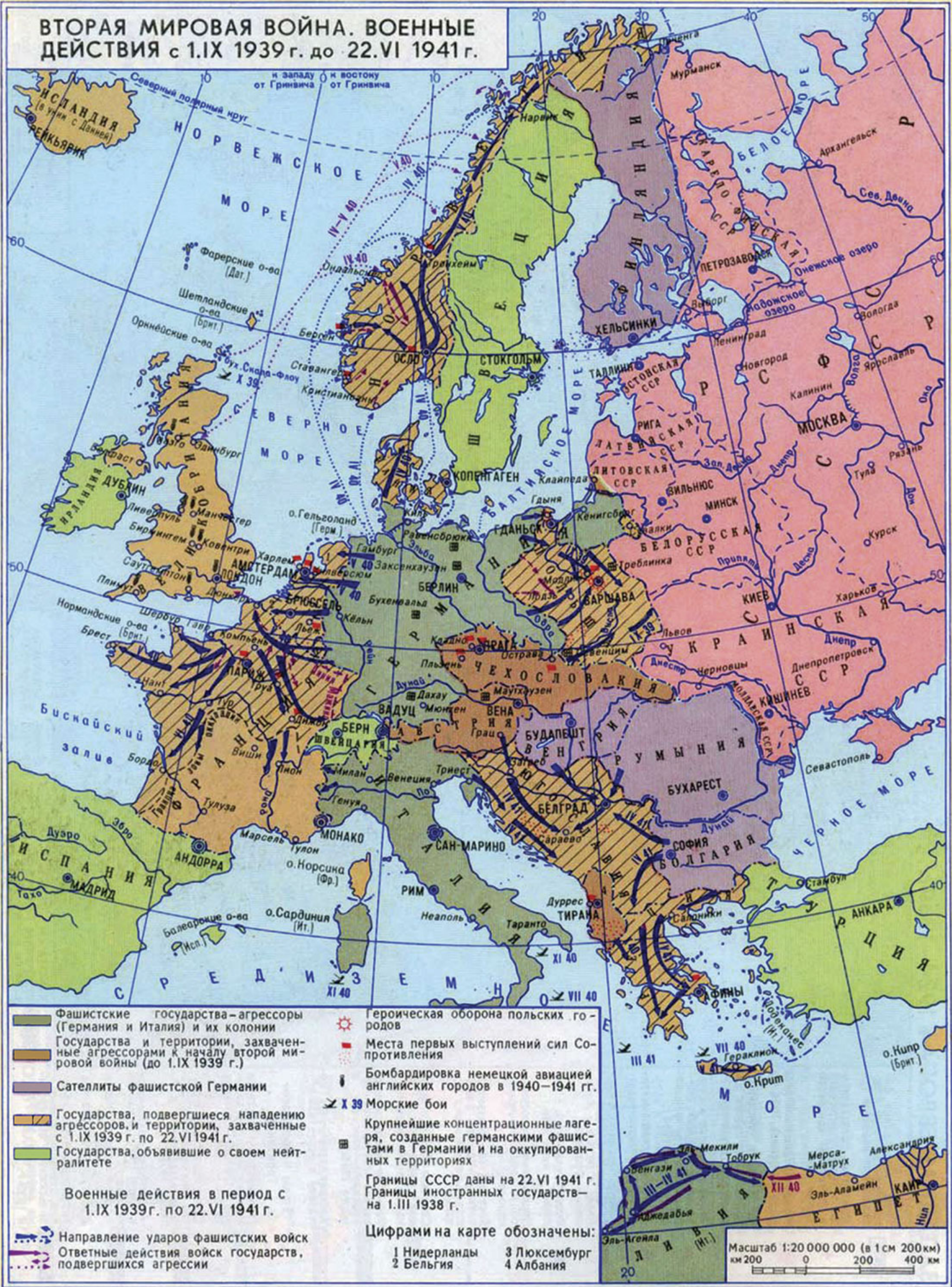

Schéma «Druhá světová válka. Vojenské operace v období od 1. září 1939 do 22. června 1941».
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

- Fašistické státy-útočníci (Německo a Itálie) a jejich kolonie
- Státy a území obsazené agresory před začátkem Druhé světové války (před 1.9.1939)
- Satelity fašistického Německa
- Státy napadené agresory a obsazená území v období od 1.9.1939 do 22.6.1941
- Neutrální státy
- Směr útoků fašistických vojsk
- Odvetné operace vojsk států, které byly vystaveny agresi

Přehlídka německých vojsk v Kodani. Dánsko, 20. dubna 1940.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Plán útoku Německa na SSSR - operace Barbarossa

Mapa Plán války Německa proti SSSR - operace Barbarossa
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

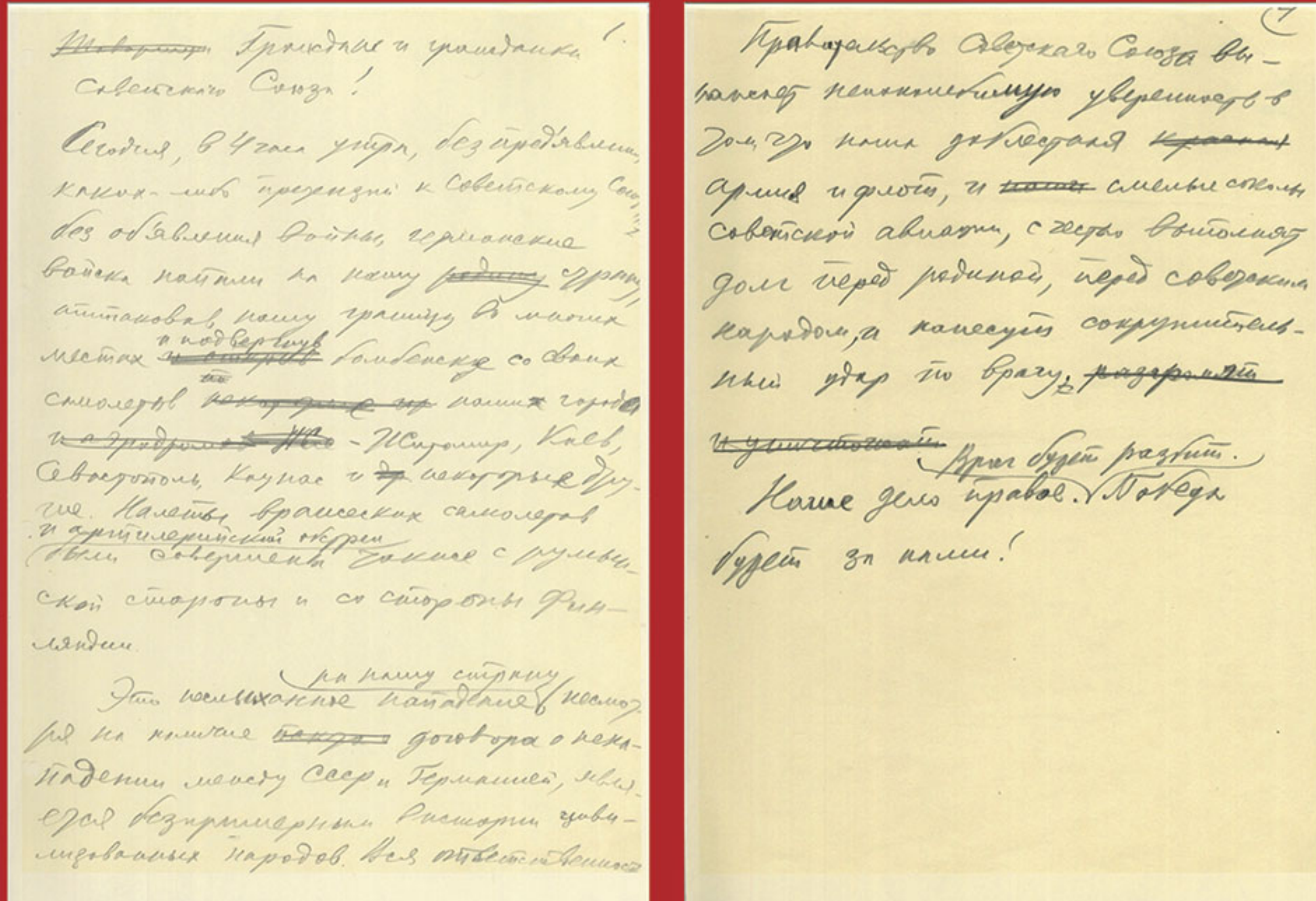
- Hlavní směry útoků za účelem zničení sil Rudé armády
- Konečný cíl operace - dosažení linie Archangelsk-Volga
- Státy-spojenci fašistického Německa
- Státy okupované agresory

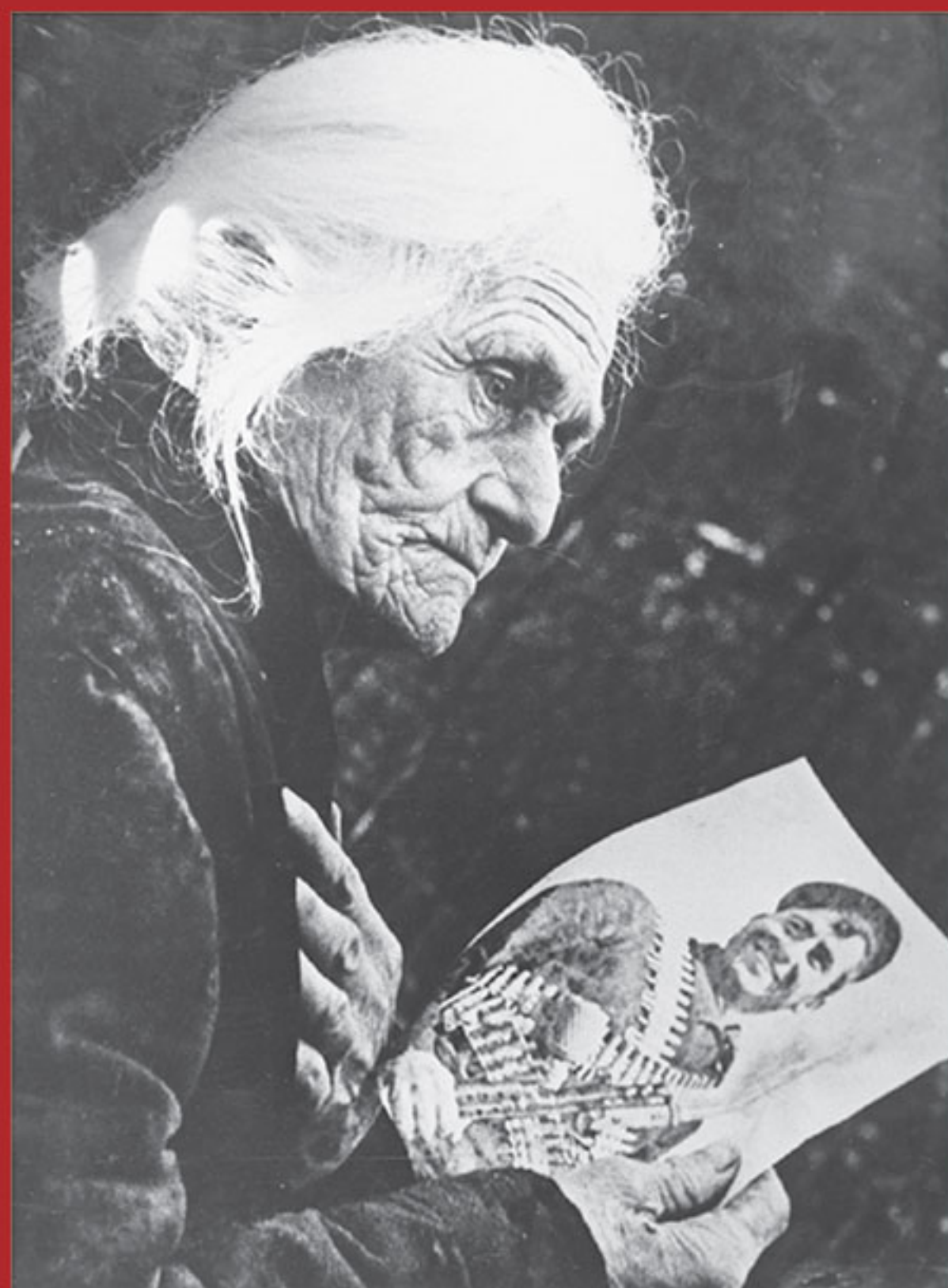
Začátek Velké vlastenecké války

22. června 1941

V brzkých ranních hodinách dne 22.června 1941 porušilo Německo Dohodu o nenapadení z roku 1939 a přepadlo SSSR. Začala Velká vlastenecká válka, která trvala 1418 dnů.

Proslov lidového komisaře zahraničních věcí SSSR V.M.Molotova k občanům Sovětského svazu v souvislosti s přepadením SSSR hitlerovským Německem (koncept, autograf). 22. června 1941. Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

Matka. 1941. Autor fotografie B.P.Korotkov. Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Moskvané poslouchají v rozhlas proslov vlády SSSR k obyvatelstvu o začátku války. Moskva, 22. června 1941. Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Přehlídka dne 7. listopadu 1941. Tanky jedou ulicí Gorkého v Moskvě. Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Plakát. Nemilosrdně porazíme a zničíme nepřítele! Malířská skupina Kukryniksy. Moskva-Leningrad. 1941. Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

P.A.Krivonogov. Obránci Brestské pevnosti. 1958. Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Osvobození území SSSR od fašistických okupantů

Ztroskotání plánu Barbarossa, který počítal s bleskovou válkou, se stalo přelomovým momentem Druhé světové války. Bitva o Moskvu, vítězství v bitvě u Stalingradu, prolomení blokády Leningradu, osvobození severního Kavkazu a ničivá porážka německo-fašistických vojsk na Kurském oblouku přispěly k následnému vyhnání nacistů z území Sovětského svazu.

Plakát. Kupředu, na Západ! Za osvobození sovětské země!
Autor P.P.Grigorjanc. Leningrad. 1943.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Plakát Stalingrad.
Autoři V.Deni, N. Dolgorukova. Moskva-Leningrad. 1943.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

V ulicích Minsku v Den vítězství. Běloruská republika.
Minsk, květen 1945.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

V osvobozeném Charkovu vítají občané města vojáky Rudé armády. Srpen 1943.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Hitlerovci kapitulují. Vilnius, červenec 1944.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Rozhodující vítězství Rudé armády v roce 1944.

1944 ГОД — ГОД РЕШАЮЩИХ ПОБЕД СОВЕТСКОЙ АРМИИ

1944 год явился годом решающих побед Советской Армии. Выполняя гениальный стратегический план товарища Сталина, Советская Армия нанесла десять последовательных мощных ударов по немецким войскам. В результате этих ударов были полностью освобождены от немецко-фашистских захватчиков временно оккупированные ими районы Советского Союза, враг был изгнан из пределов советской земли. Военные действия Советской Армии были перенесены на территорию Германии и её союзников.

ВЫСШАЯ ПАРТИЙНАЯ ШКОЛА при ЦК ВКП(б)
КАБИНЕТ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ НАУК

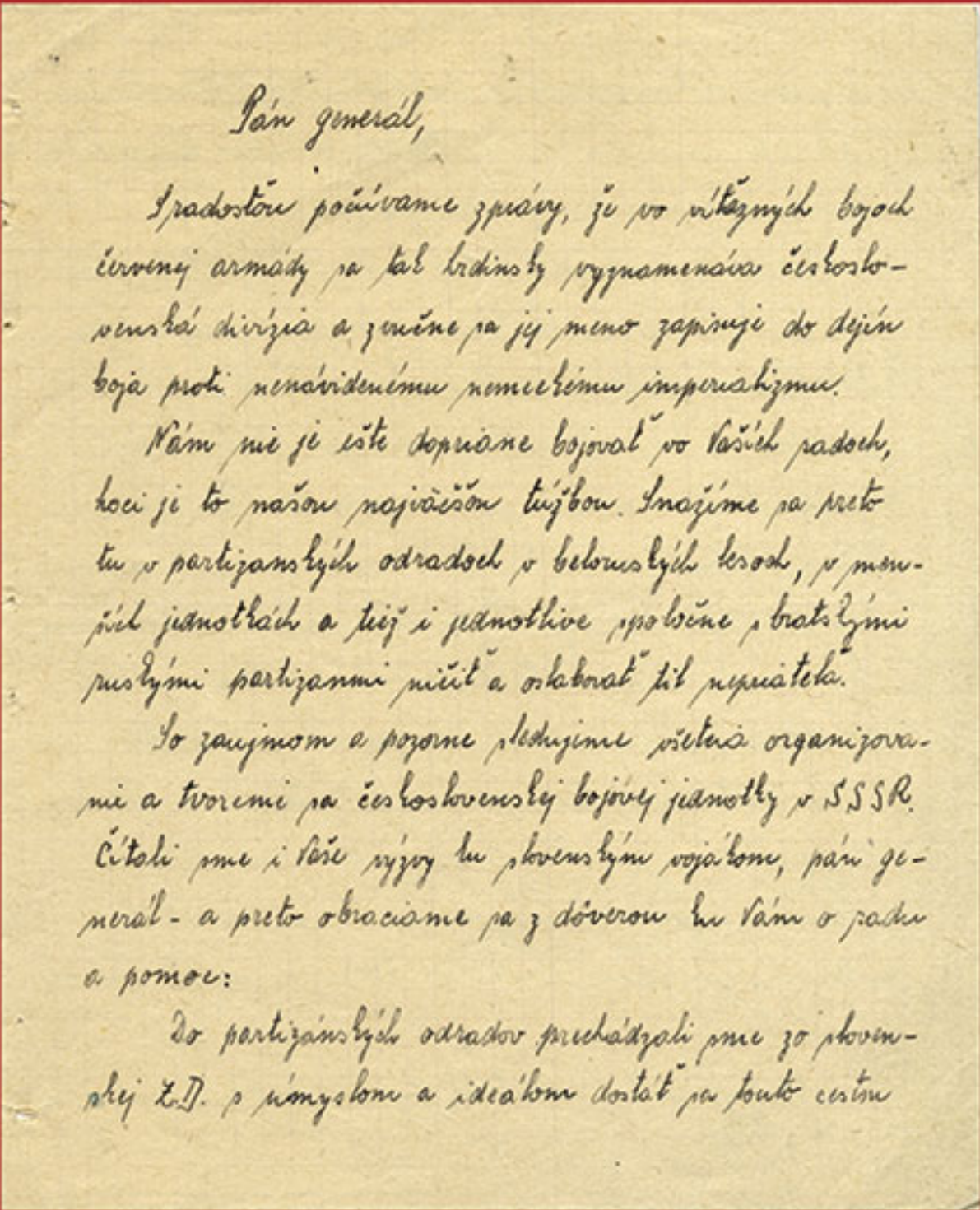
ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
ИСТОРИЯ СССР, ВЫПУСК XIV, № 1

Mapa hlavních útoků Rudé armády s cílem úplného vyhnání okupantů z území SSSR a začátku osvobození zemí východní Evropy od nacistů.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

- Frontová linie začátkem roku 1944.
- ... Frontová linie koncem roku 1944.
- Šipky - Směry útoků vojsk Rudé armády

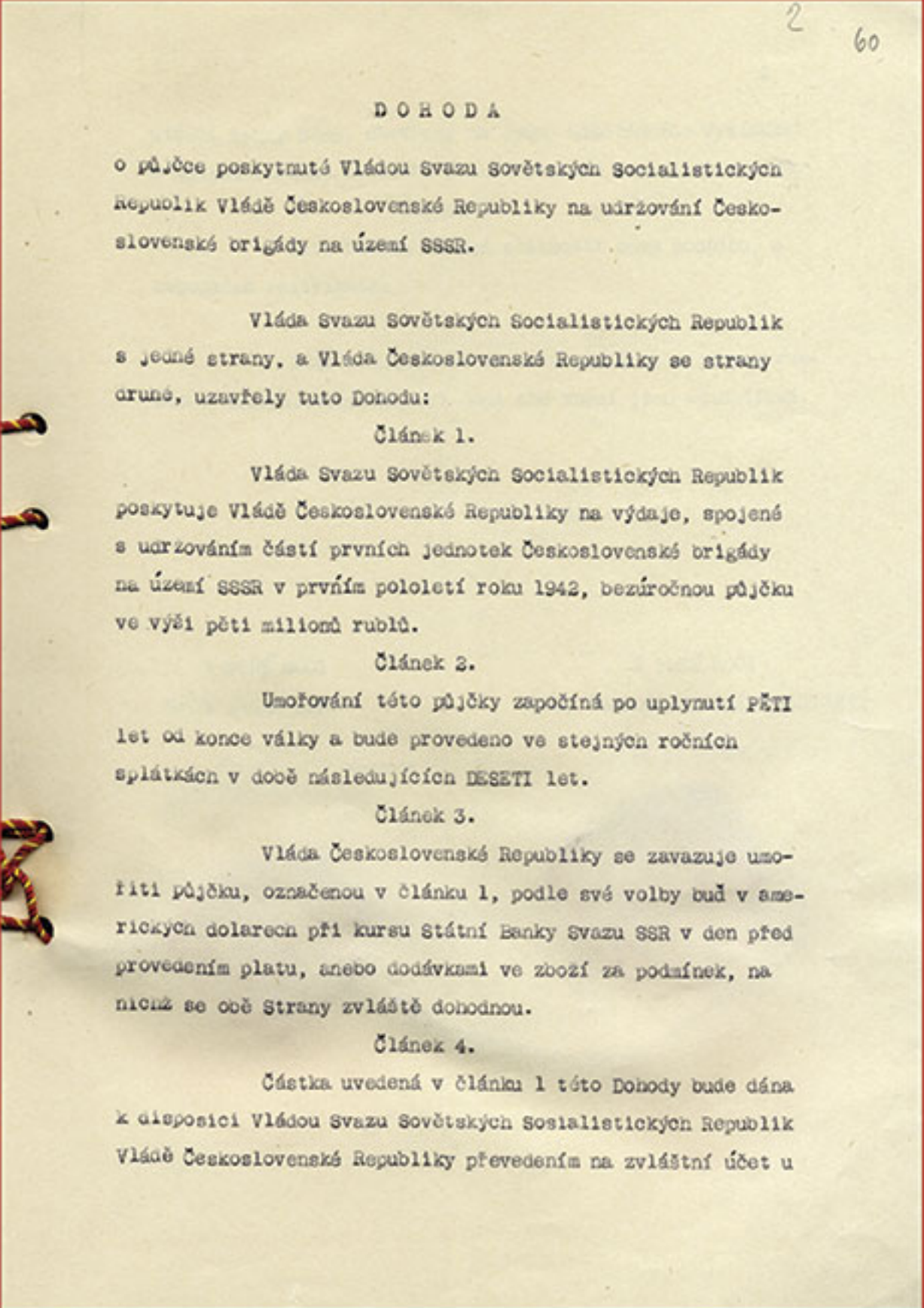
Formování 1. československého armádního sboru

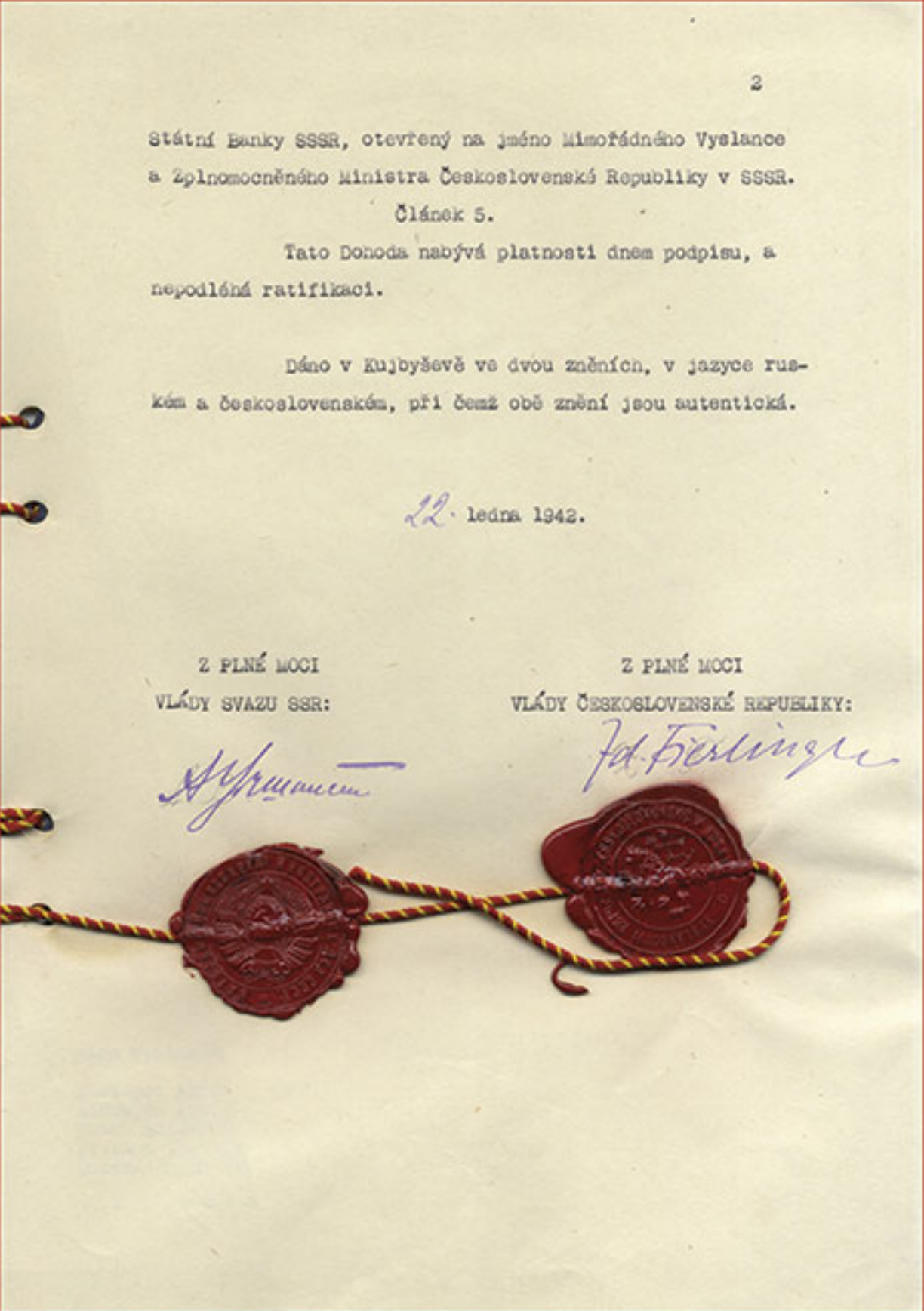
Dopis veliteli 1. československé samostatné brigády generálu Ludvíku Svobodovi od partyzánů slovenské čety 2. oddílu partyzánské brigády «Strýčka Kolji». Běloruská republika, 31. prosince 1943
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Velitel 1. československé samostatné brigády plukovník Ludvík Svoboda. 1943
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Dohoda o půjčce poskytnuté vládou Svazu sovětských socialistických republik vládě Československé republiky na udržování československé brigády na území SSSR. 22. ledna 1942
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

Pimenov Ju.I.
Štávka ve vojenském závodě. Československo. 1942.
Papír, kresba úhlem, tužkou.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Česko-ruský slovník, který vypadl při pádu z rozbité bomby, jež byla shozena v roce 1942 na střechu moskevské pedagogické vysoké školy
Dělníci-účastníci hnutí odporu na jednom z českých vojenských závodů položili na znamení solidarity s bojem sovětského lidu proti nacizmu do bomby místo výbušniny písek a slovník.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

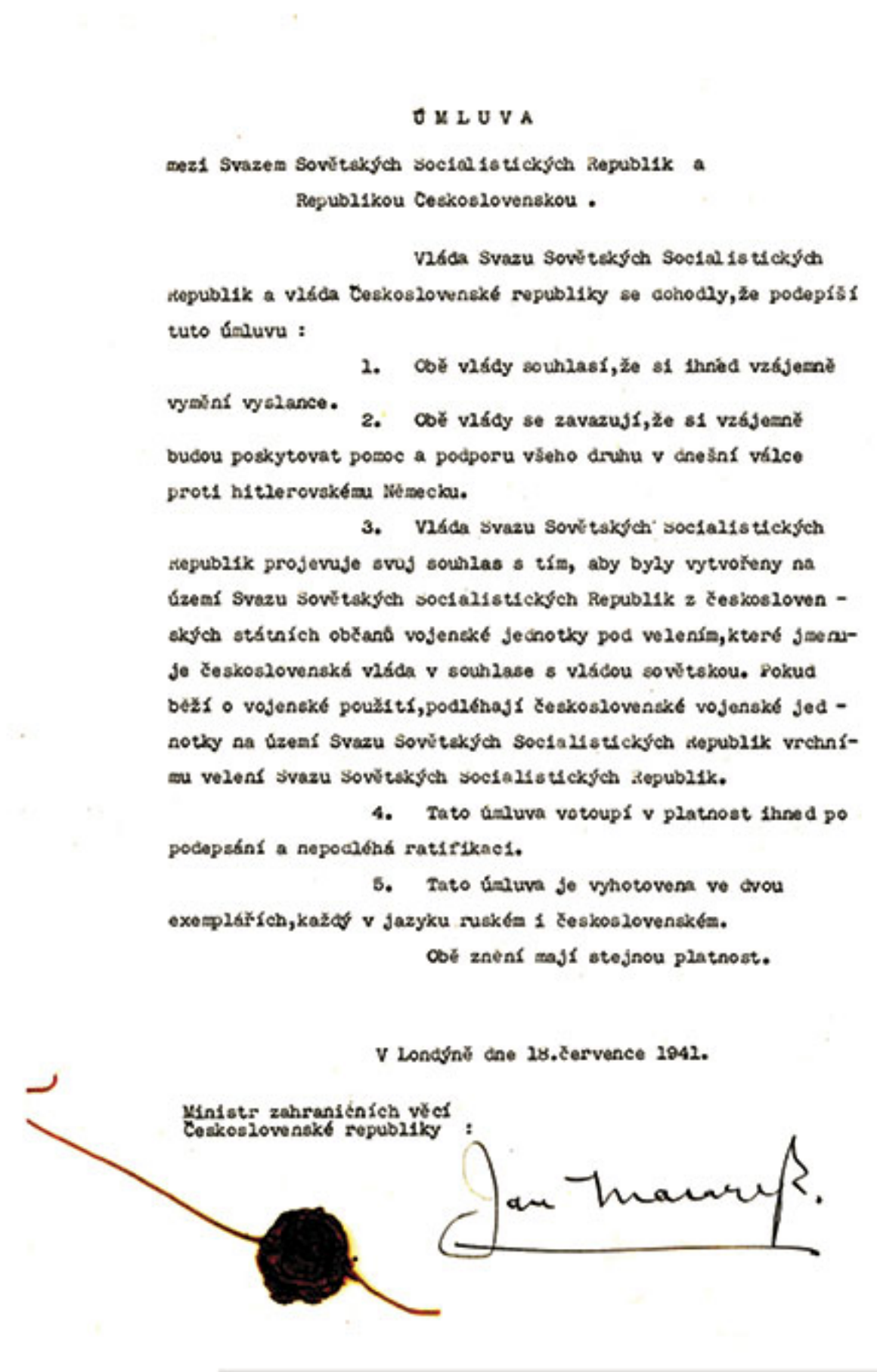
Po okupaci Československa fašistickým Německem 15. března 1939 opustil zemi velký počet bývalých příslušníků československé armády. Formování 1. československého samostatného polního praporu začalo 5. ledna 1942 na Uralu; do něho se hlásili internovaní Češi a Slováci, sovětsští občané československého původu. Vojáci měli československou vojenskou uniformu, československé vojenské hodnosti a jednotka podléhala československé vojenské misi. Organizačně byla jednotka řízena exilovou londýnskou vládou, operativně - nadřízeným velením těch sovětských vojenských oddílů, ke kterým byla přidělena a odvelena. 29.dubna 1943 vznikla z jednotky 1. samostatná československá brigáda, z níž dne 10.dubna 1944 rozšířením vznikl 1. československý armádní sbor.

Plakát Lásky až za hrob. Autoři P.Aljakrinskij a G.Vasiljeva. Moskva-Leningrad. 1942.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Střední řada je věnována Československu:

U sklepů blízko Prahy stál fašistický pes...
Opil se českým pivem a ohrnul nos.

Pocítili nevýslovnou radost obyvatelé a lásku svou neskryli:
- Přejete si ještě výš?
Hned nato zazněl výbuch.

Dohoda mezi vládou SSSR a vládou Československa o formování národních československých vojenských jednotek na území SSSR. 18. června 1941
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

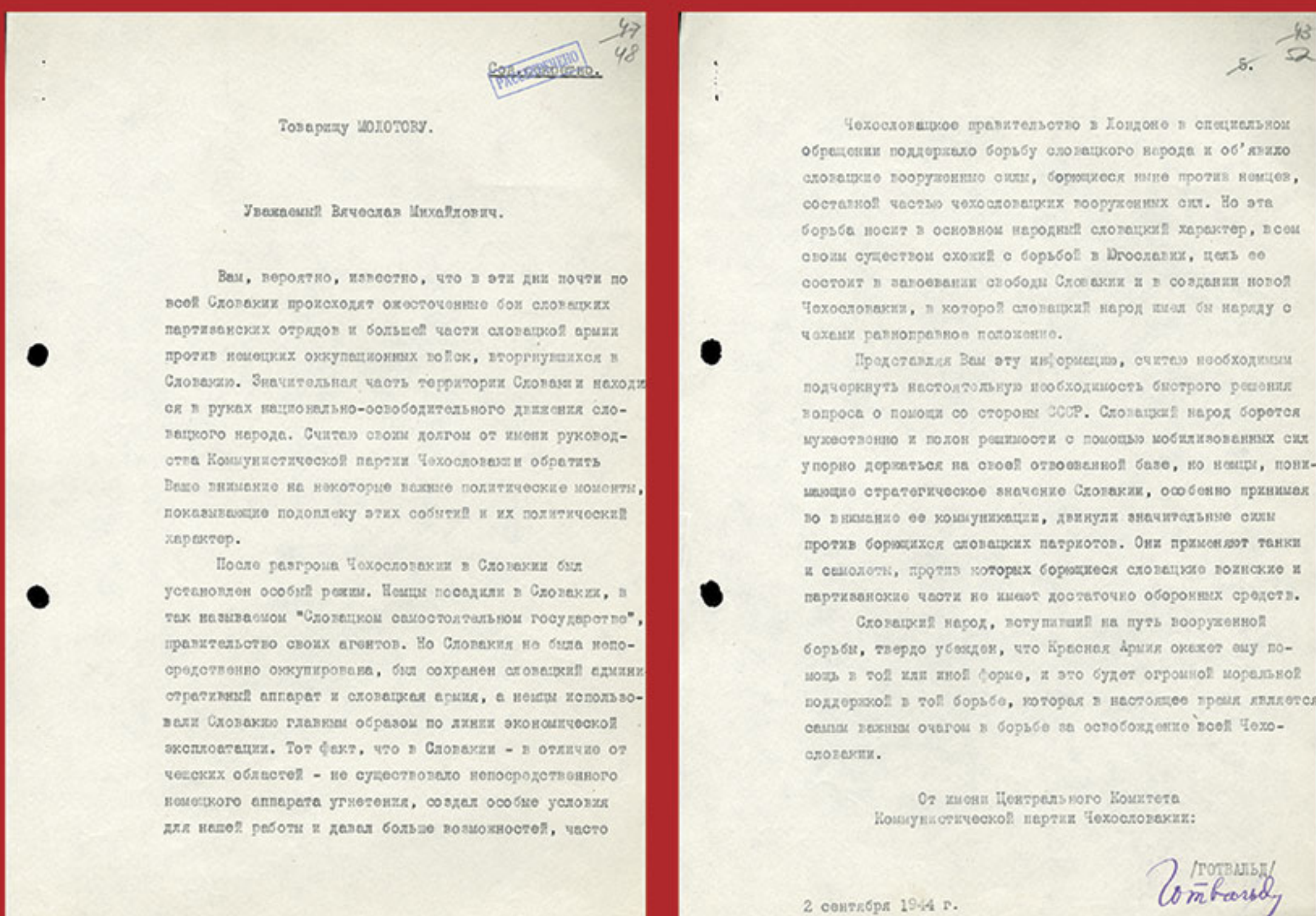
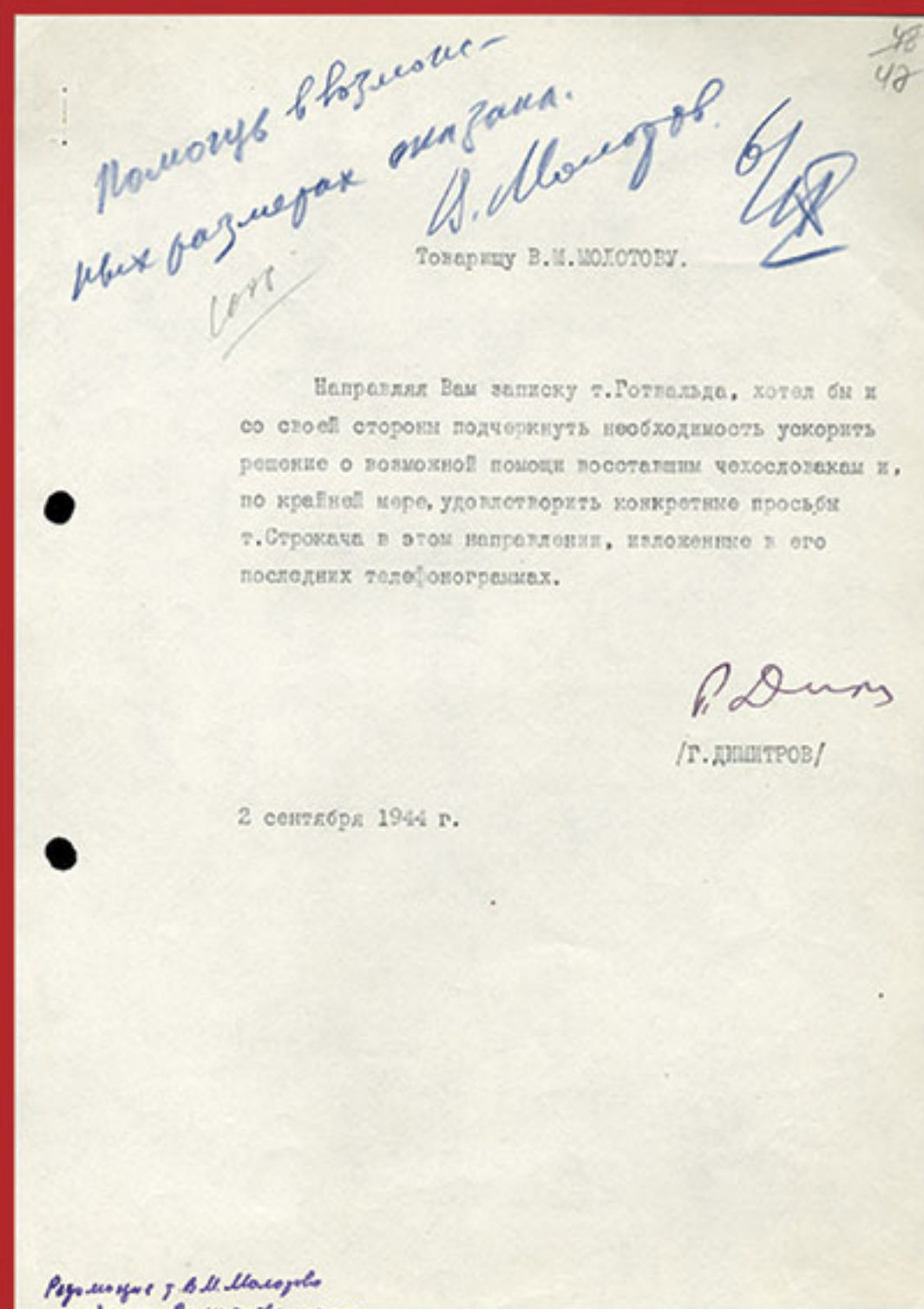
Zúčastnil se Západokarpatské a Moravsko-Ostravské operace Rudé armády. 30.dubna vstoupily útvary sboru na území Československa. Tuhé boje s německou skupinou armád Střed pokračovaly do konce války. Skupina průzkumníků sboru dorazila 10.května 1945 na sovětských tancích do Prahy. Ve stejný den svedly oddíly sboru svůj poslední velký souboj. 17. května 1945 se konala v Praze slavnostní přehlídka za účasti všech vojáků sboru. Ke konci války bojovalo na frontě 18 087 vojáků sboru a dohromady s týlovými a výcvikovými oddíly měl sbor 31 725 lidí.

Smlouva o přátelství, vzájemné pomoci a poválečné spolupráci mezi Svazem sovětských socialistických republik a Československem z roku 1943

Podepsání Smlouvy o přátelství, vzájemné pomoci a poválečné spolupráci mezi Svazem sovětských socialistických republik a Československem. Moskva, 12.prosince 1943
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

Průvodní dopis generálního tajemníka Výkonného výboru Komunistické internacionály G.Dimitrova k dopisu generálního tajemníka Komunistické strany Československa K.Gottwaldova vládě s prosbou o pomoc Slovenskému národnímu povstání. Moskva, 2. září 1941.
Rezoluce ministra zahraničních věcí V.M.Molotova» «Pomoc v možném rozsahu poskytnout». 4. září 1944
Ze sbírky Ruského státního archivu sociálně-politické historie

«Československá exilová vláda v Londýně ve svém zvláštním prohlášení podpořila boj slovenského národa a prohlásila slovenské ozbrojené síly, jež bojují proti Němcům, součástí československých ozbrojených sil... Slovenský národ, který se vydal na cestu ozbrojeného boje, je pevně přesvědčen, že mu Rudá armáda poskytne pomoc v té či oné podobě, a to bude obrovskou morální podporou v tomto boji, který je důležitým momentem v boji za osvobození celého Československa».

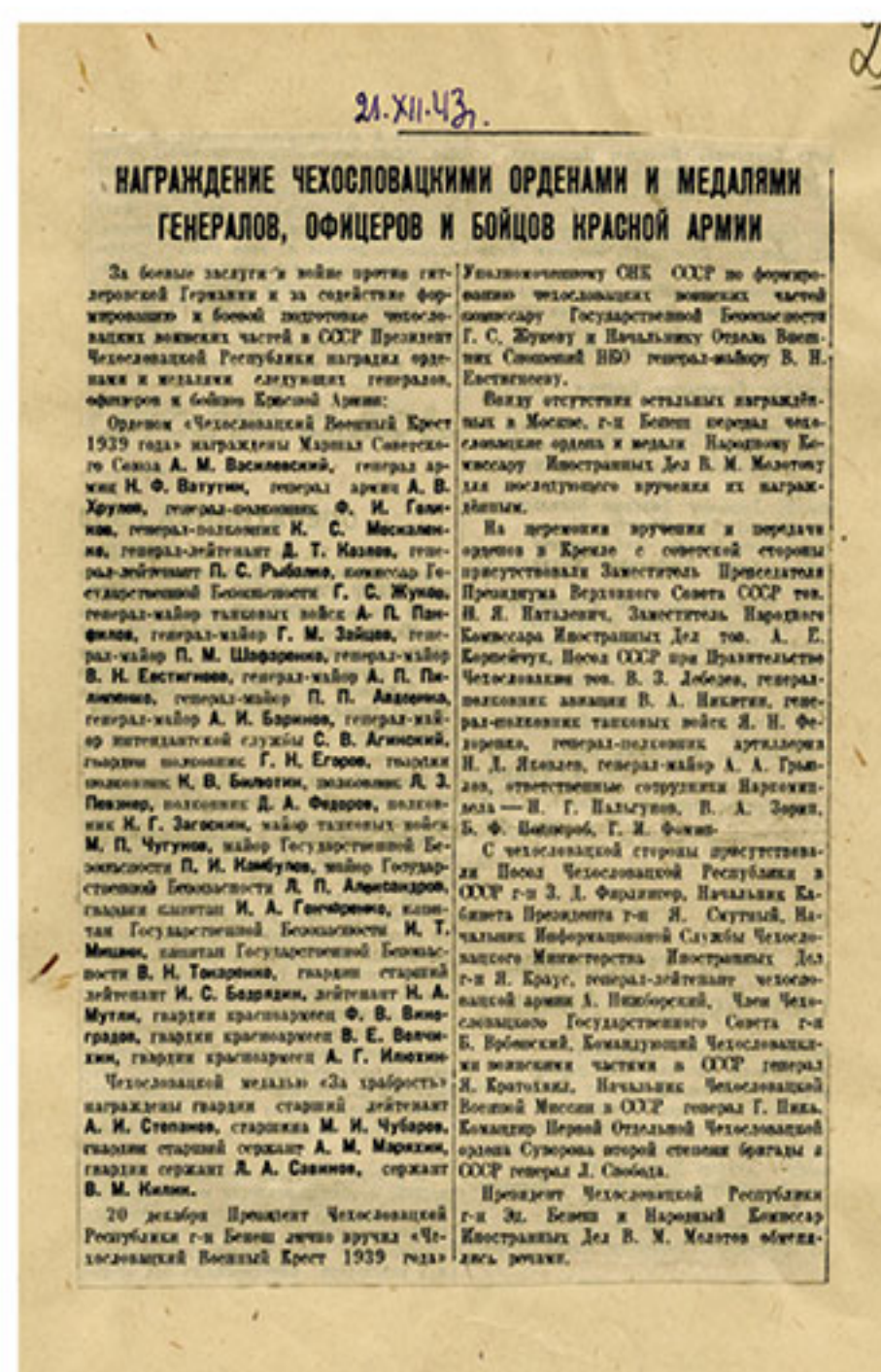
Smlouva byla podepsána 12. prosince 1943 v Moskvě za situace vítězné ofenzivy Rudé armády, která postupovala k československým hranicím a širšího rozvinutí národně-osvobozovacího hnutí Čechů a Slováků. Jako základní cíle stanovila smlouva vzájemnou pomoc a podporu ve válce proti fašistickému Německu a jeho satelitům, zajištění družby a poválečné mírové spolupráce. Strany se vzájemně zavázaly poskytovat navzájem vojenskou a hospodářskou pomoc a podporu ve válce proti Německu a jeho spojencům.

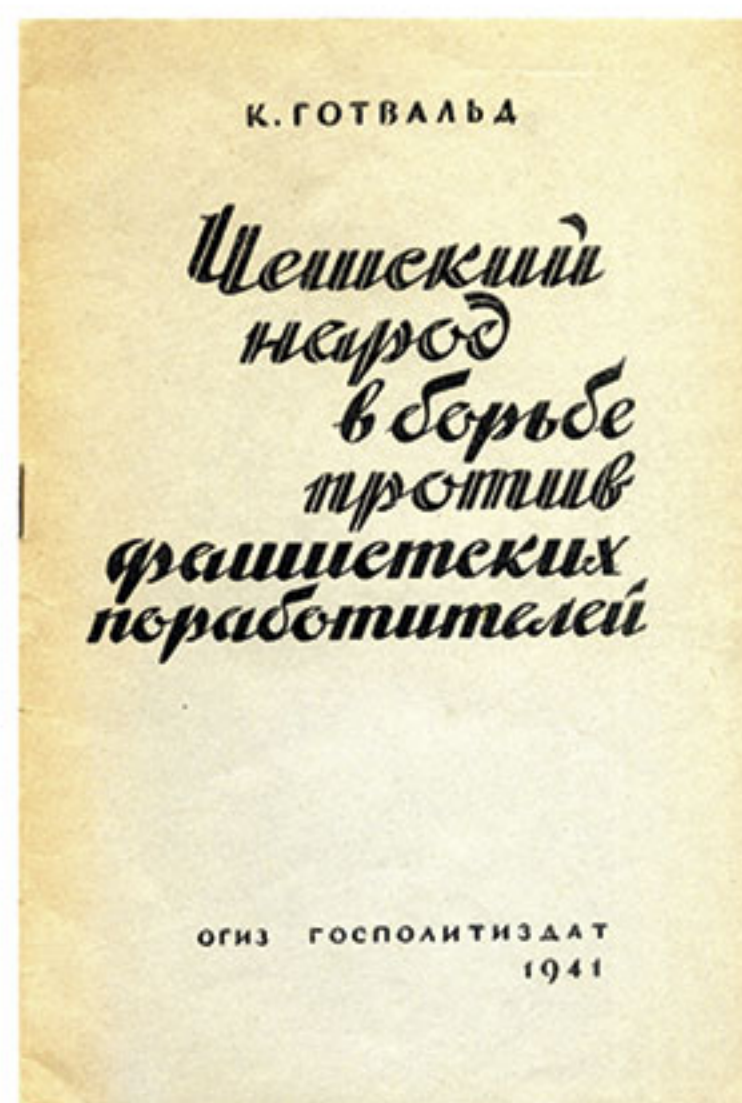
Přijetí prezidenta Československa E.Beneše předsedou Prezidia Nejvyššího sovětu SSSR M.I.Kalininem. Moskva. 11.prosince 1943.
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

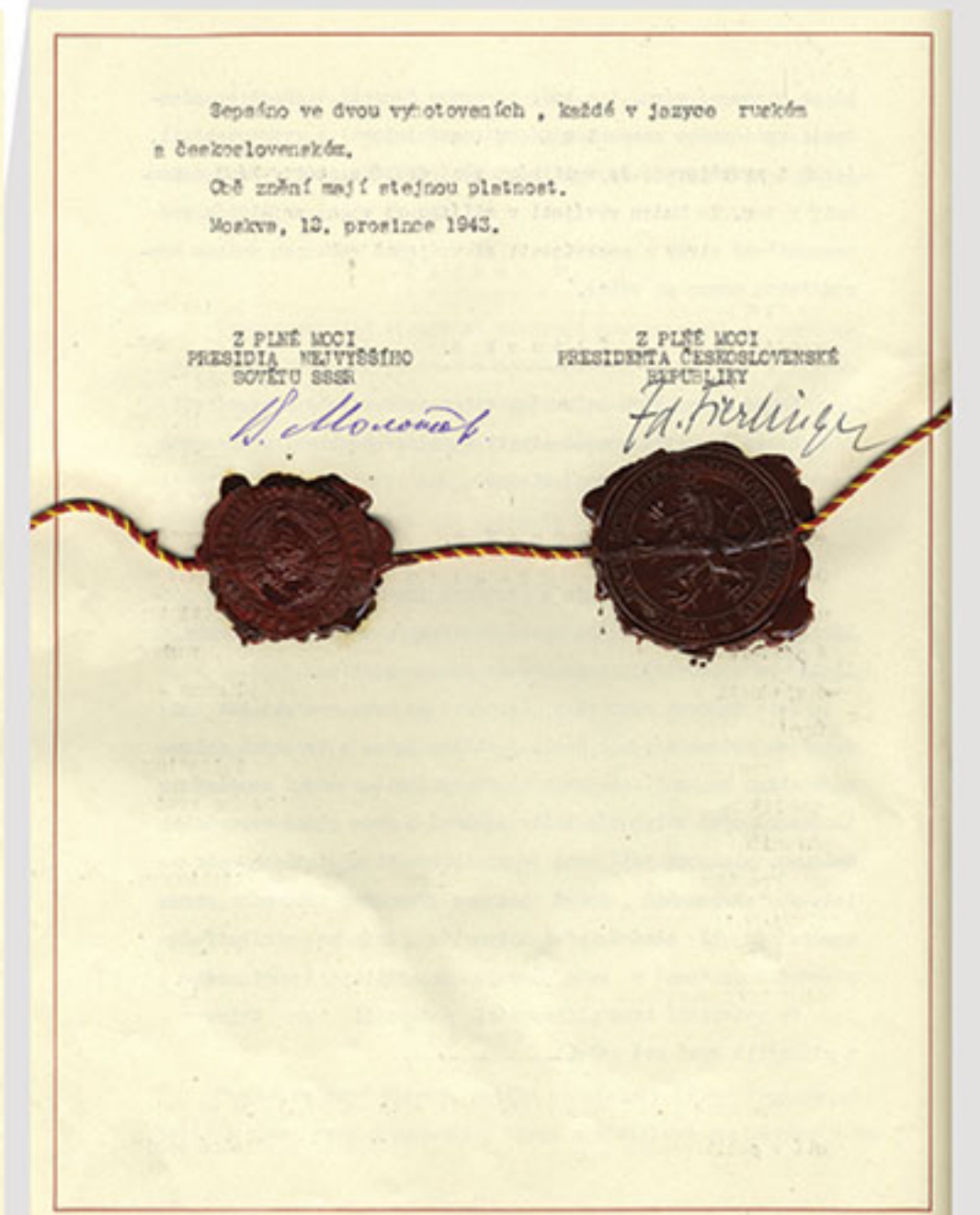
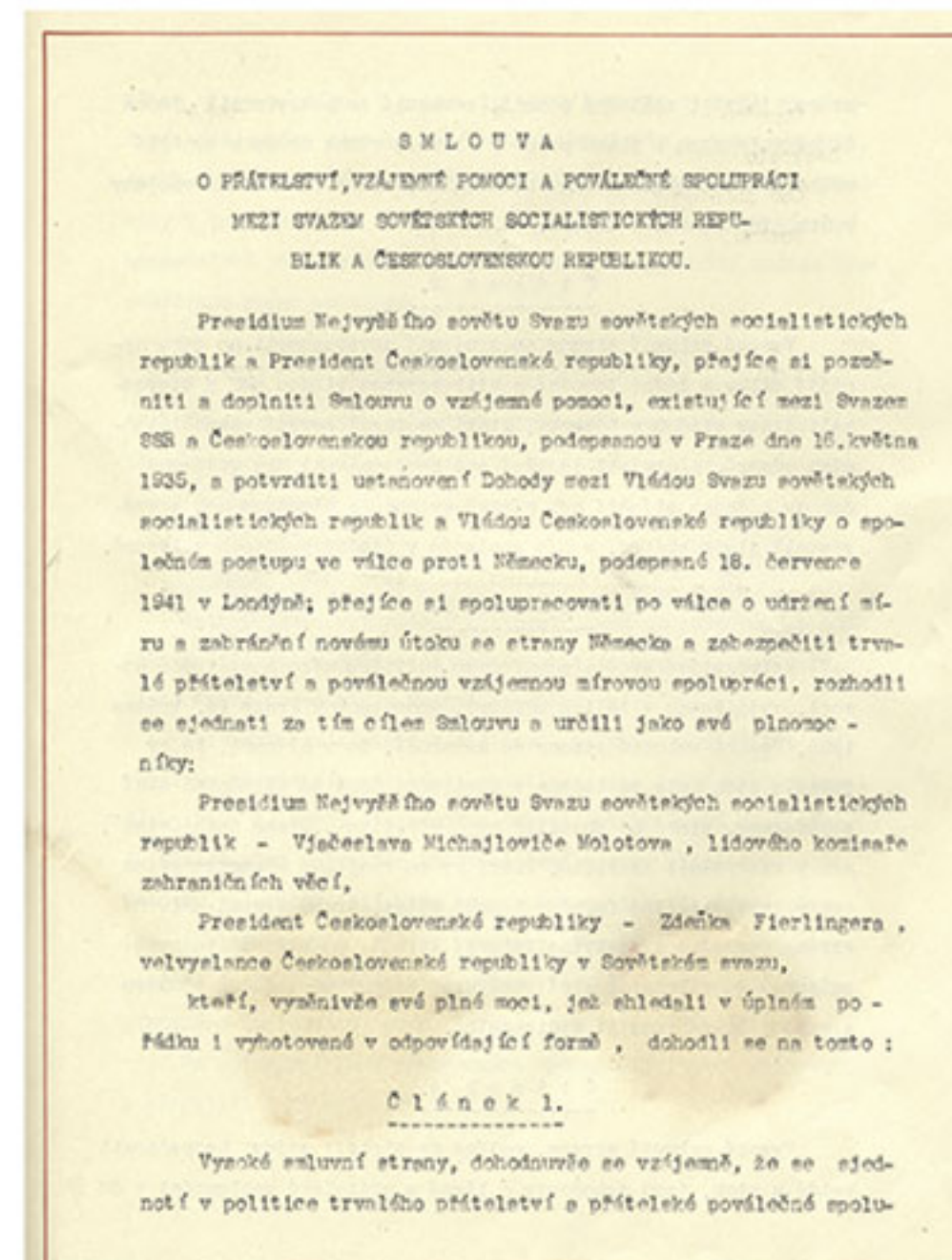
Návštěva prezidenta Československa E.Beneše v SSSR. Vítání na Kurském nádraží v Moskvě. 11. prosince 1943.
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

Informační leták o udělení v Kremlu Řádu Československý válečný kříž 1939 a medaile Za odvalu sovětským generálům a důstojníkům za bojové zásluhy ve válce proti Německu a za pomoc při formování a bojové přípravě československých vojenských jednotek v SSSR. 21. prosince 1943.
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

K.Gottwald. Český národ v boji proti fašistickým okupantům. Moskva. 1941.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Smlouva o přátelství, vzájemné pomoci a poválečné spolupráci mezi Svazem sovětských socialistických republik a Československem. 12. prosince 1943
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

Slovenské národní povstání

Českoslovenští partyzáni tisknou ilegální letáky. 1944.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Partyzánský oddíl na Slovensku. 1944.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Письмо
Народно-освободительной армии СССР
в первую очередь, посылается самолетами следующим группам:

автоматов	1000 штук
боеприпасов к ним	3 комплекта
ПТР	300 штук
боеприпасов к ним	3 комплекта
пулеметов зенитных	50 штук
боеприпасов к ним	3 комплекта
ручных пулеметов	300 штук
боеприпасов к ним	3 комплекта
остатков пулеметов	100 штук
боеприпасов к ним	3 комплекта
парашютистов	1 тонну
противотанковых мин	1000 штук
радиостанций	20 штук
Всего:	180 тонн

Первый рейс в количестве 30 самолетов будет проведен в ночь с 3 на 4 сентября с аэродрома Калиновка, на цели, которые сообщит самолет. Выполнение задания возможно на АИД.

б.г.м.м.м.м.м.м.

1944.

Zpráva N.Baskakova ministru zahraničních věcí SSSR V.M.Molotovu o dodání zbraní a nábojů národně-osvobozenckému hnutí Slovenska. 1944.
Ze sbírky Ruského státního archivu sociálně-politické historie

«První let v počtu 30 letadel se uskutečnil v noci z 3. na 4. září z letiště Kalinovka do cílových destinací, které sdělili Slováci».

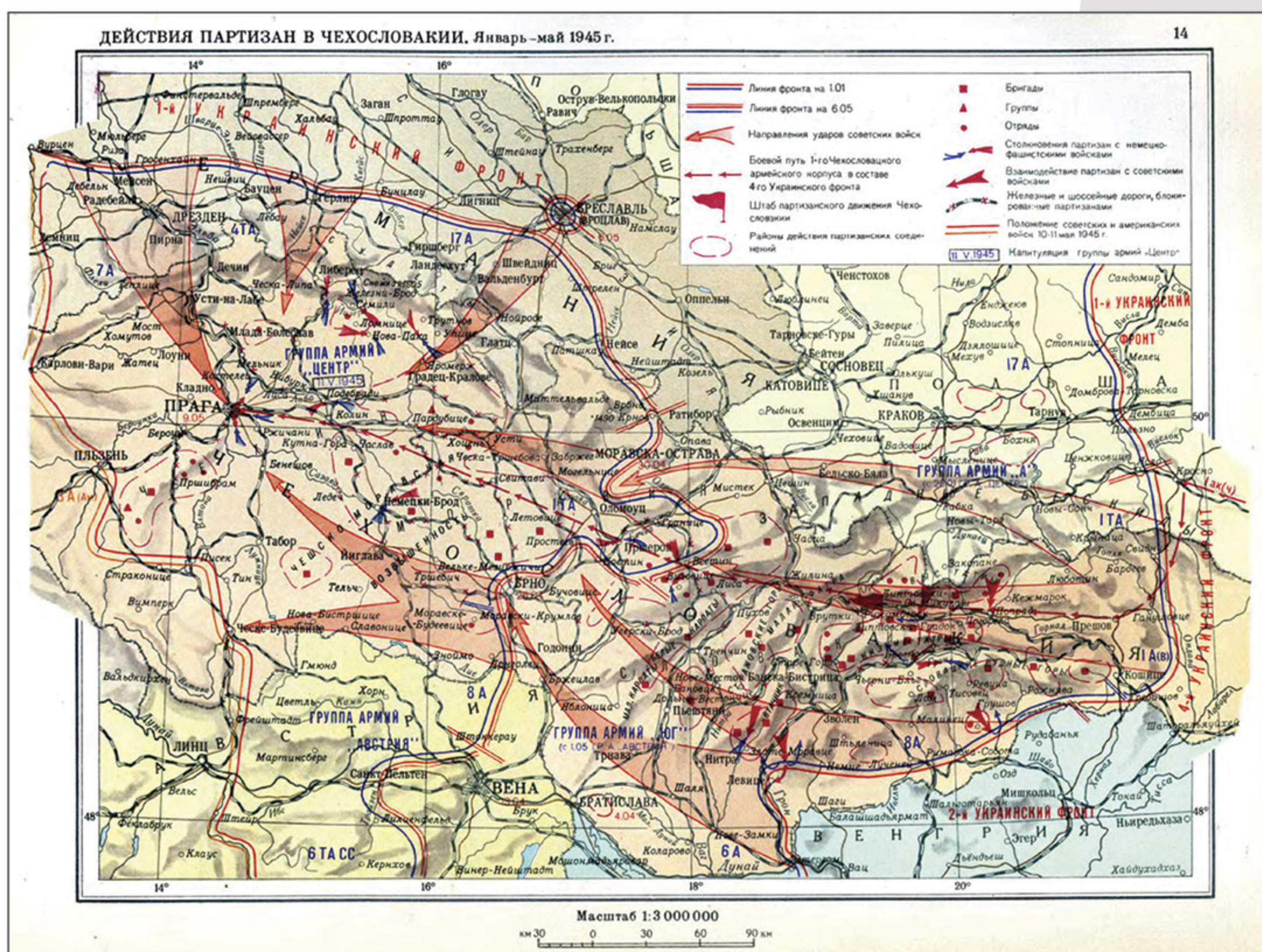

Sovětská letadla z 1. letecké eskadry, kteří létali do Československa v době Slovenského národního povstání. 1944-1945.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

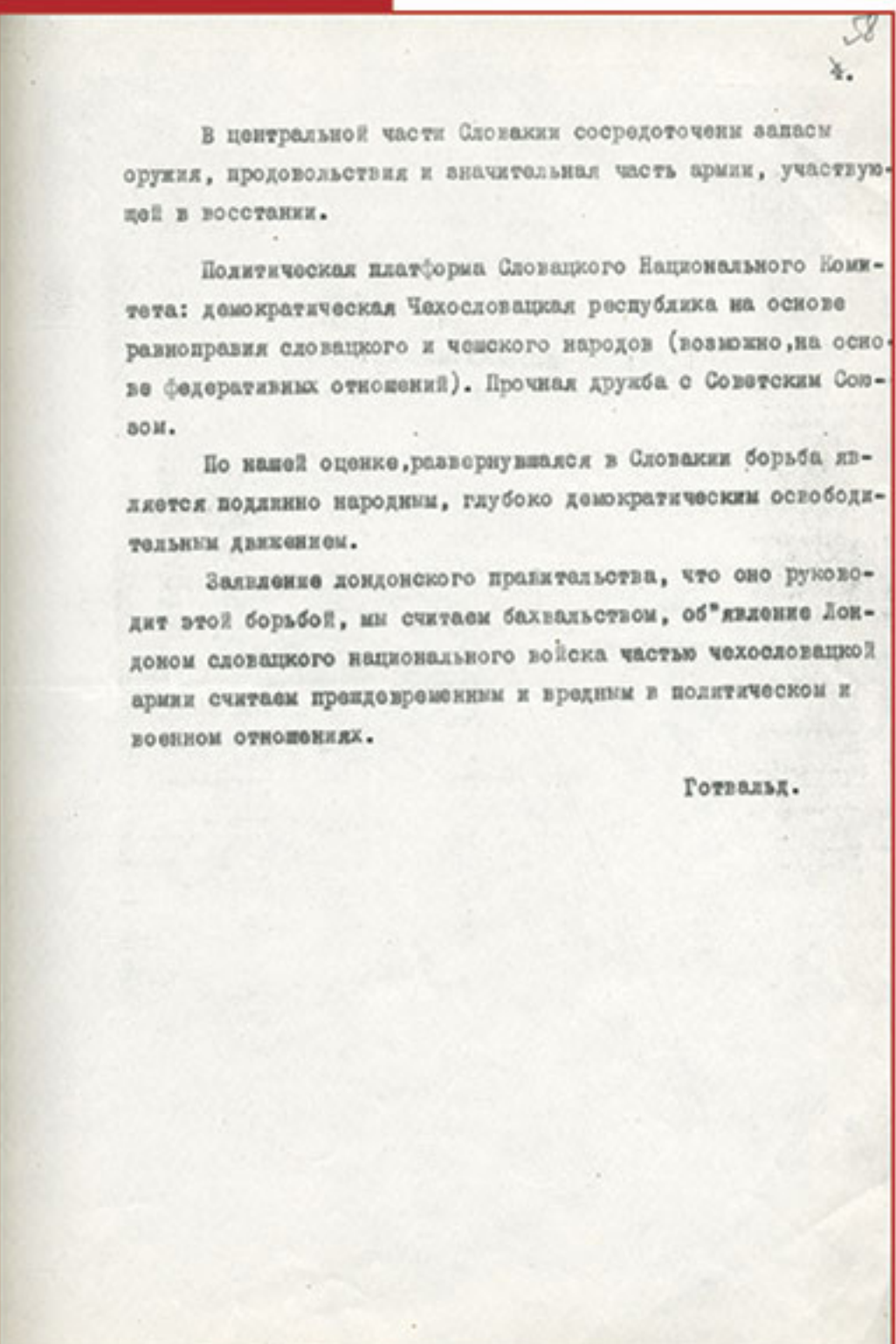
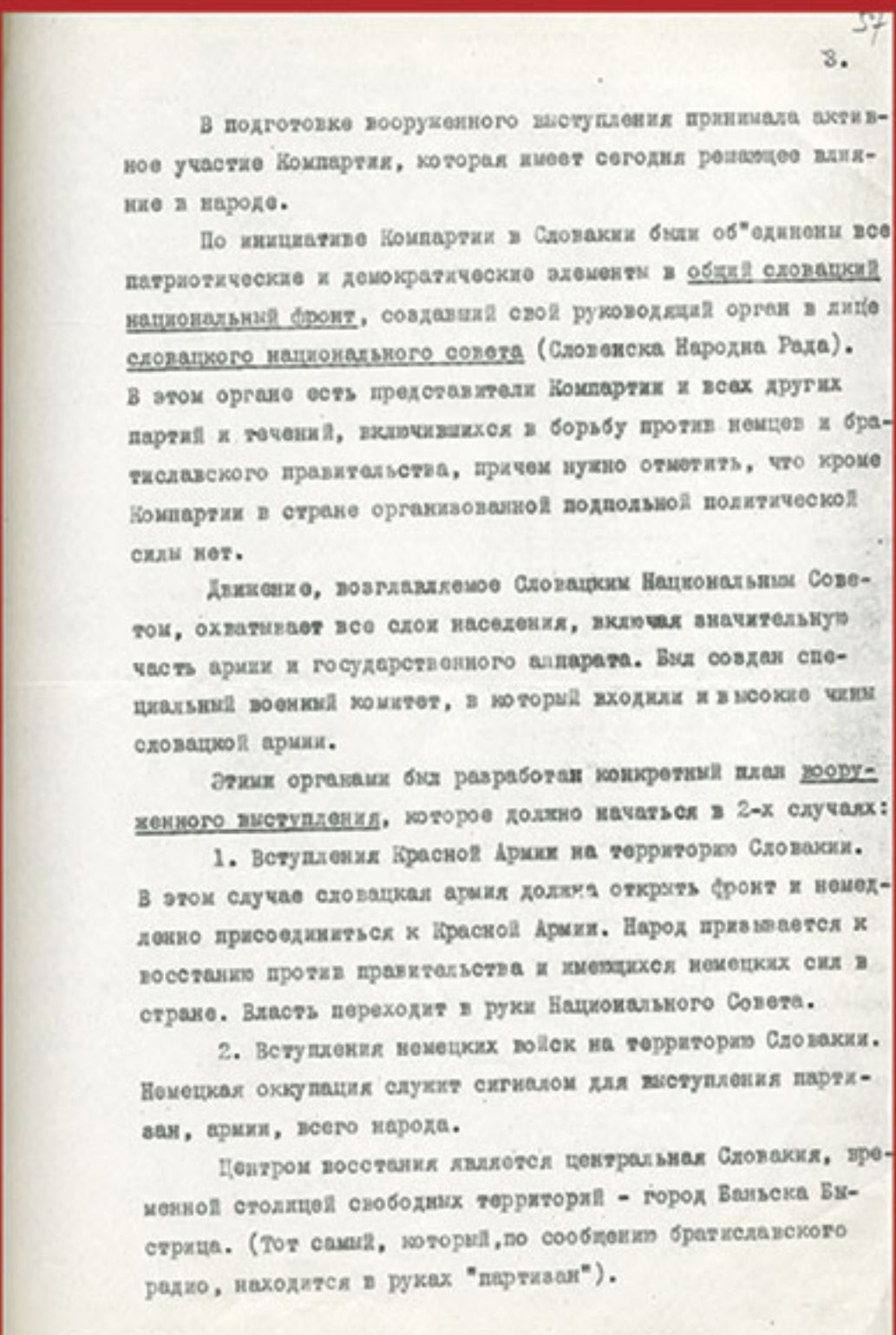
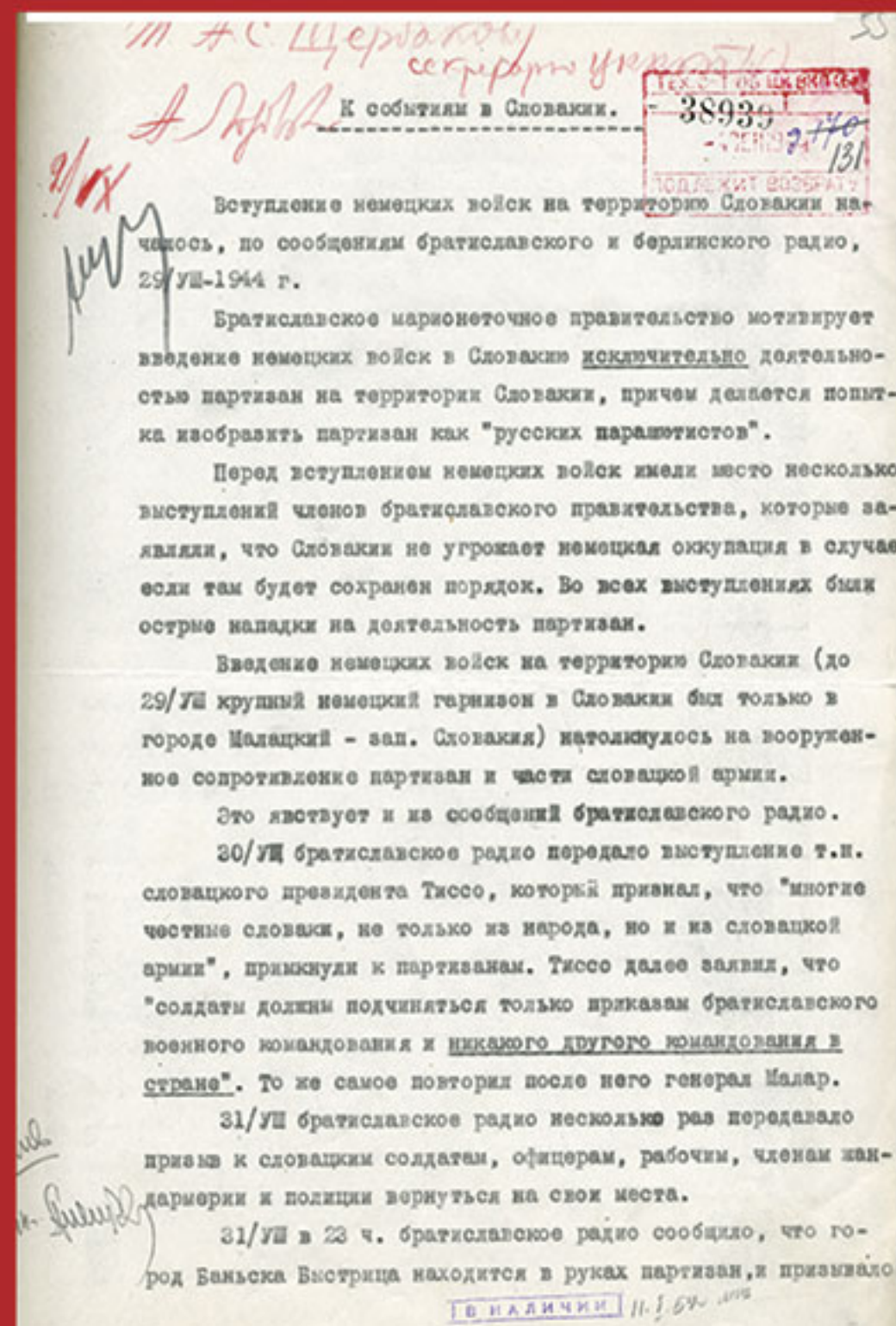
Partyzáni z partyzánské oddílu pod vedením P.A. Veličko při vykládce dodaných sovětských zbraní na partyzánském letišti «Tři duby». Slovensko, Banská Bystrica. Červenec 1944.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Po německé okupaci a rozčlenění Československa bylo v březnu 1939 vyhlášeno založení formálně nezávislého Slovenska, které fakticky úplně podléhalo Třetí říši. Vojenské úspěchy Rudé armády v létě 1944 a rychlý posun vojsk západním směrem přispíval posílení protifašistické nálady slovenského obyvatelstva. Proněmecká vláda Jozefa Tisa oslovila nacisty s žádostí o poskytnutí vojenské pomoci pro boj proti partyzánům. Nebezpečí okupace Slovenska německými vojsky vyvolalo pohoršení nejširších vrstev slovenského národa. Dne 29.srpna 1944 přerostly jednotlivé protifašistické projevy Slováků v celonárodní povstání, které podpořila československá exilová vláda v Londýně.

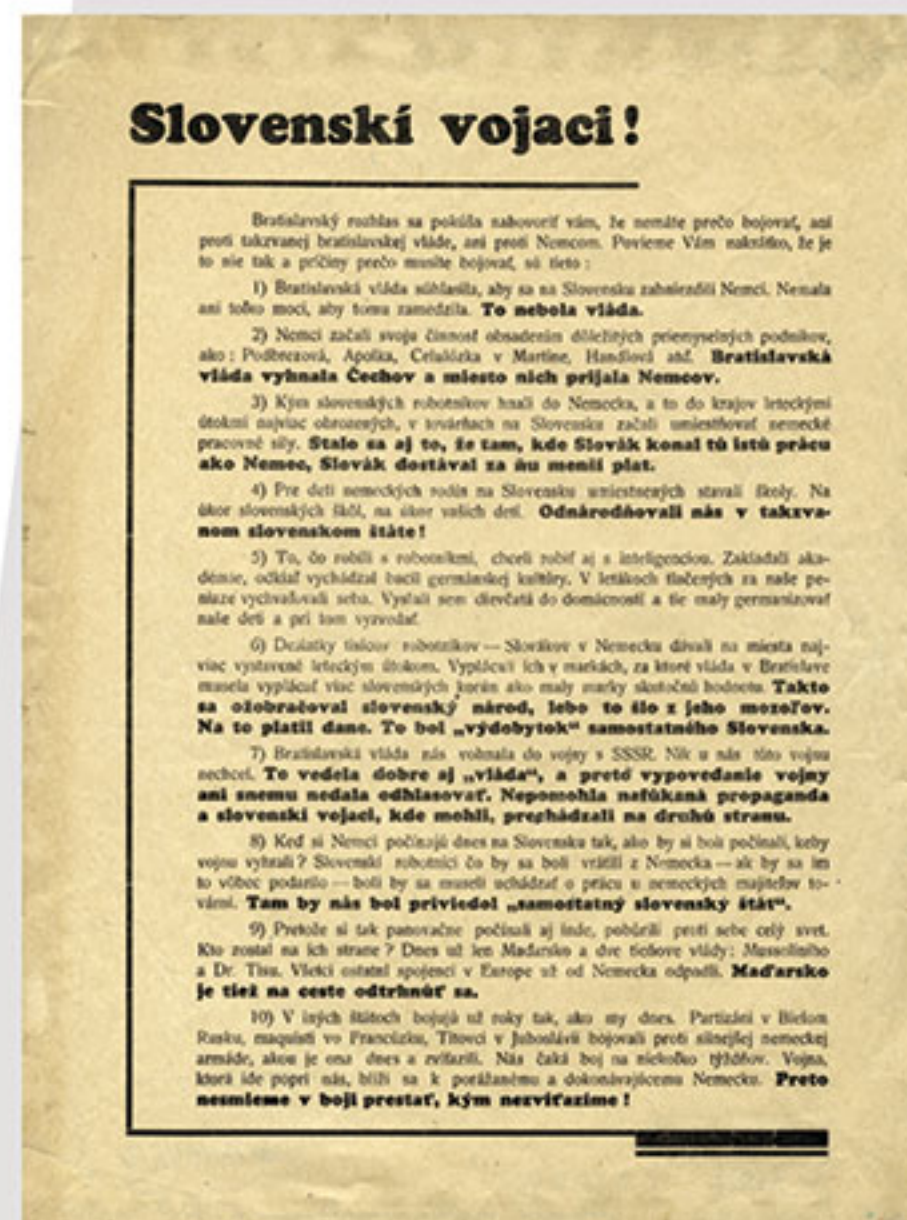

Mapa «Aktivity partyzánů v Československu. Leden-květen 1945». Z knihy Dějiny Velké vlastenecké války Sovětského svazu 1941-1945. Moskva, 1960-1965.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

- frontová linie
- směr útoků sovětských vojsk
- bojová cesta 1. československého armádního sboru ve složení 4. ukrajinského frontu
- oblasti aktivit partyzánských jednotek
- střety partyzánů a německo-fašistických vojsk
- spolupráce partyzánů se sovětskými vojsky

Dopis-hlášení generálního tajemníka Komunistické strany Československa K.Gottwalda tajemníkovi Ústředního výboru Vsesvazové komunistické strany (bolševiků) A.S.Ščerbakovu o vstupu Němců na slovenské území a o formování slovenské Národní fronty. Moskva, 2. září 1944.
Ze sbírky Ruského státního archivu sociálně-politické historie

Leták vedení Slovenského národního povstání určený vojákům slovenské armády s výzvou, aby se připojovali k povstalcům. 1944
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

«Podle našich informací se na Slovensku rozvíjí mohutná ozbrojená národní válka proti vpádu německých vojsk, které se mimo partyzánů účastní značná část slovenské armády a široké vrstvy obyvatel. Politický program Slovenského národního výboru: demokratická Československá republika na základě rovnoprávnosti slovenského a českého národa (je možné na základě federativních vztahů). Pevné přátelství s SSSR».

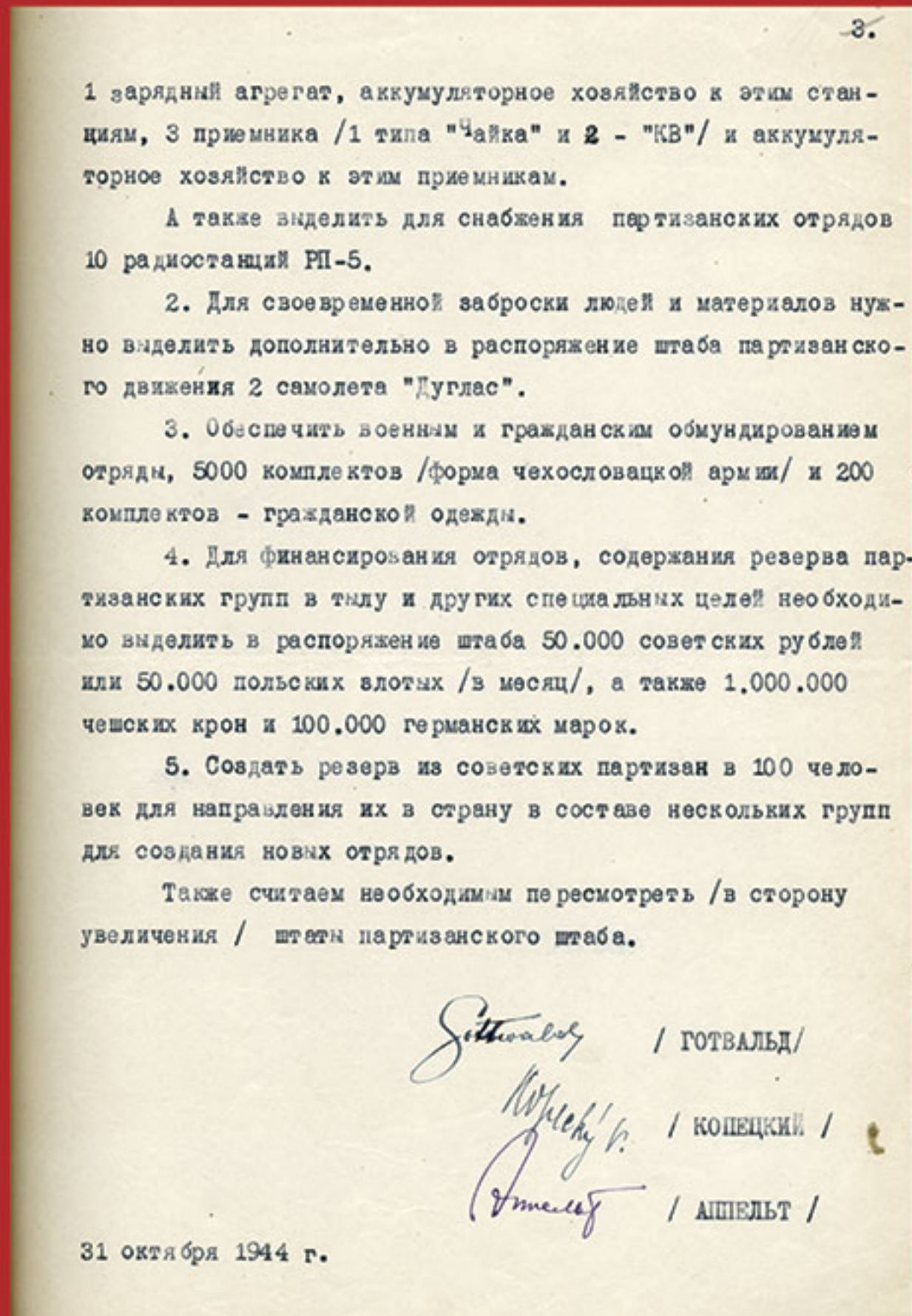
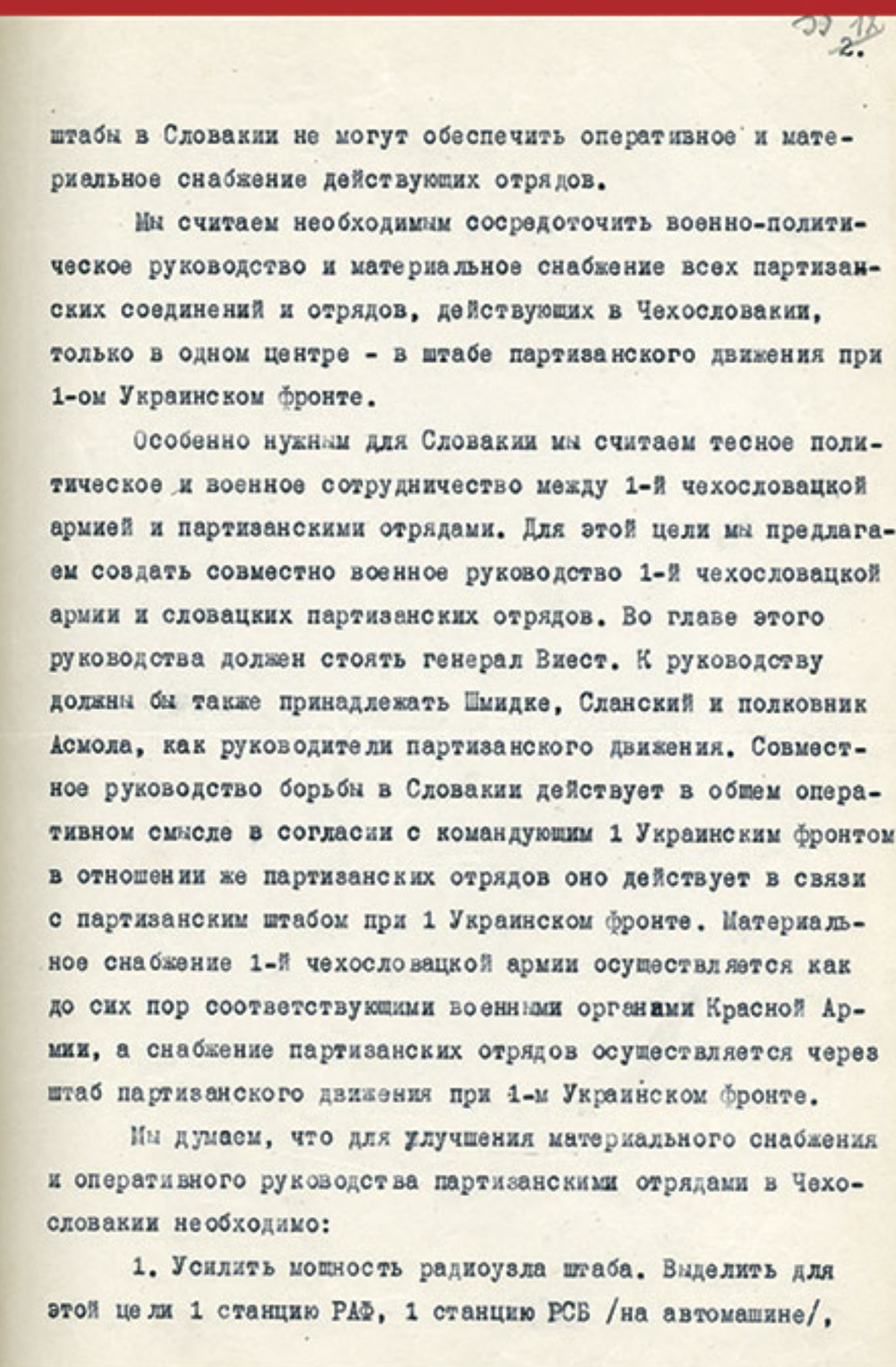
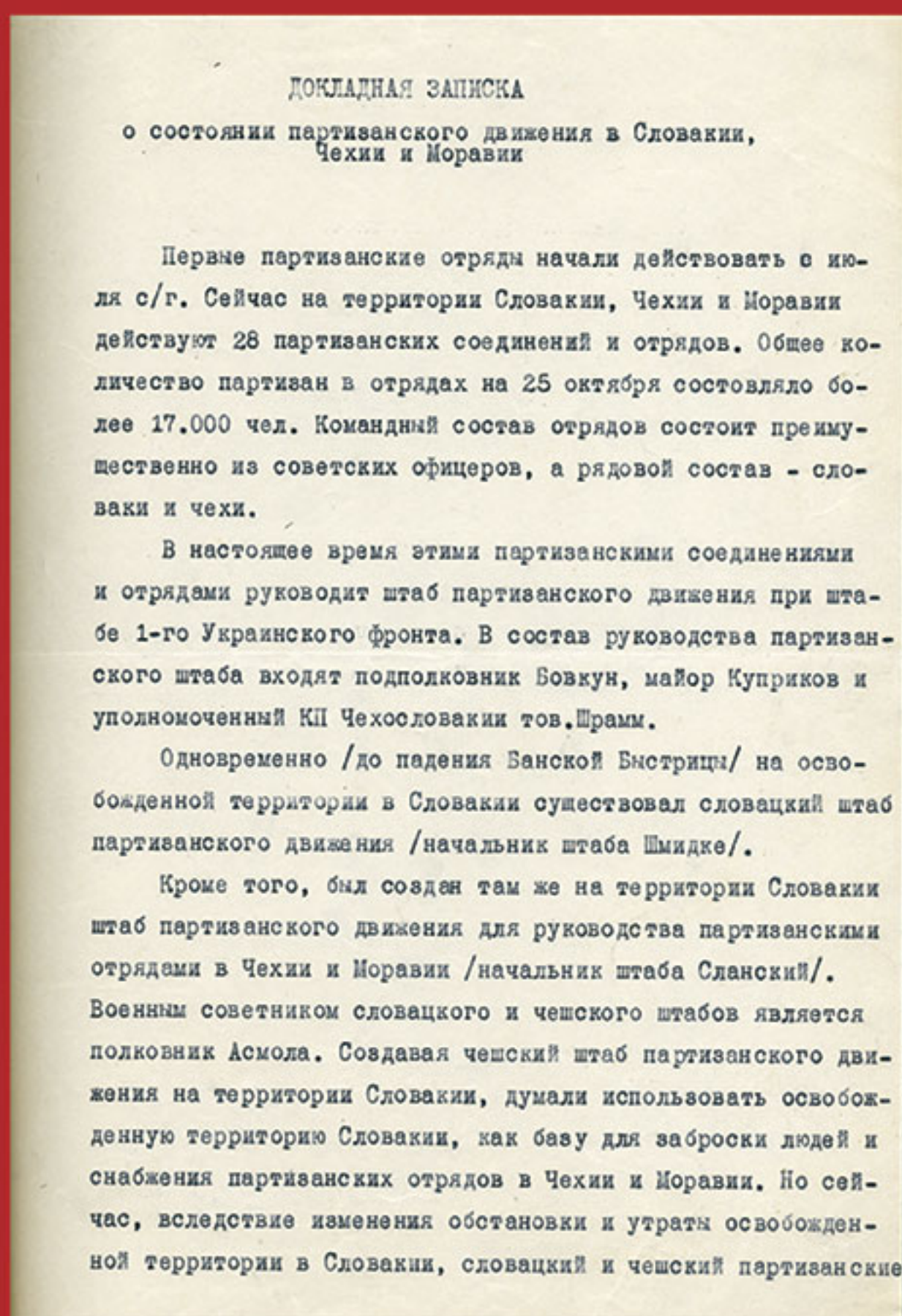
Pomoc Rudé armády partyzánům Slovenska

Partyzáni oddílu Zarubežnyj («zahraniční»). Slovensko. 1944.
Partyzánský oddíl Zarubežnyj byl zformován v Polsku a následně byl dne
16. října 1944 přesunut na Slovensko jako oddíl, který měl velké zkušenosti
v boji s divizí SS Edelweiss v horském terénu.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

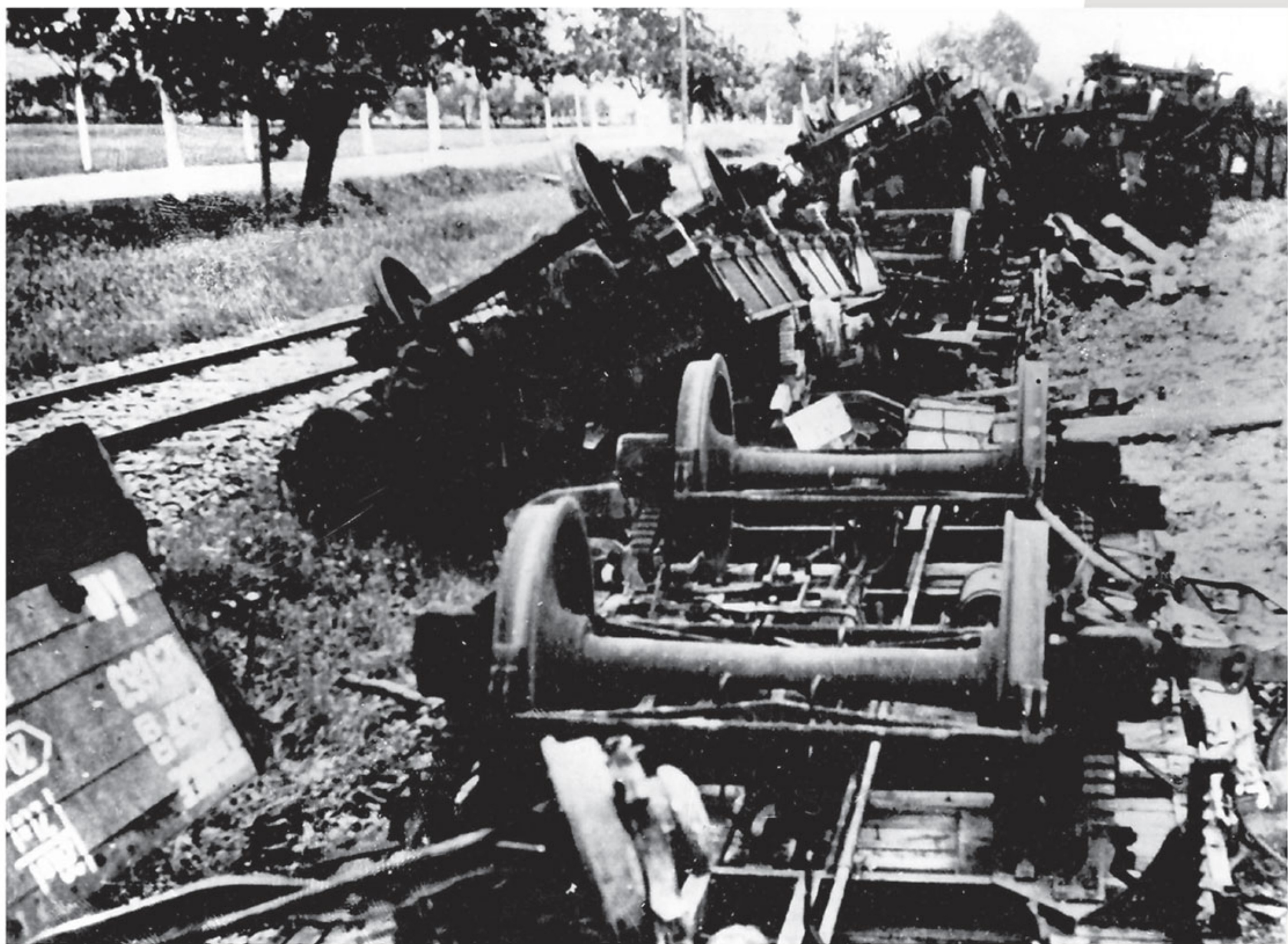
V.G.Volostnov - náčelník
štábu partyzánského oddílu
Zarubežnyj. Slovensko. 1944.
Ze sbírky Státního ústředního
muzea současné historie Ruska

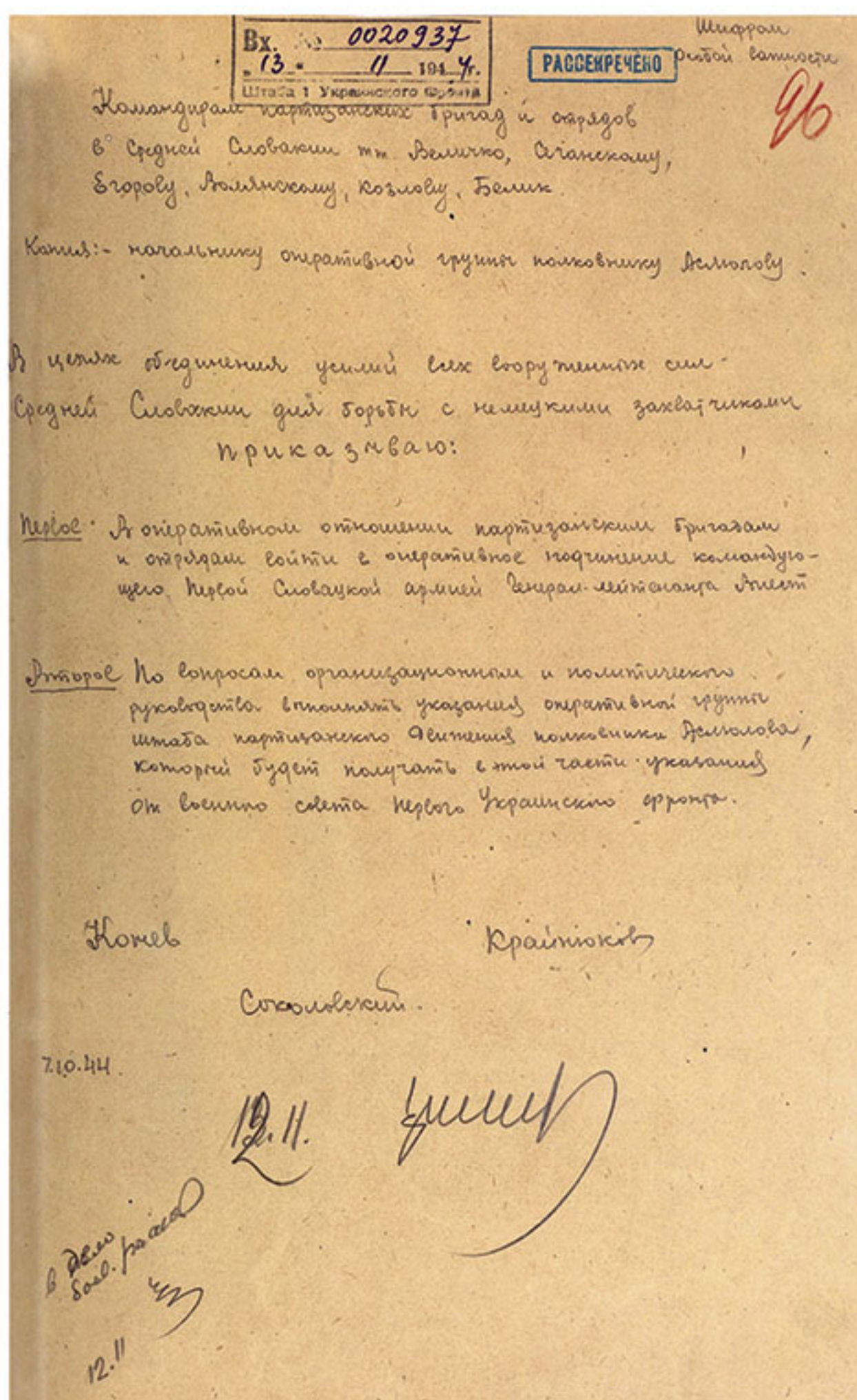
Hlášení zástupců Komunistické strany Československa K.Gottwalda, V.Kopeckého a R.Appelta o stavu partyzánského hnutí na Slovensku, v Čechách a na Moravě. 31. října 1944.
Ze sbírky Ruského státního archivu sociálně-politické historie

«První partyzánské oddíly začaly fungovat v červenci t.r. Nyní na území Slovenska, Čech a Moravy působí 28 partyzánských jednotek a oddílů. Celkový počet partyzánů v oddílech čítal ke dni 25. října přes 17 tisíc lidí. Velení oddílu se převážně skládá ze sovětských důstojníků, mužstvo tvoří Slováci a Češi. V současné době řídí partyzánské hnutí štáb partyzánského hnutí 1. ukrajinského frontu».

Sovětský svaz zároveň s postupem Rudé armády všemožně pomáhal slovenským povstalcům. Od léta 1944 bylo na Slovensko na pomoc partyzánským operacím vysazeno několik skupin sovětských partyzánů. Od 5. září 1944 začaly dodávky zbraní, střeliva, nábojů, potravin; uskutečňovala se evakuace raněných.

Partyzánská válka na kolejích na Moravě. 1944-1945.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Příkaz velitele 1. ukrajinského frontu, maršála Sovětského svazu I.S.Koněva o sjednocení úsilí všech ozbrojených sil Slovenska v boji proti německým okupantům.
10. října 1944.
Ze sbírky Ústředního archivu Ministerstva obrany Ruské federace

Christenko N.P. (1897-1993)
 Portrét maršála Sovětského svazu
 I.S.Koněva. 1945.
 Maršál I.S.Koněv byl od května 1944 až do
 konce války velitelem 1. ukrajinského frontu,
 jenž se bezprostředně účastnil osvobození
 Československa.
 Ze sbírky Státního ústředního muzea současné
 historie Ruska

ОКНО
ТАСС № 1116

КРАСНАЯ АРМИЯ ОСВОБОДИТЕЛЬНИЦА

**Шагнула армия — герой
Через хребет Карпатский.
— Встречай свободу, брат родной,
Народ чехословацкий!**

художник — М. СОЛОВЬЕВ

И. ЛЕВИДОВА

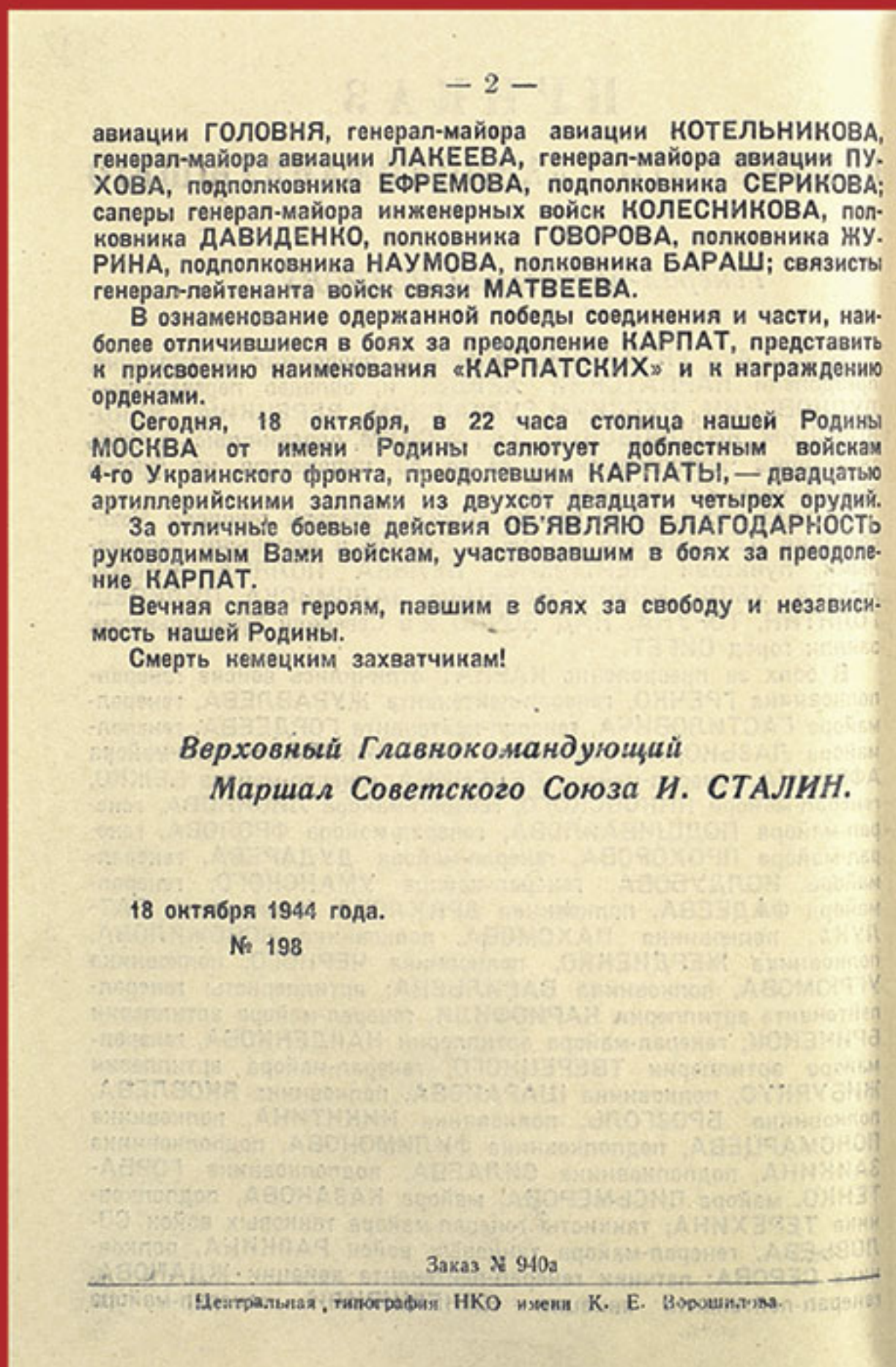
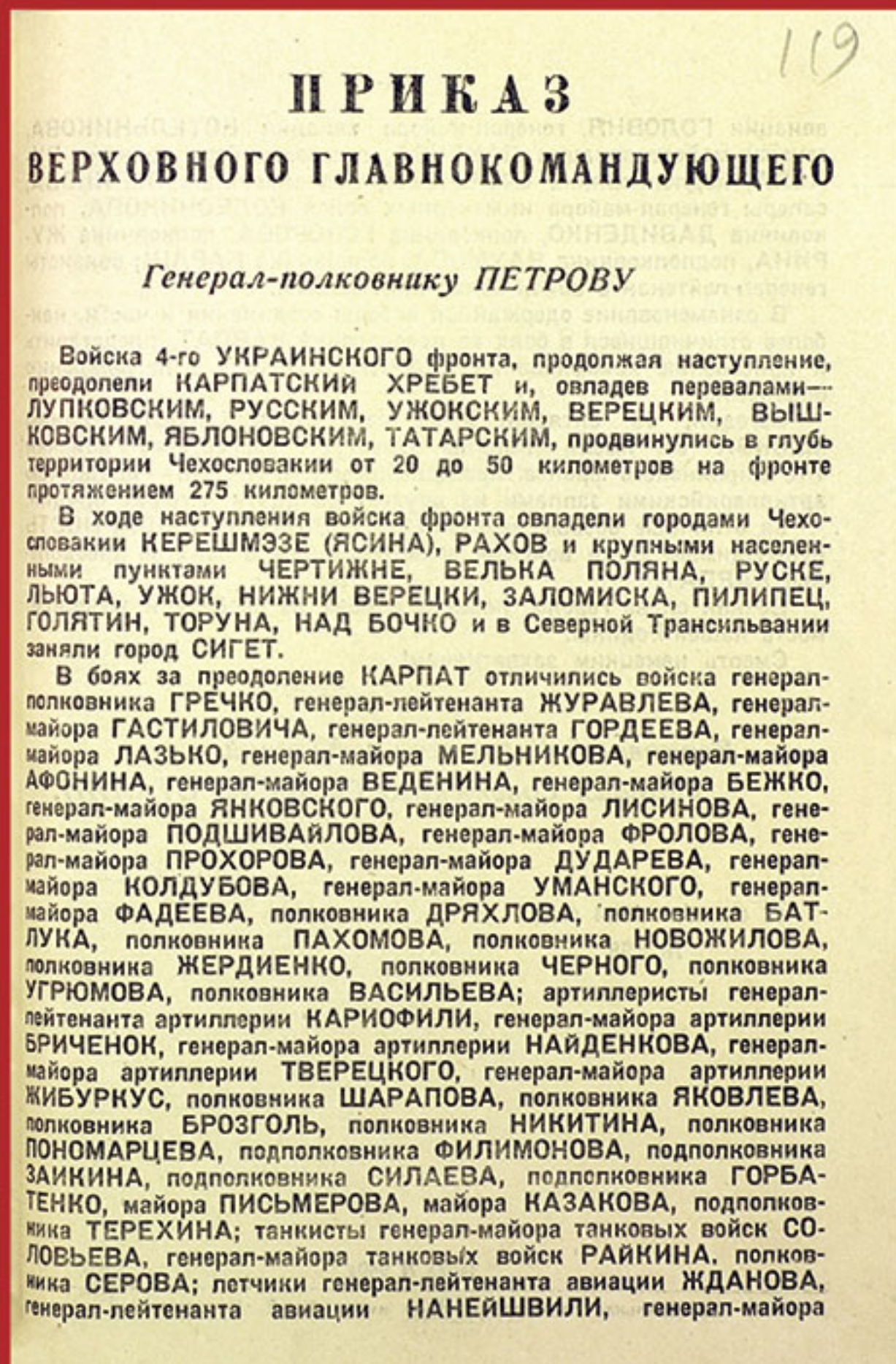
Plakát. M.Solov'ov. Okno TASS (Telegrafní agentura Sovětského svazu).
Rudá armáda - osvoboditelka.
1944-1945.

Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

«Překročila armáda-hrdinka Karpatský hřbet.
- Vítej svobodu, pokrevní bratře, národe československý!»

Východokarpatská útočná operace

Príkaz vrchního velitele, maršála Sovětského svazu I.V.Stalina o vyjádření vděčnosti vojskům 4. ukrajinského frontu, která osvobodila Karpatský hřeben, ze dne 18. října 1944.

«Na počest dosaženého vítězství navrhnout vojenské jednotky a části, které se nejvíce vyznamenaly v bojích při zdolání Karpat, k pojmenování «Karpatské» a k vyznamenání řády. Dnes, 18. října ve 22 hodiny bude v hlavním městě naší Vlasti jménem Vlasti odpáleno dvacet dělostřeleckých salů z dvou set dvaceti děl na počest hrdinských vojsk 4. ukrajinského frontu, která zdolala Karpaty».

Ze sbírky Ústředního archivu Ministerstva obrany Ruské federace

Předání uniformy československé armády vojákům 1. československé brigády. Karpaty. 1. ukrajinský front. Karpaty. 1944.

Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Výsadek vojenské jednotky 1. československé samostatné brigády Ludvíka Svobody, Hrdiny Sovětského svazu poručíka Antonína Sochora na tanku «Lidice». Východní Karpaty, poblíž Dukelského průsmyku. 1944.

Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Vojáci 1. československého armádního sboru vztyčují hraniční sloup na hranici Československa. 6. října 1944.

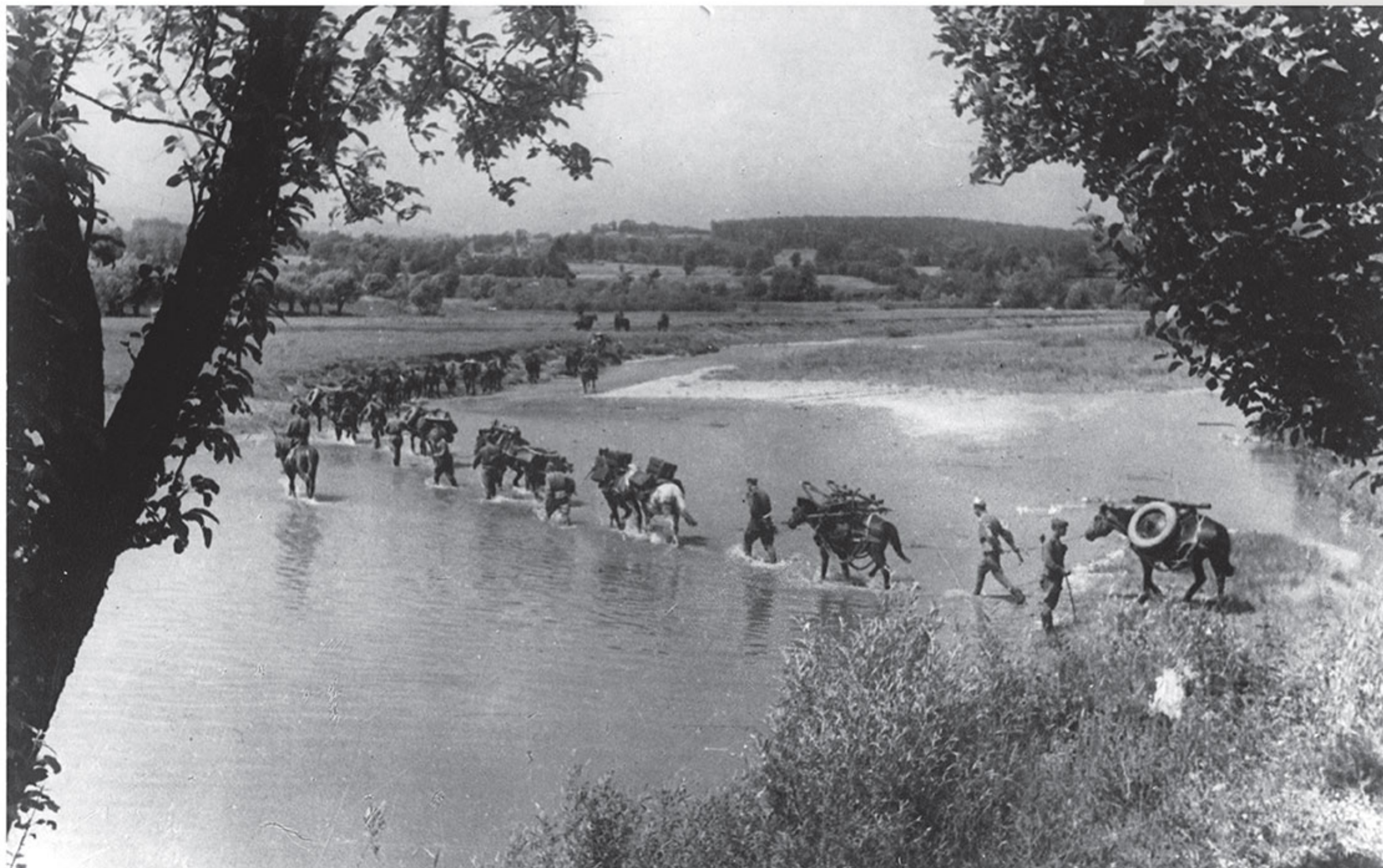
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

1. ukrajinský front. Na československé hranici gratuluje podporučík Chodanin vojákovi československé armády Hošovi k jeho vstupu na území rodné země. 1944.

Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

31.sprna 1944 oslovila československá exilová vláda sovětské vedení s žádostí o poskytnutí možné pomoci povstalcům. Sovětská vláda vyšla vstříc této prosbě a dala pokyn vojskům 1. a 4. ukrajinského frontu, aby pokračovala v útoku a spojila se s povstalcí. Dne 8. září 1944 začala Východokarpatská operace a dne 20. září 1944 vstoupila vojska 4. ukrajinského frontu na území Slovenska. Kvůli tvrdému odporu Němců však dne 28. října 1944 operace za účelem poskytnutí pomoci Slovenskému národnímu povstání musela být ukončena. Sovětská vojska udělala vše, co se dalo, aby ulehčila situaci povstalců. Padlo při tom 21 000 vojáků a 89 000 bylo zraněno. Kvůli převaze německých sil bylo slovenské povstání potlačeno.

Oddíly horsko-tažného pluku se přepravují přes řeku v předhůří Karpat. Československo. Bojující armáda. 4. srpna 1944.

Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

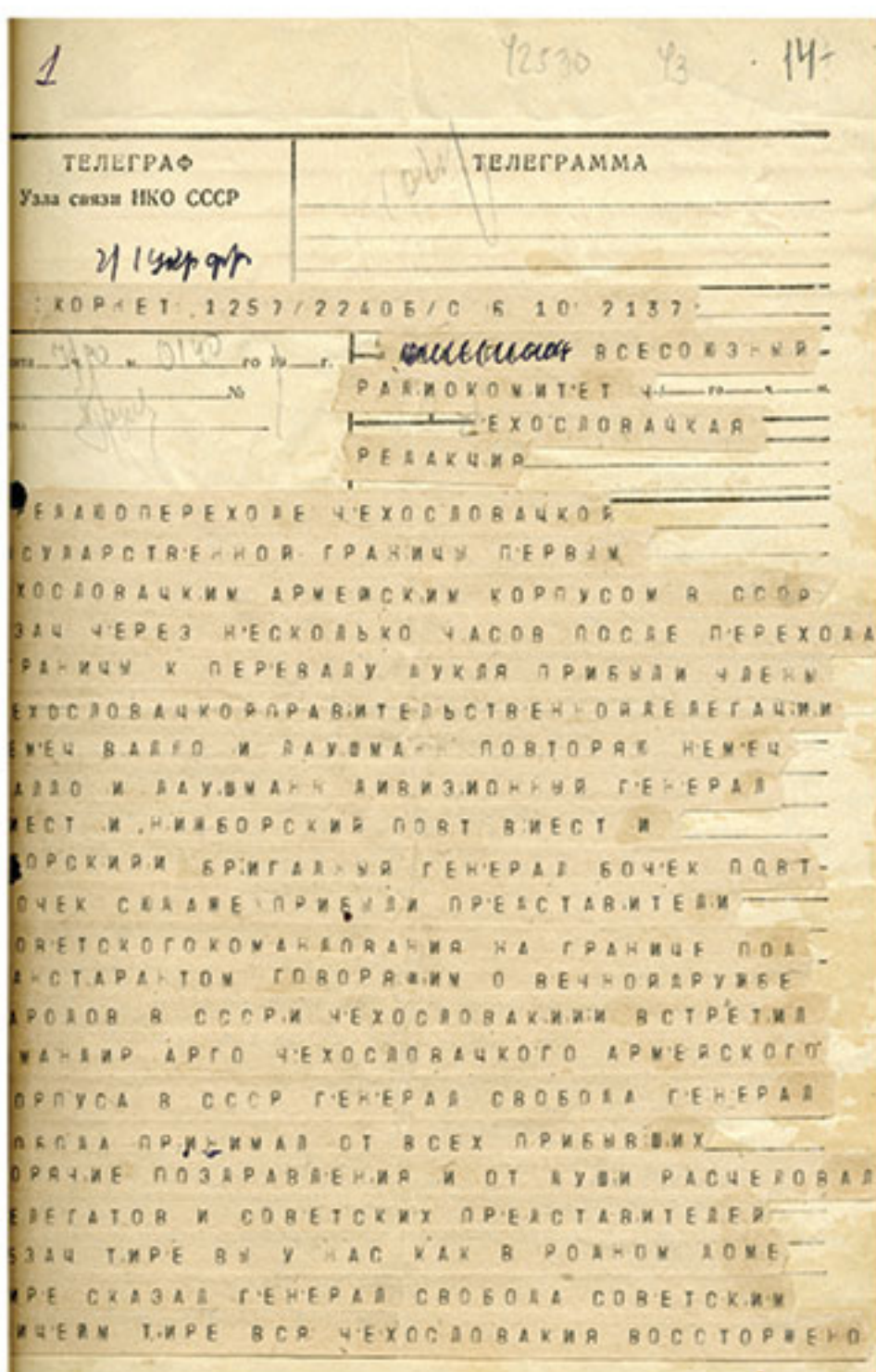
Sovětská a československá vojska přechází hranici Československa. Karpaty, říjen 1944.

Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Postup na nové palebné pozice. Podzim 1944.

Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Telegram poručíka Rajcika Celosvazovému rozhlasovému výboru o přechodu československé státní hranice 1. československým armádním sborem v SSSR a o vztýčení vlajky Československa nad první osvobozenou slovenskou obcí.

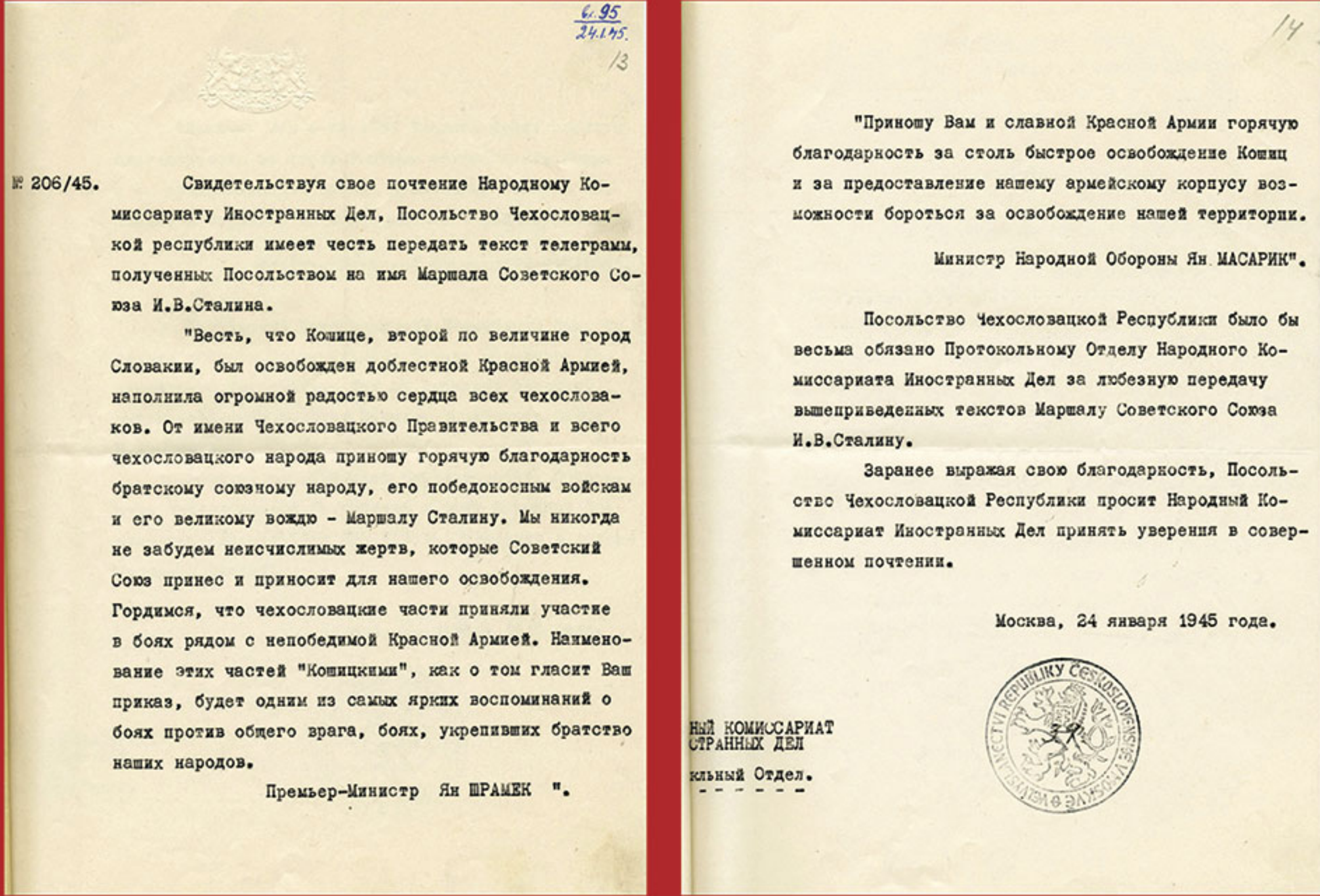
7. října 1944. «Jen několik málo hodin po překročení hranice k Dukelskému průsmyku se dostavili členové československé státní delegace Němec Vallo a Laumann, divizní generál Viest a brigádní generál Boček. Dostavili se sem také zástupci sovětského velení. Pod standartou, jež hlásá věčné přátelství národů SSSR, je vítal velitel armádního sboru v SSSR generál Svoboda».

Ze sbírky Ruského státního archivu sociálně-politické historie

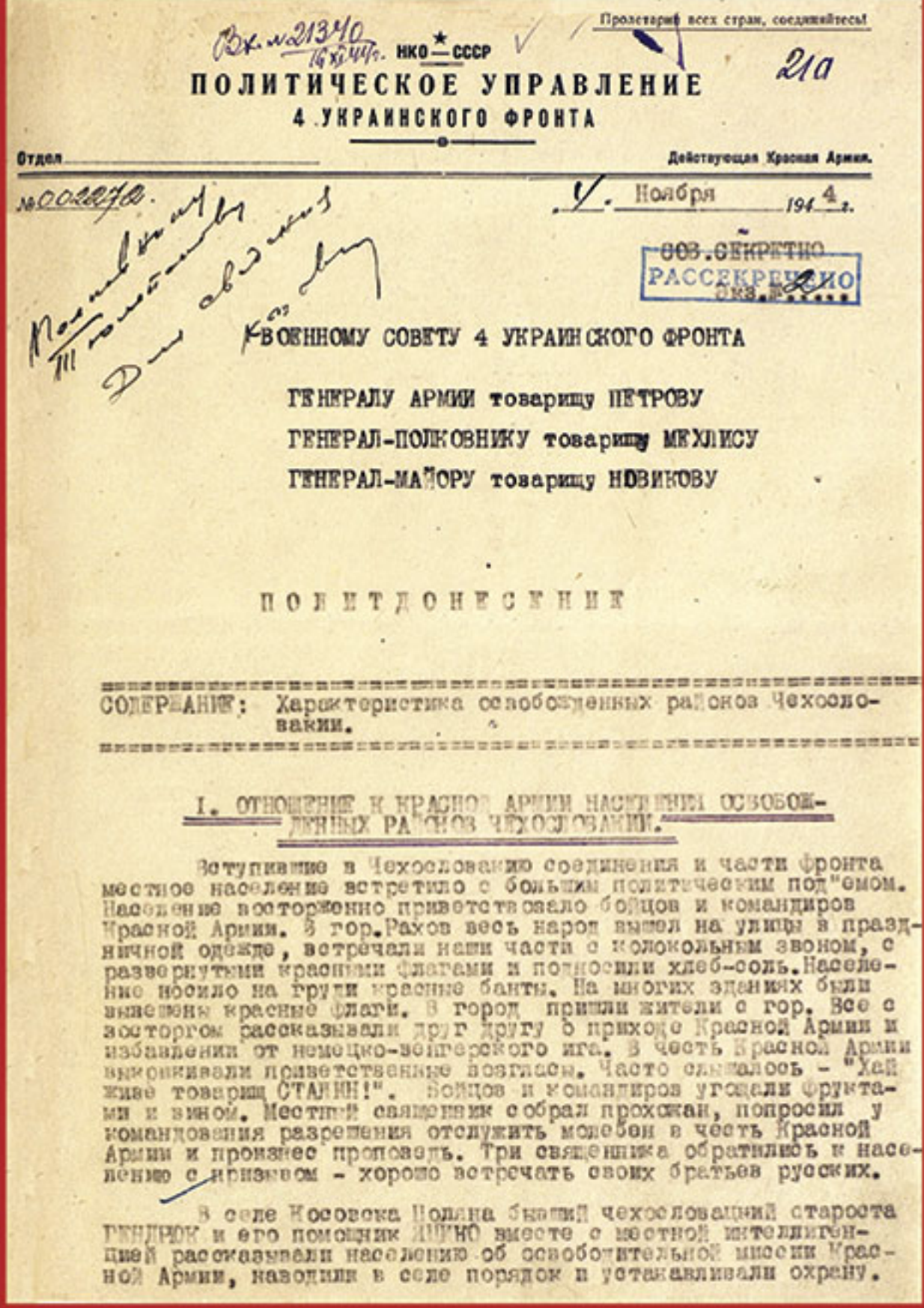
Západokarpatská útočná operace

Dne 12. ledna 1945 začala vojska 4. ukrajinského frontu, jenž velel 1. československému armádnímu sboru, Západokarpatskou operaci. Vojska prošla za bojů přes 200 km a osvobodila značnou část Slovenska, postoupila k hornímu toku řeky Visly a tím přispěla k postupu 1. ukrajinského frontu ve Slezsku. Byly vytvořeny podmínky pro následující útok s cílem dobytí Moravsko-Ostravské průmyslové oblasti.

Nóta Velvyslanectví Československé republiky v SSSR Lidovému komisiariátu zahraničních věcí SSSR s texty telegramu předsedy vlády Československa J.Šrámka u příležitosti osvobození Rudou armádou Košic. 24. ledna 1945. Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

«Zpráva, že Košice, druhé největší město na Slovensku, byly osvobozeny hrdinskou Rudou armádou, naplnila srdce všech Čechoslováků obrovskou radostí. Jsme hrdi, že se československé oddíly zúčastnily bojů spolu s neporazitelnou Rudou armádou. Pojmenování těchto oddílů na základě Vašeho příkazu jako «košické» bude jednou z největších vzpomínek na boje proti společnému nepříteli, jež zpevnilly bratrství našich národů».

Hlášení náčelníka Politické správy 4. ukrajinského frontu Hlavní politické správě sovětské armády o radostném vítání oddílů Rudé armády Slováci. Ze sbírky Ústředního archivu Ministerstva obrany Ruské federace

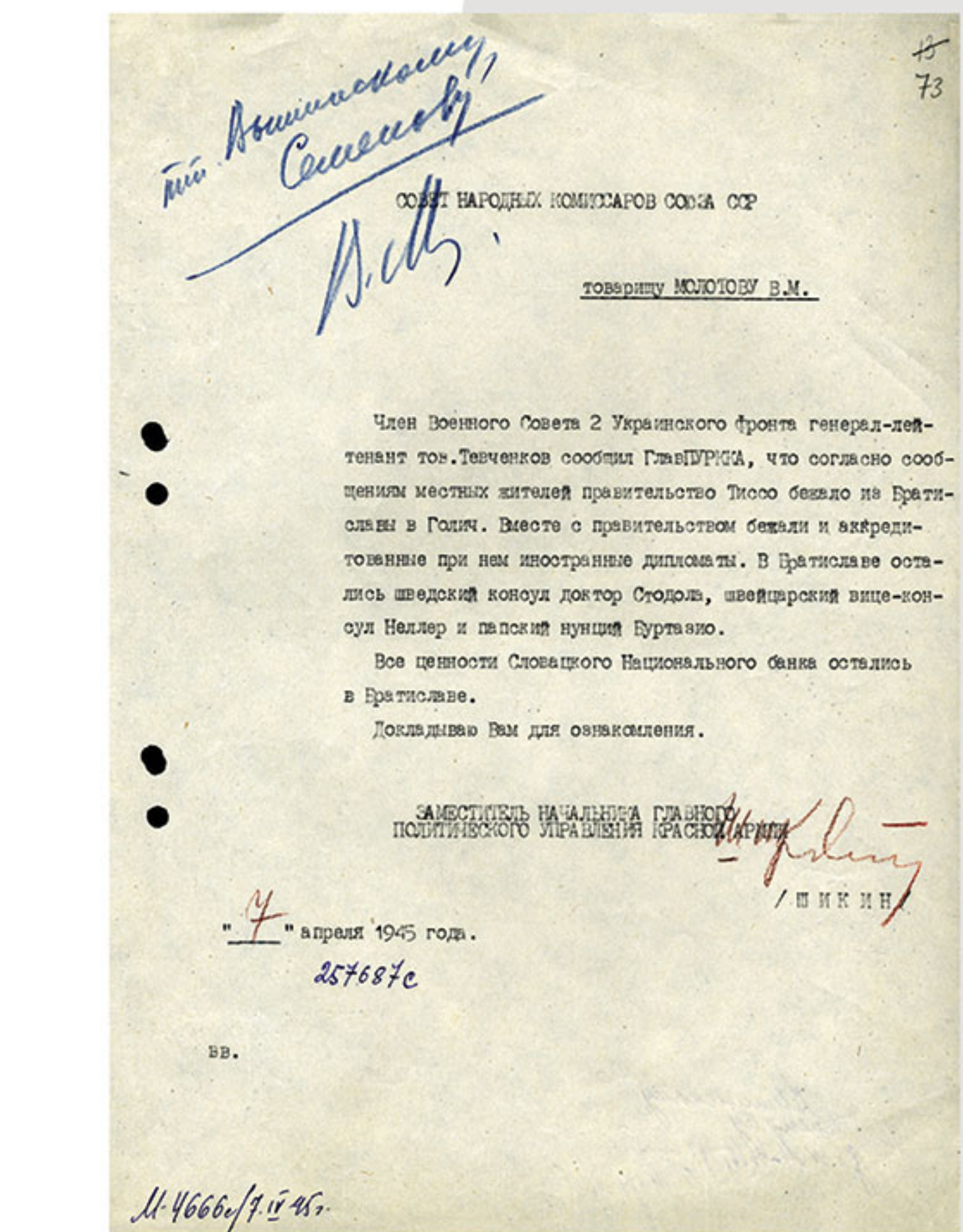
«Oddíly a jednotky, které vstoupily do Československa v místě fronty, vítali místní obyvatelé s velkým politickým nadšením. Obyvatelstvo nadšeně vítalo vojáky a velitele. Ve městě Rachov hostili vojáky a velitele ovocem a vínem. Místní kněz svolal farníky a požádal velení o svolení odsloužit bohoslužbu na počest Rudé armády. Tři kněží oslovili farníky s výzvou, aby dobře přivítali své ruské bratry».

Československý dobrovolnický sbor v bojích na území Československa. 1945. Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Obyvatelé osvobozených území vítají sovětské vojáky. 1944-1945. Ze sbírky Ruského státního archivu sociálně-politické historie

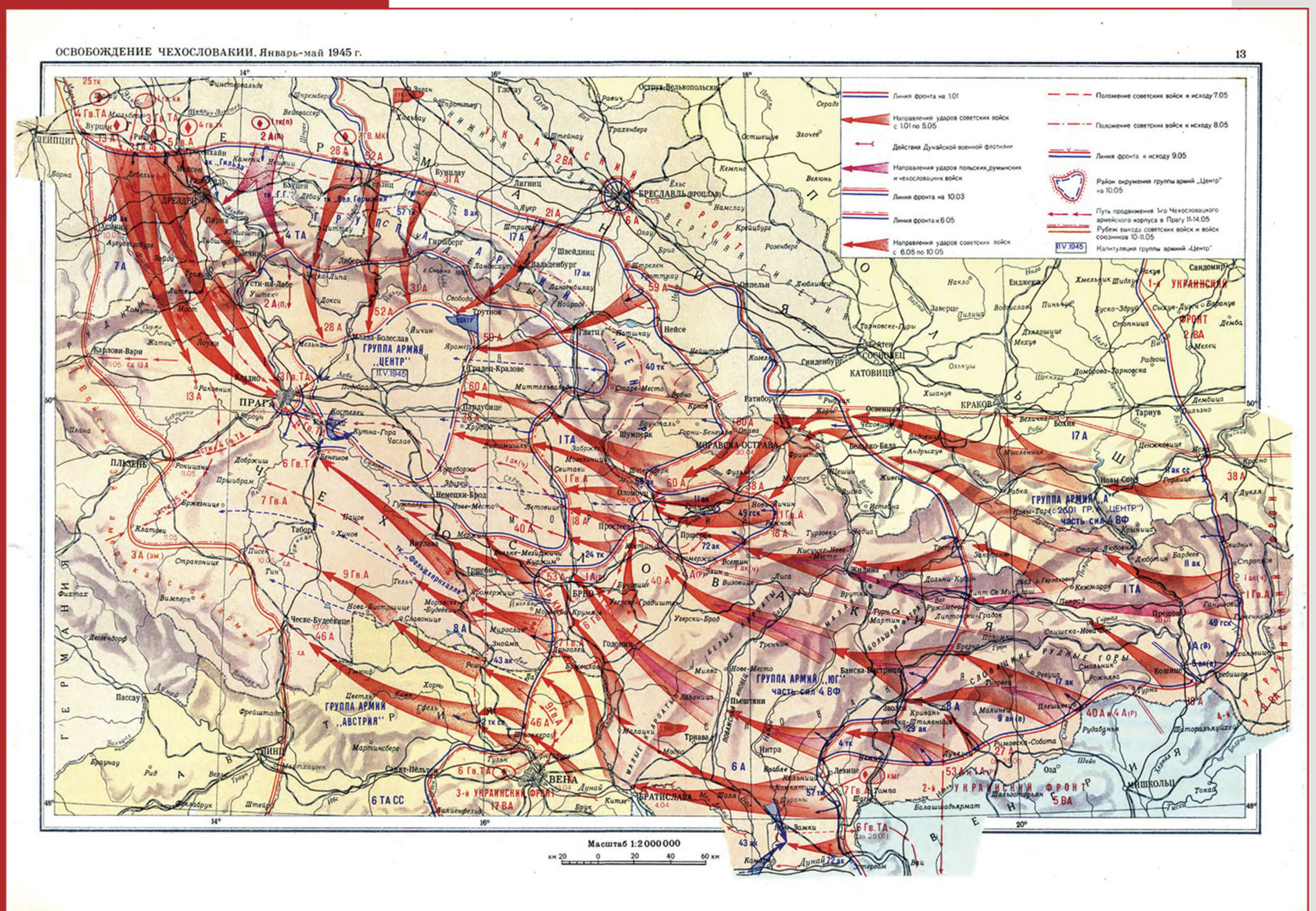
Hlášení zástupce náčelníka Hlavní politické správy Rudé armády I.V.Šikina V.M.Molotovovi o útěku loutkové vlády J.Tisa z Bratislavy. 7. dubna 1945. Ze sbírky Ruského státního archivu sociálně-politické historie

Velitel 7. gardové armády M.S.Šumilov na pozorovatelně velitele 6. gardové výsadkové divize. Slovensko, okolí Bratislavy. 17. dubna 1945. Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Bratislavsko-Brněnská útočná operace

Operaci od 25. března 1945 do 5. května 1945 uskutečňovala část vojsk 2. ukrajinského frontu za účelem osvobození Slovenska a dobytí průmyslových oblastí Bratislavy a Brna. Vojska 2. ukrajinského frontu překonala tvrdý odpor německo-fašistických vojsk a postoupila o 200 km, porazila 9 divizí wehrmachtu, osvobodila Slovensko a vytvořila podmínky pro rychlý útok na Prahu.

Mapa Osvobození Československa. Leden-květen 1945. Z knihy Dějiny Velké vlastenecké války Sovětského svazu 1941-1945.

Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

- frontová linie
- směr útoků sovětských vojsk
- směr útoků polských, rumunských a československých vojsk
- dispozice sovětských vojsk
- oblast obklíčení skupiny armád Střed

Bruzgin L.N. Neprojde! Papír, kresba tužkou, tuší. 1966.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Poděkování L.N.Bruzginu od vchního velitele, maršála Sovětského svazu I.V.Stalina za dobytí hlavního města Slovenska - Bratislavy ze dne 24.dubna 1945.

Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Bruzgin L.N. červen 1941.
Leonid Nikolajevič Bruzgin (1921-1991), malíř, účastník sovětsko-finské a Velké vlastenecké války. Účastnil se osvobození řady balkánských zemí od německo-fašistických okupantů. Člen Svazu malířů Dagestánu.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

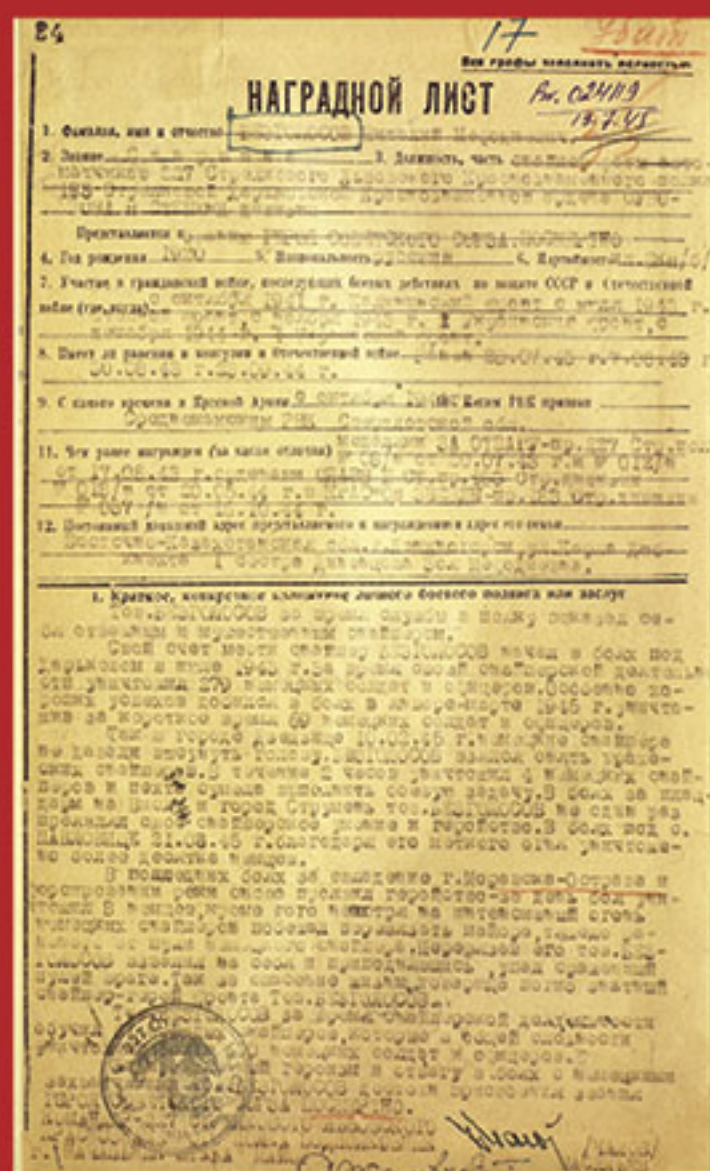
Pražská útočná operace Rudé armády

Osvobozená Praha vítá sovětské vojáky osvoboditele.
9. května 1945

Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

Stanice nemecko-fašistického poľného
četníctva obsadená sovietskym
partyzánskym oddielom Kumburg spolu
s českými partyzánmi. Československo,
Nová Paka, 3. května 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea
současné historie Ruska

Návrh ze dne 5. června 1945 na udělení titulu Hrdina Sovětského svazu in memoriam odstřelovači roty samopalníků 227. střeleckého pluku 183. střelecké divize staršini M. V. Bezgolosovovi – za záchranu kamaráda během bitvy při osvobození města Moravská Ostrava.

Ze sbírky Ústředního archivu Ministerstva obrany Ruské federace

Skupina důstojníků 7. gardové armády v bojových pozicích.
Československo, poblíž Prahy,
7. května 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea
současné historie Ruska

P. S. Rybalko, generál-plukovník obrněných sil, během přípravy plánu osvobození Prahy.

1. ukrajinský front, 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea
současné historie Ruska

Jednotka poručíka Viktorova
vytlačuje nepřítele z lesa.
Pražská čtvrť, 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea
současné historie Ruska

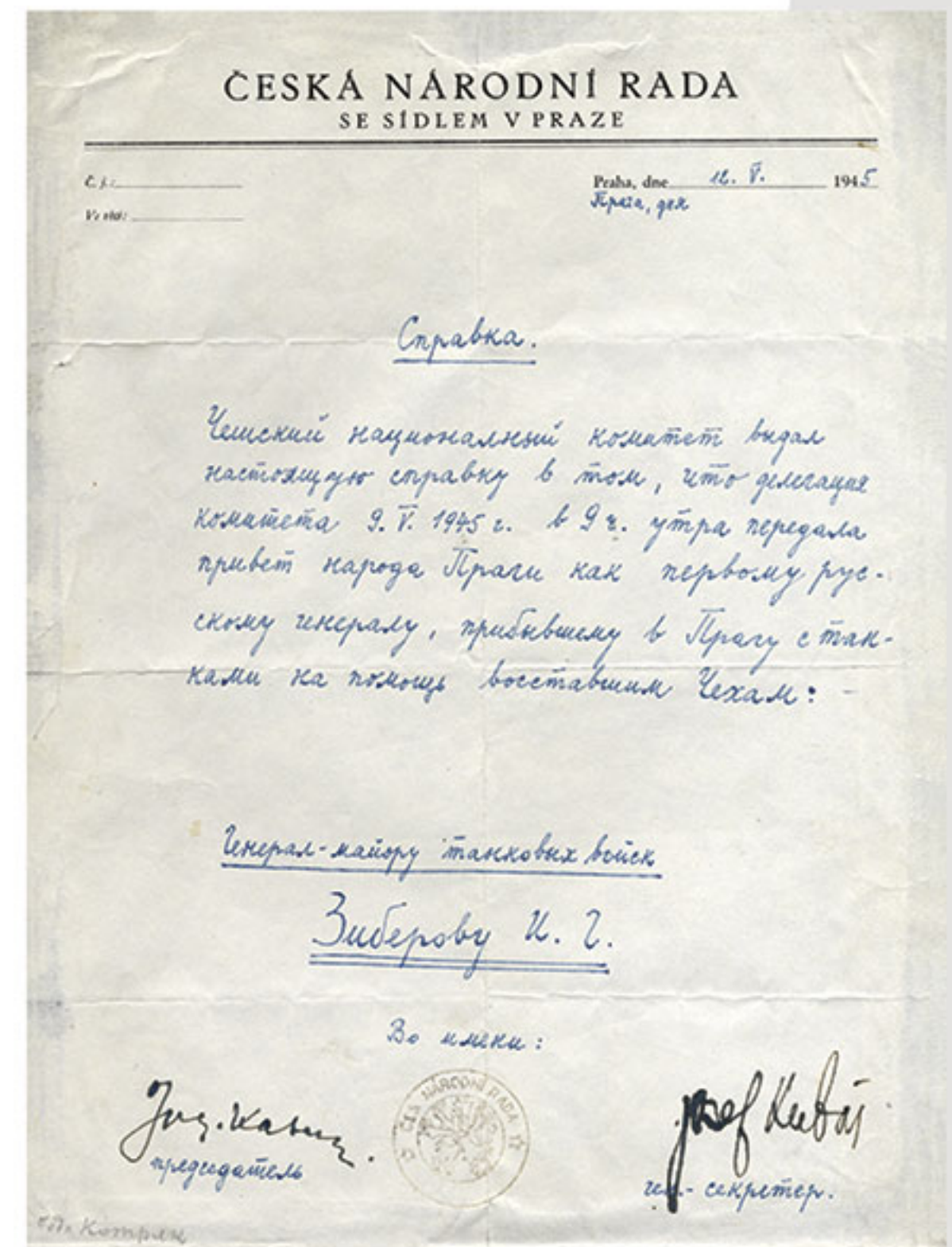
Účastníci Pražského povstání.
Květen 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea
současné historie Ruska

Pražská útočná operace (6.-11. května 1945) se stala poslední strategickou operací Rudé armády během Velké vlastenecké války. V jejím průběhu bylo obklíčeno a zajato poslední velké uskupení německých vojsk – skupina armád Střed. Výjimečně důležitým politickým výsledkem Pražské operace bylo úplné osvobození Československa a jejího hlavního města Prahy od německé okupace. Navíc bylo úspěšným postupem sovětských vojsk zajištěno vítězství Květnového povstání v Praze.

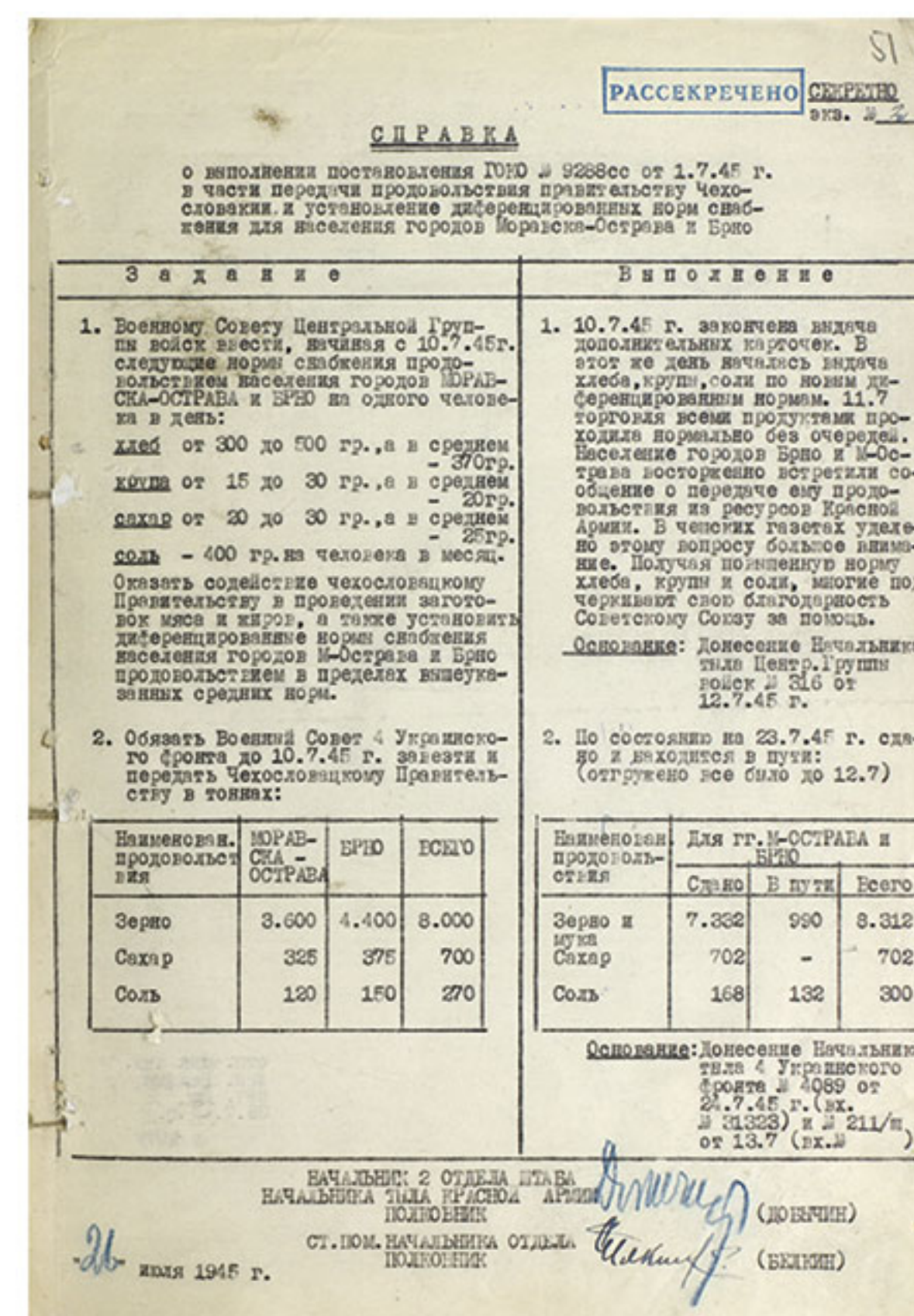

Obyvatelé vzbouřené Prahy vítají
vstup vojáků Rudé armády do města.
Praha, 5. května 1945

Ze sbírky Státního ústředního muzea
současné historie Ruska

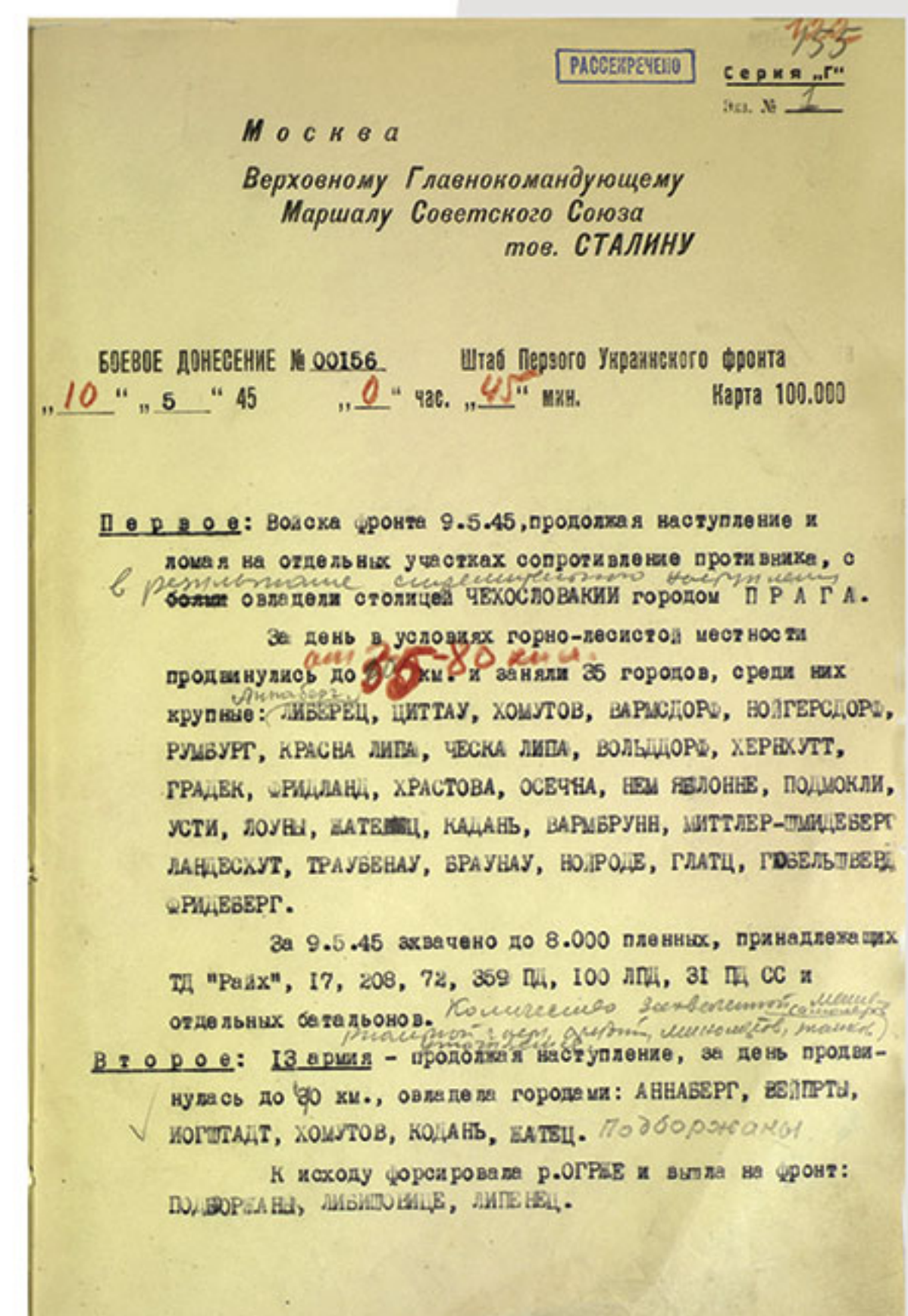

Potvrzení vydané Českým národním výborem generálmajoru I.G. Ziberovovi «jako prvnímu ruskému generálovi, který přijel do Prahy s tanky na pomoc povstalým Čechům». 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Zpráva o plnění usnesení SVO
(Státního výboru obrany)
ze dne 1. července 1945 v
části předání potravin vládě
Československa a stanovení
diferencovaných norem pro
zásobování obyvatelstva měst
Moravská Ostrava a Brno ze
dne 26. července 1945
Ze sbírky Ústředního archivu
Ministerstva obrany Ruské federace

«Obyvatelstvo Brna a Moravské Ostravy nadšeně uvítalo zprávu o předání pro ně potravin ze zdrojů Rudé armády. V českých novinách je tomu věnována velká pozornost. Poté co dostávají zvýšený přiděl chleba, krupice a soli, mnozí zdůrazňují svou vděčnost Sovětskému svazu za pomoc.»

Bojové hlášení štábu
1. ukrajinského frontu
Vrchnímu veliteli, maršálu
Sovětského svazu J. V. Stalinovi
o obsazení vojsky frontu města
Prahy. 10. května 1945
Ze sbírky Ústředního archivu
Ministerstva obrany Ruské federace

«Vojska frontu 9. května 1945 pokračovala v ofenzivě a přemáhala na jednotlivých úsecích odpor nepřítel a v důsledku prudkého útoku se zmocnila hlavního města Československa Prahy».

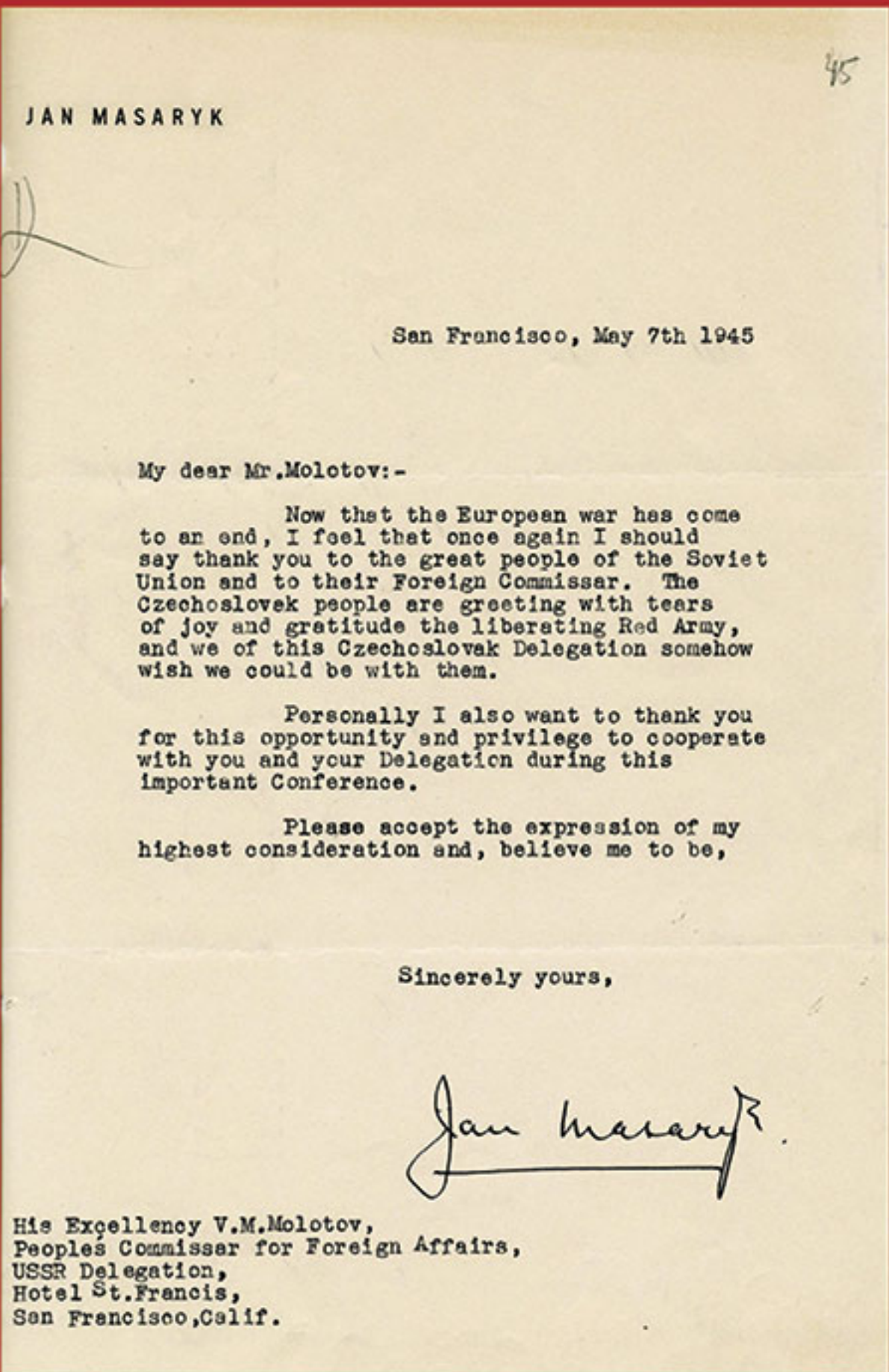

Jásající Praha. Květen 1945

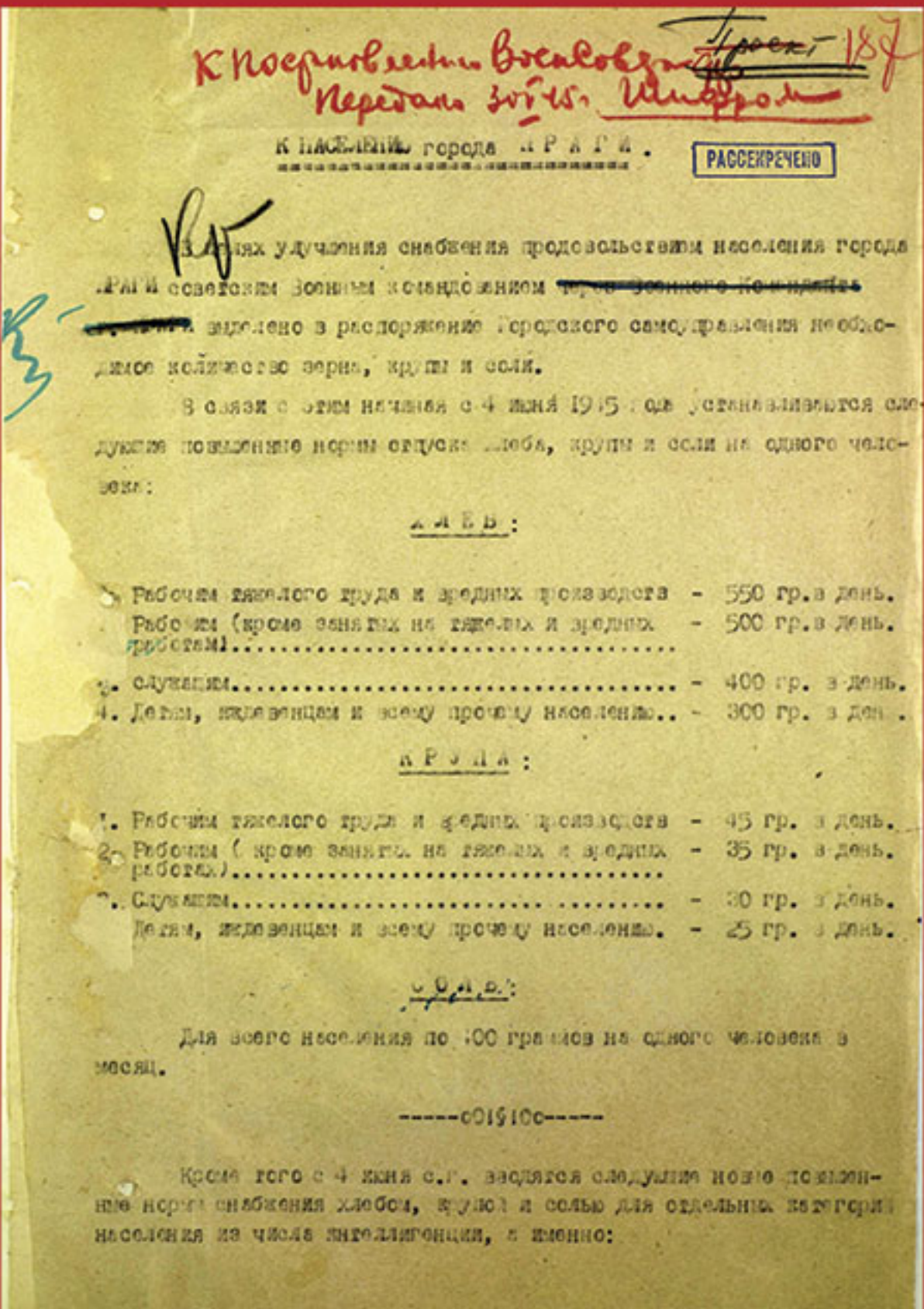
«Chybí slova, kterými by mohlo být popsáno uvítání. Silnice je obklopena nadšenými davy lidí, kteří se přišli ze sousedních vesnic podívat na své osvoboditele. Dívky v národních krojích, starší muži, spousta dětí... Ze skupiny rolníků nečekaně vyběhne mladá dívka, objímá mě rukama okolo krku a vzrušeným hlasem vysvětluje něco ve svém jazyce. Nerozuměl jsem jí, ale partyzán stojící vedle mě se ujal překladu: «Rusové jsou hrdinové. Dlouho jsme na vás čekali. Věřili jsme, že přijдете a osvobodíte nás!» Vedle mě stál starší gardový voják se dvěma stužkami za zranění na hrudi. Znal jsem ho dobře. Prožili jsme spolu dlouhé roky války. I v nejtěžších chvílích zůstal klidný. A teď tady v Československu plakal.»
Ze vzpomínek účastníka bojů za Prahu, seržanta M. S. Alexandrova

Prezident Československé republiky Edvard Beneš, doprovázený veliteli Rudé armády a Československé armády, vykonává přehlídku útvaru rudoarmějců. Praha, Václavské náměstí, květen 1945
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

Dopis vedoucího československé delegace na konferenci v San Francisku, ministra zahraničních věcí Československa Jana Masaryka vedoucímu sovětské delegace, lidovému komisaři zahraničních věcí SSSR V. M. Molotovovi u příležitosti konce války. 7. května 1945
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

Vyhláška vojenské rady 1. ukrajinského frontu ze dne 30. května 1945 «O zásobování potravinami obyvatelstva Prahy».
«... Od 4. června 1945 jsou stanoveny následující zvýšené přiděly chleba, krupice a soli na jednu osobu:
Chléb:
- těžce pracující a pracující ve škodlivém pracovním prostředí – 550 g denně.
- dělníci (kromě těžce pracujících a pracujících ve škodlivém pracovním prostředí) - 500 g denně.
- zaměstnanci - 400 g denně.
- děti, závislé osoby a všichni ostatní – 300 g denně.»
Ze sbírky Ústředního archivu Ministerstva obrany Ruské federace

Obyvatelstvo Prahy vítá sovětské vojáky na Staroměstském náměstí. Praha, 1945
Sbírka RVHS (Ruská vojensko-historická společnost)

Noviny Lidová politika. Československo, 10. května 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Obyvatelé Prahy vítají sovětská vojska. Květen 1945
Sbírka RVHS (Ruská vojensko-historická společnost)

Shromáždění věnované osvobození Československa Rudou armádou. Praha, 9. května 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Sovětské partyzány z oddílu Kumburg na demonstraci během oslav Dne vítězství nad Německem. Československo, Nová Paka, 9. května 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Sovětské důstojníky s obyvateli Prahy po jejím osvobození. Praha, 10. května 1945
Sbírka RVHS (Ruská vojensko-historická společnost)

Sovětské vojáky na mostě přes řeku Vltavu. Praha, červen 1945
Sbírka RVHS (Ruská vojensko-historická společnost)

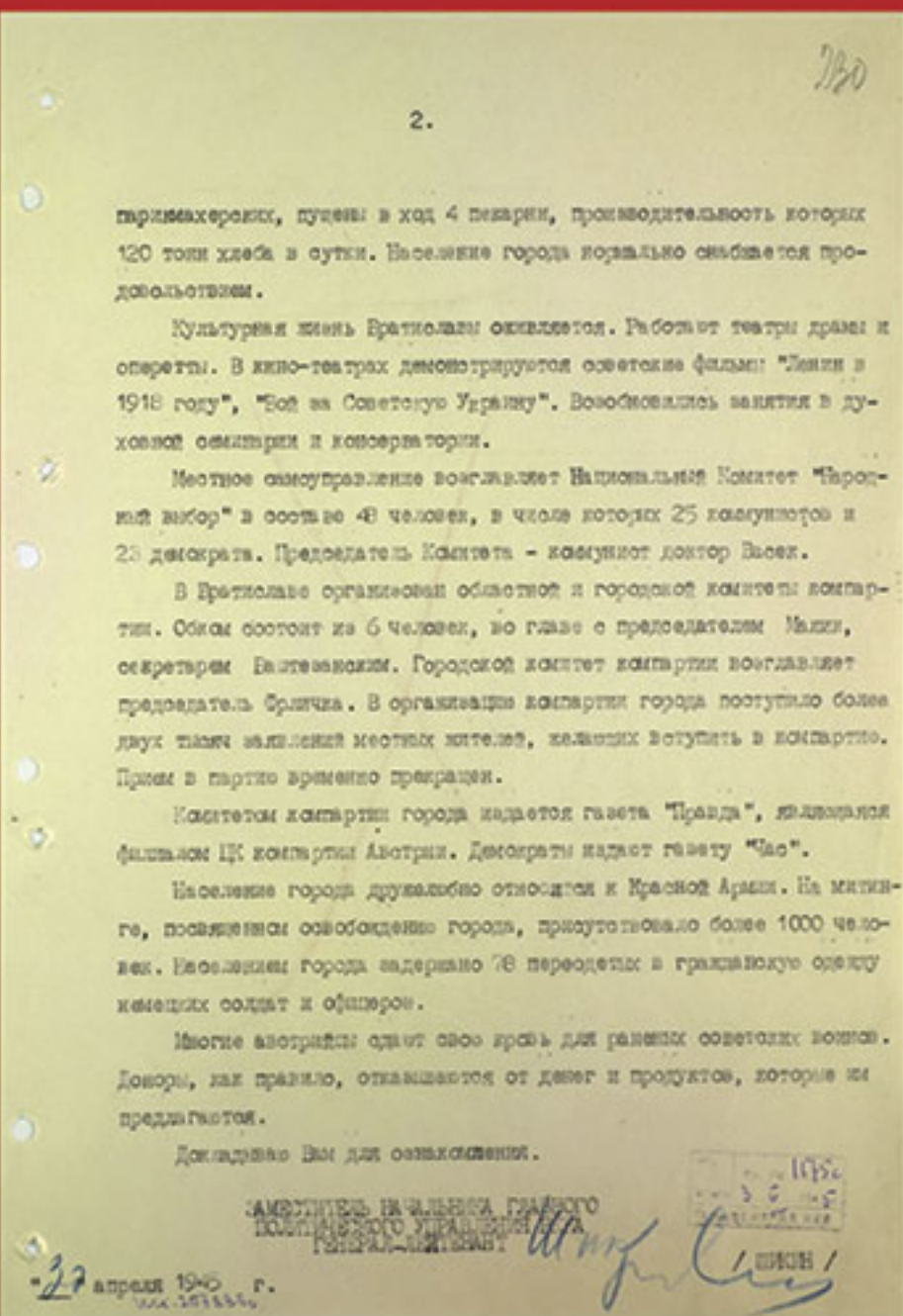
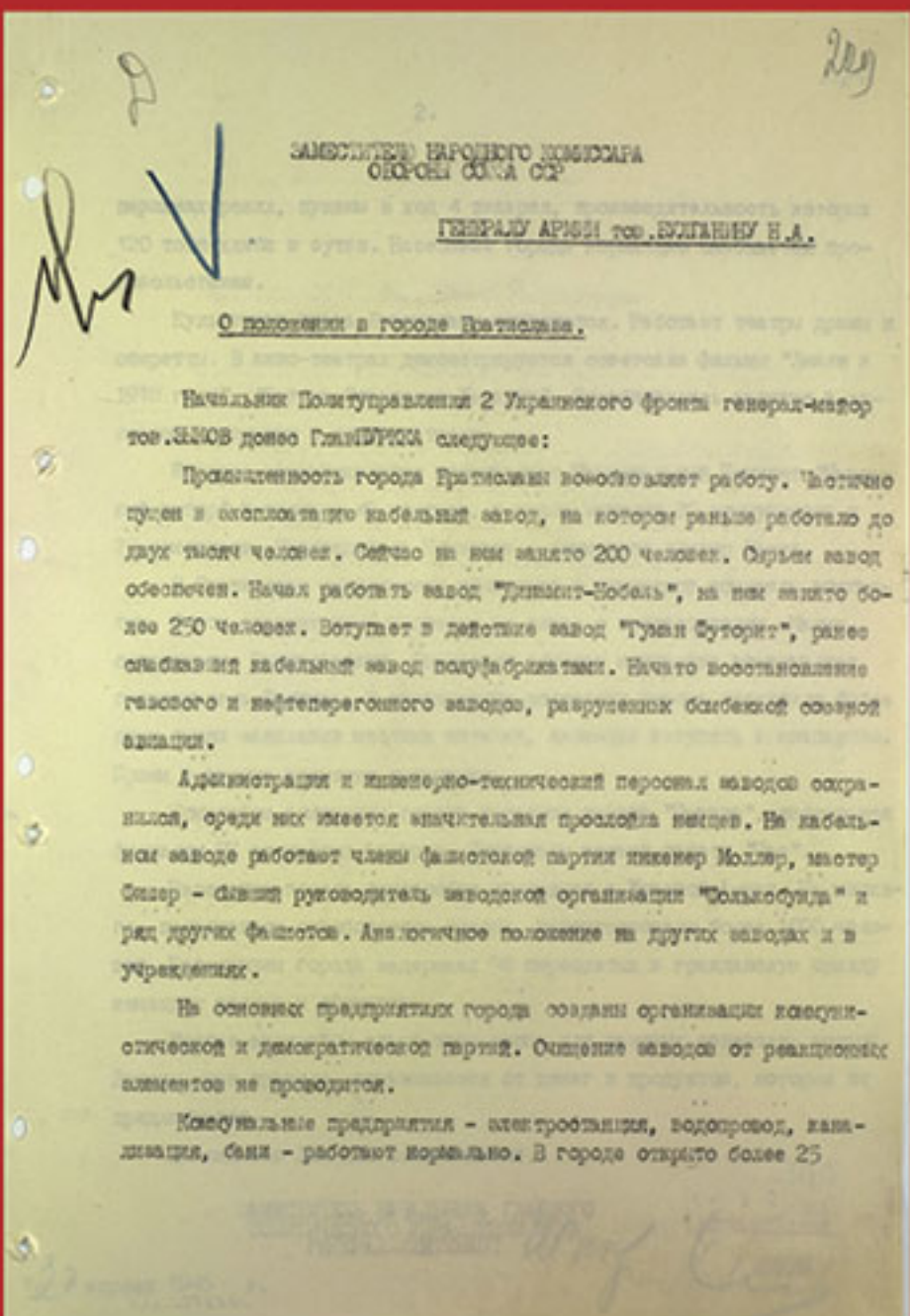
Vzájemné vztahy SSSR a Československa v letech 1944-1945

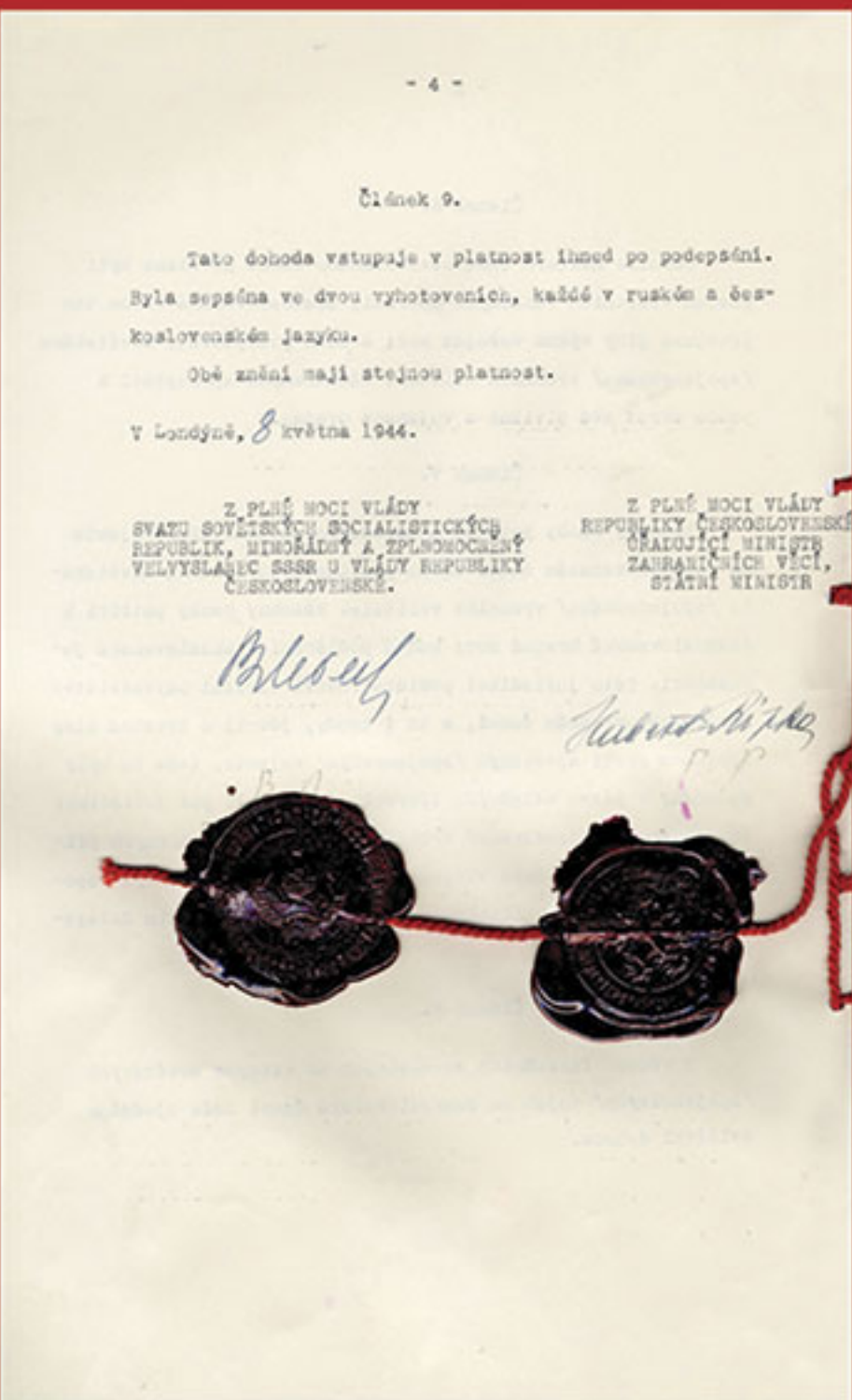
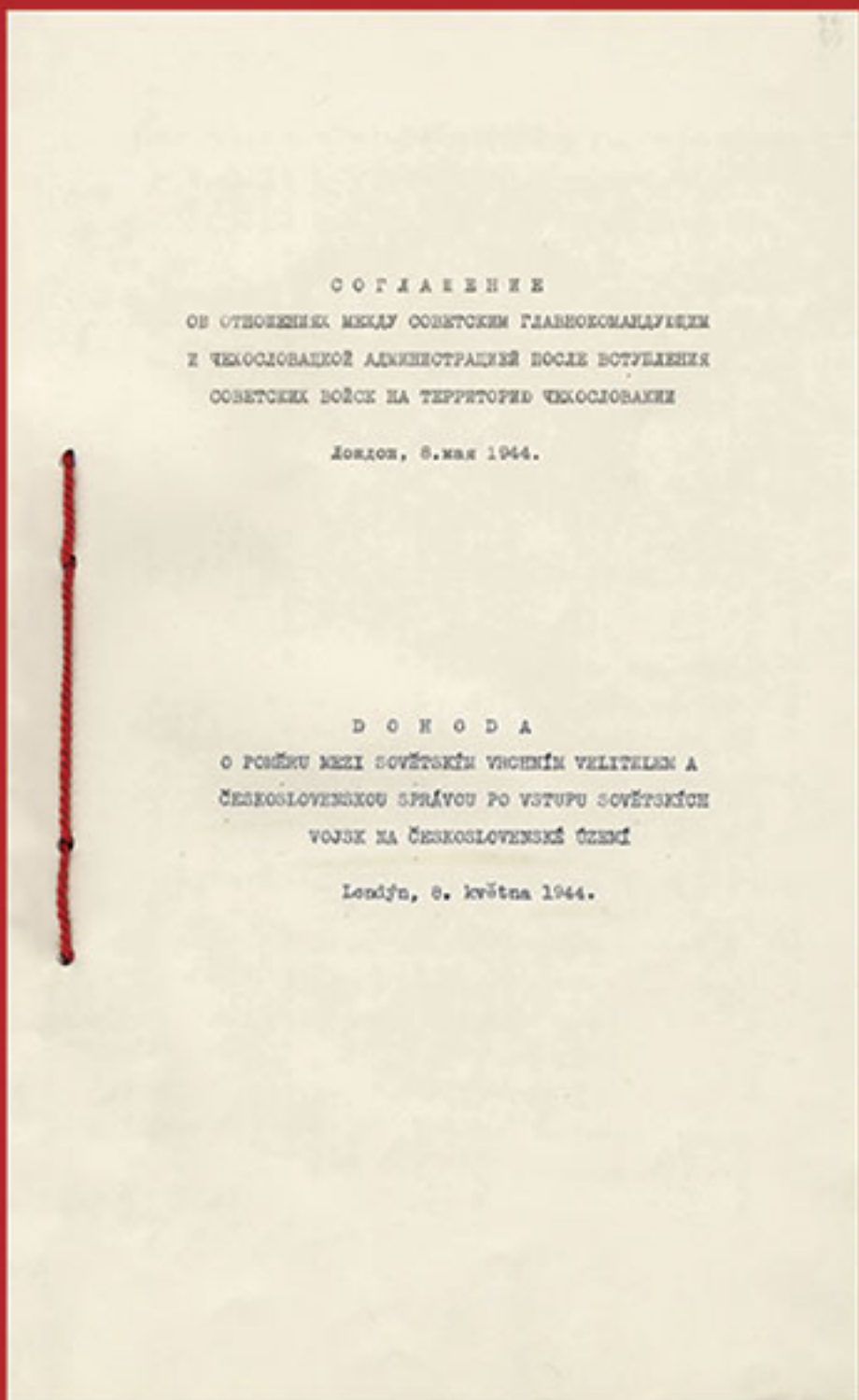
Návštěva prezidenta Československa Edvarda Beneše v Moskvě. Lidový komisař zahraničních věcí SSSR V.M. Molotov vítá Edvarda Beneše na moskevském letišti. 17. března 1945
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

Návštěva prezidenta Československa Edvarda Beneše v Moskvě. Prezident vykonává přehlídku roty čestné stráže na moskevském letišti. 17. března 1945
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

Zpráva Hlavní politické správy Rudé armády náměstkovi lidového komisaře pro obranu SSSR N.A. Bulganinovi o situaci v Bratislavě. 27 dubna 1945
«Průmysl města Bratislavy obnovuje svoji práci... Částečně zahájil provoz závod na výrobu kabelů, ... začala obnova plynárenského závodu a rafinerie, zničených bombardováním spojeneckého letectva».
Sbírka RVHS

Dohoda o vztazích mezi sovětským vrchním velitelem a československou správou po vstupu sovětských vojsk na území Československa. 8. května 1944
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

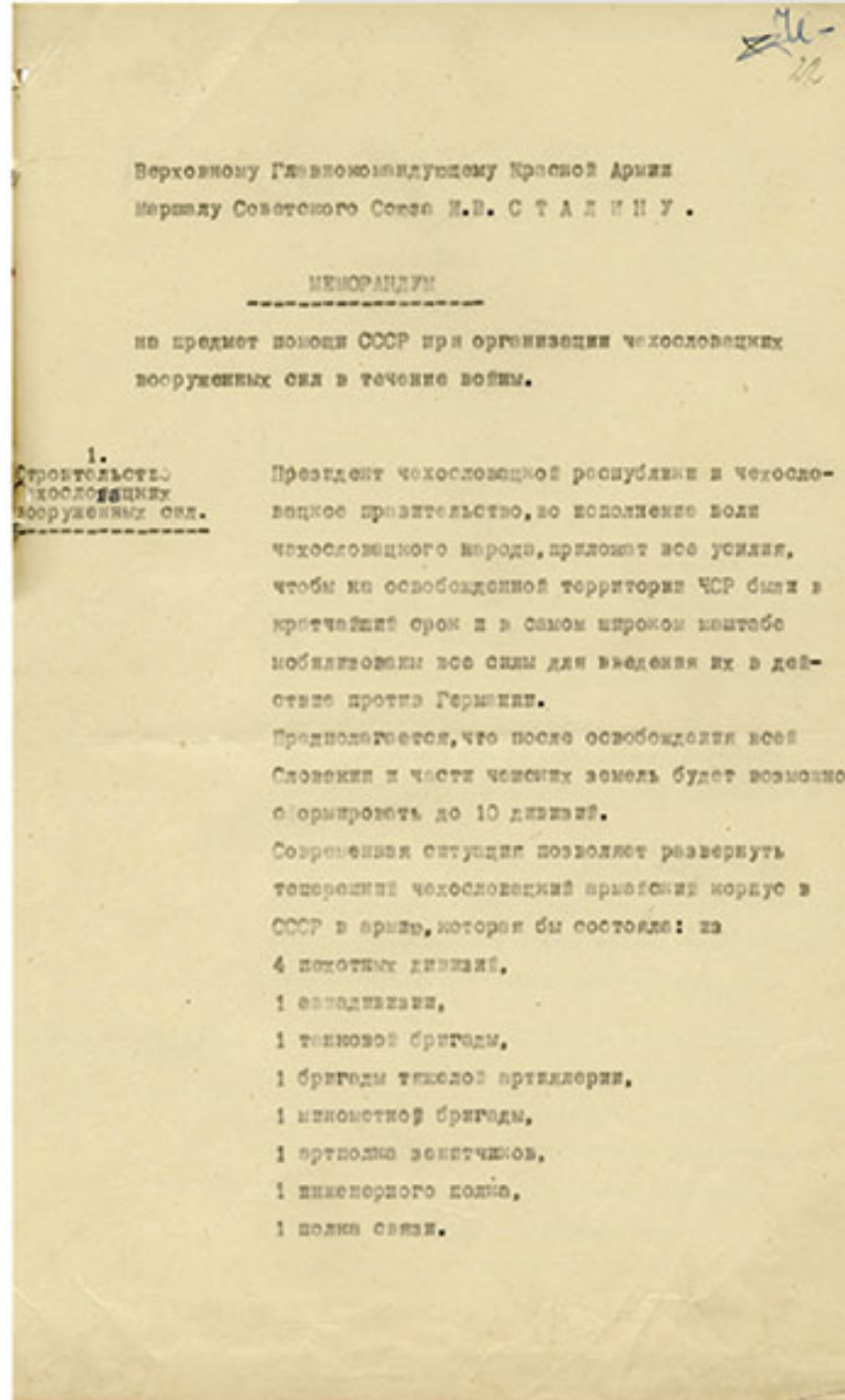
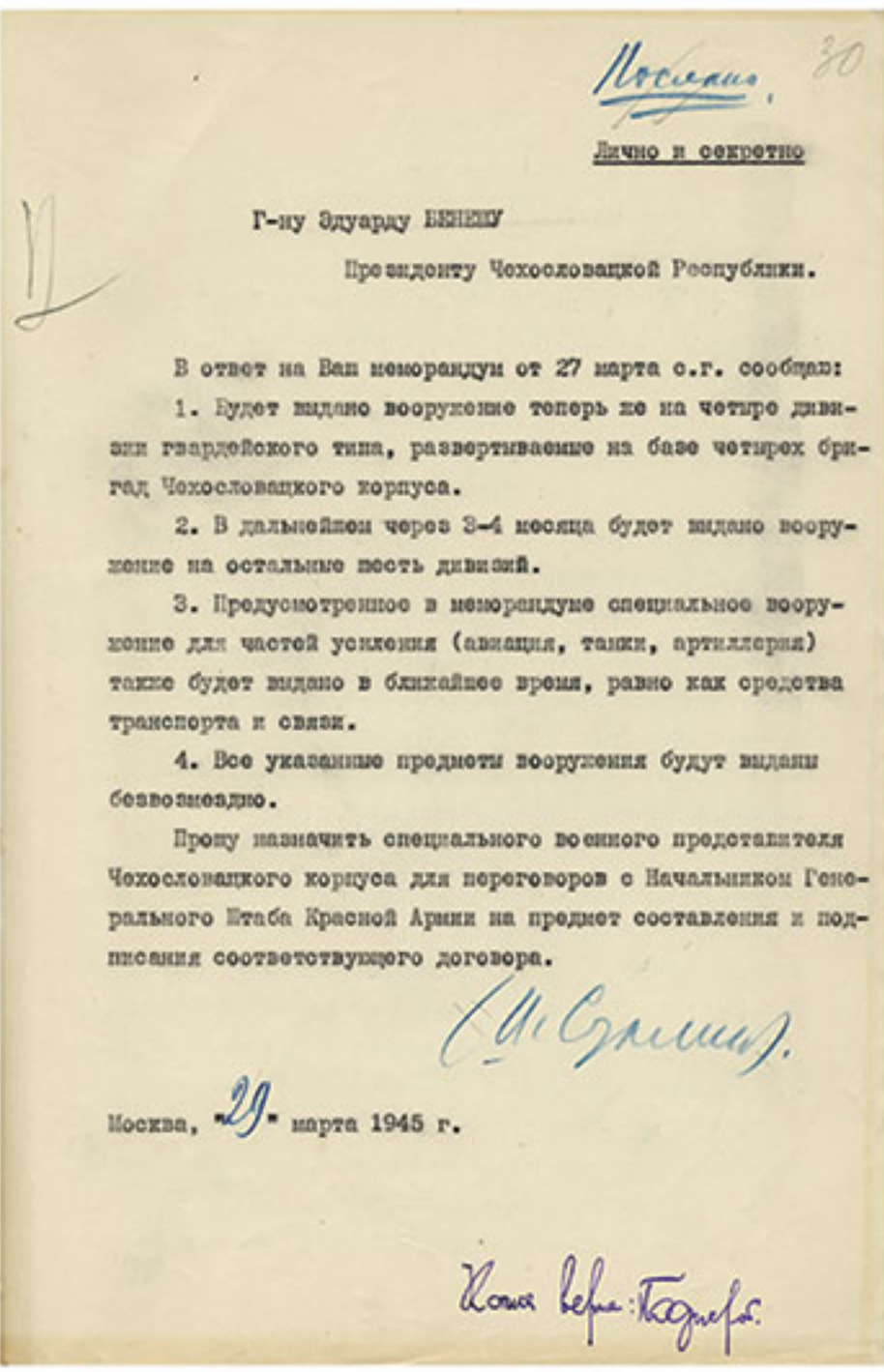
Díky ofenzivním operacím Rudé armády v březnu až dubnu 1945 byla osvobozena velká část území Československa, na němž vznikla nová československá vláda.

«S pocitem hluboké vděčnosti jsme si vědomi faktu, že jen díky hrdinství a obětavosti sovětských vojáků-osvoboditelů, na osvobozeném československém území byla schopna vzít do svých rukou řízení suverénních státních záležitostí Republiky naše Vláda ve své vlasti, reprezentující širokou národní frontu Čechů a Slováků».

Z dopisu předsedy vlády ČSR Zdeňka Fierlingera lidovému komisariátu zahraničních věcí SSSR, 1945

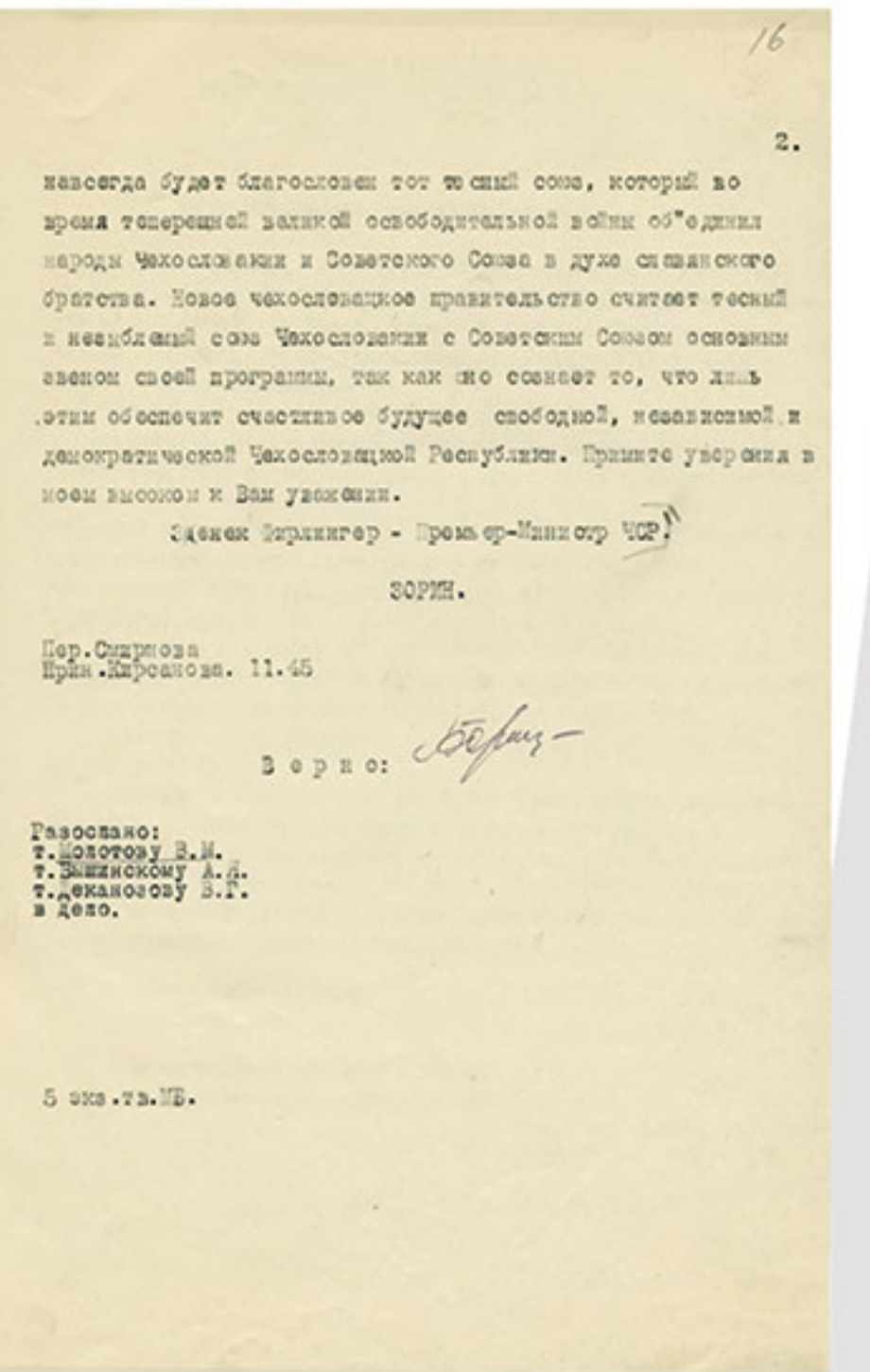
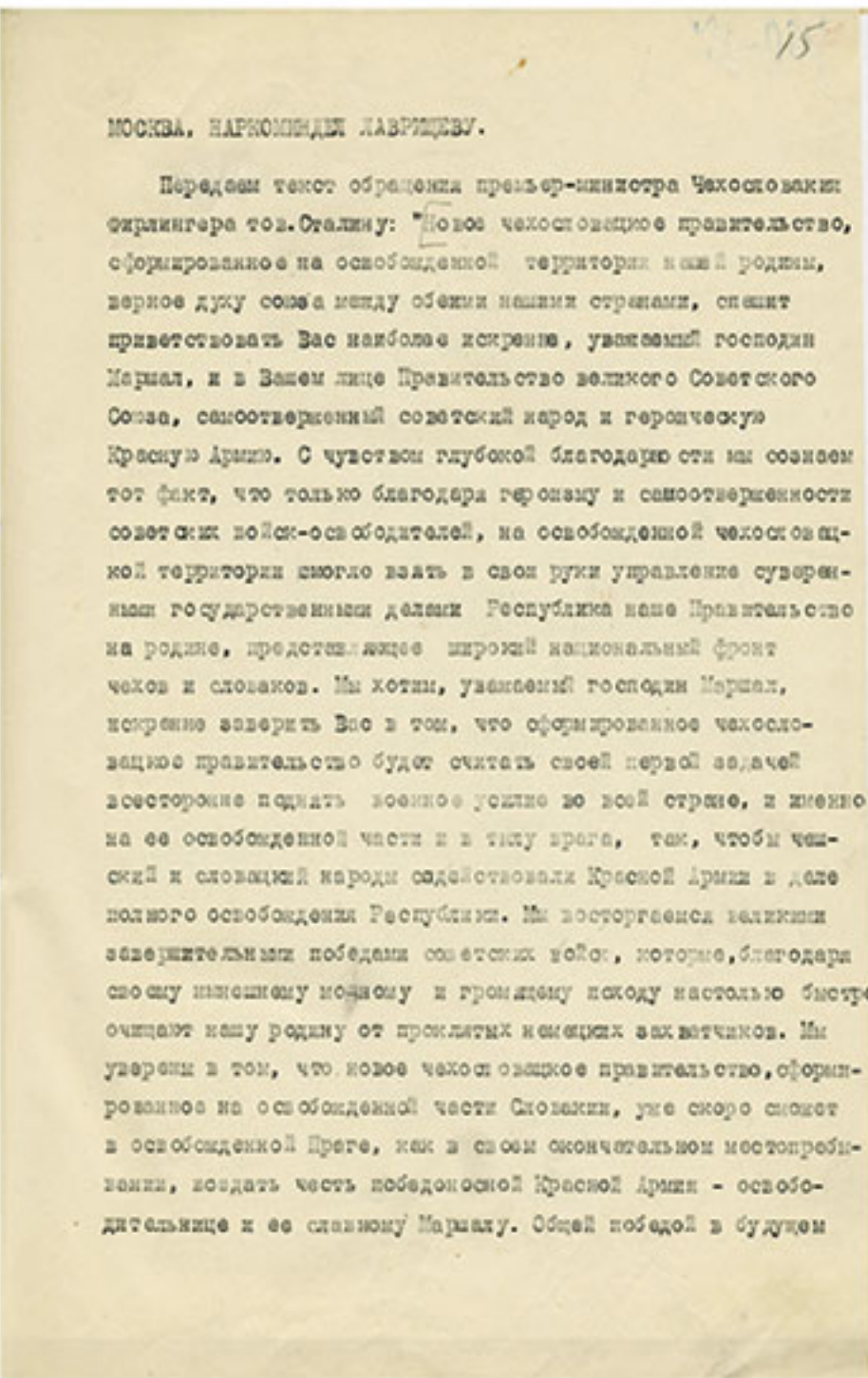

Sovětsko-československé komuniké o pobytu prezidenta Československé republiky Edvarda Beneše v Moskvě. Noviny Izvestija, 1. dubna 1945
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

Odpověď J.V. Stalina na memorandum Edvarda Beneše k otázce sovětské pomoci při organizaci československých ozbrojených sil během války. 29. března 1945
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

Důstojníci sovětské a české armády u památníku českého národního hrdiny Jana Žižky ve městě Tábor, květen 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Dopis předsedy vlády Československa Zdeňka Fierlingera J.V. Stalinovi v souvislosti s formováním nové československé vlády na osvobozeném území. 5 dubna 1945
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

«Nová československá vláda považuje těsné a neporušitelné spojení se Sovětským svazem za úhelný kámen svého programu, jelikož si uvědomuje, že pouze takto zajistí šťastnou budoucnost svobodné, nezávislé a demokratické Československé republiky.»

Vztahy Rudé armády s obyvatelstvem Československa

(в тоннах)													
Наименование продовольствия	г.Берлин получено от 8.7.44 в 1945	г.Дрезден получено от 8.7.44 в 1945	г.Хемниц получено от 8.7.44 в 1945	г.Штрале получено от 8.7.44 в 1945	г.Моррисон получено от 8.7.44 в 1945	г.Б. в а получено от 8.7.44 в 1945	г.Б. в а получено от 8.7.44 в 1945	г.Б. в а получено от 8.7.44 в 1945	г.Б. в а получено от 8.7.44 в 1945	г.Б. в а получено от 8.7.44 в 1945	г.Б. в а получено от 8.7.44 в 1945	г.Б. в а получено от 8.7.44 в 1945	Итого
Зерно хлебопе	90000	91782	11000	11817	3000	2750	6800	8921	3000	3912	4400	4400	215337
Зерно крупя	16000	18701	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18701
Мясо	14500	12331	2100	999	240	71	-	-	-	-	-	-	21981
Яйца	1000	945	-	-	153	-	-	-	-	-	-	-	2078
Сахар	6000	5648	-	650	192	195	-	-	325	327	375	975	13801
Картофель	90000	90825	-	31215	-	-	-	-	-	-	-	-	121940
Соль	4000	4000	-	-	150	100	600	120	-	150	150	100	8649
Чай	200	5013	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5213
Кофе натураль	-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50
Кофе суррогат	500	500	-	-	40	40	-	-	-	-	-	-	900

а) Из них 949 тонн передано советскому населению - в твердых тарах 633 тонны и в тарах твердых 300 тонн
б) Отгружено Наркоминтерсоюз СССР.

НАЧАЛЬНИК 2-го ОТДЕЛА ИТАВА
НАЧАЛЬНИК 1-го ОТДЕЛА ИТАВА
НАЧАЛЬНИК 1-го ОТДЕЛА ИТАВА

1 июля 1945 года

Упрешненá зпáвa o мнoжéствé пoтpавин, пpедaнých нa зàклaдê уснeсeнí SVO o пoтpавинoвé пoмoцí мéстъм цíзíч стáтû кe днí 25.07.1945

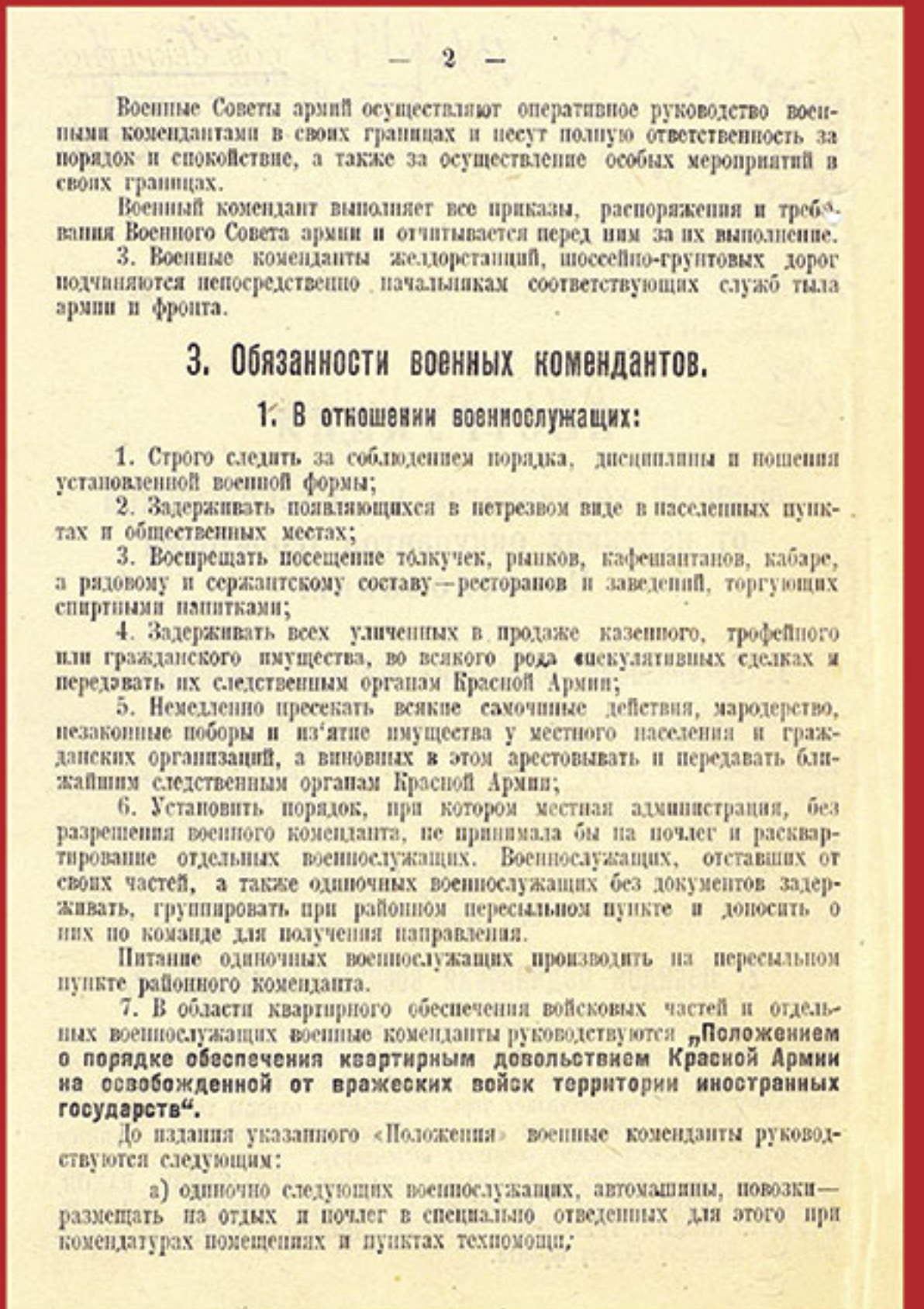
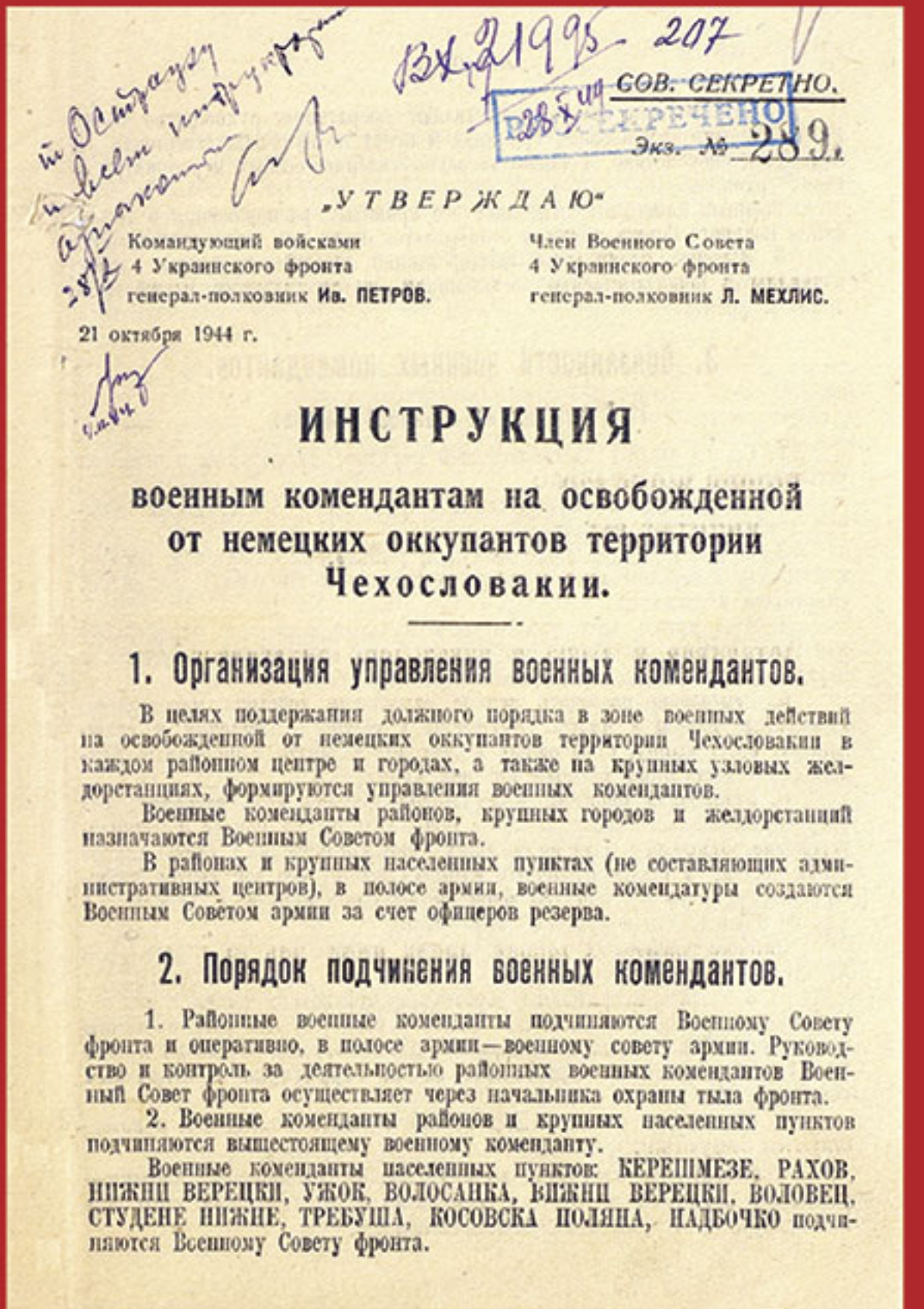
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

Setkání sovětských vojáků s místními občany v Československu. Květen 1945
Sbírka RVHS

Pražské děti darují květiny sovětským vojákům-osvoboditelům. Československo, květen 1945
Sbírka RVHS

Instrukce vojenským komandantům na území Československa osvobozeném od německých okupantů. 21. října 1944

Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

«Povinnosti vojenských komandantů ve vztahu k vojákům:
... 2. Zadržovat vojáky, kteří se objevují v nestřízlivém stavu v obcích a na veřejných místech;
3. Nedovolovat vojákům navštěvovat bleší trhy, tržiště, kavárny s estrádou, kabarety, a řadovým vojákům a poddůstojníkům – restaurace a podniky, prodávající lihoviny;
... 5. Okamžitě přezkat všechny druhy samovolných akcí, rabování, nelegálního odírání a zabavování majetku místních obyvatel a občanských organizací, a viníky takového jednání zatknout a předat nejblížeš vyšetřujícím orgánům Rudé armády».

«Češi nás vítali skvěle. Chlapci běhali k tankům, jako na zavolanou, s kbelíky studené vody. Pro nás to bylo po pochodu jako med. Stavěli se u každého tanku, hostili nás. V té době už rozkvetl šerík a každému tankistovi nadělovali plnou náruč květů. Lidé, i děti, i dospělí, křičeli radostí a chytali nás za ruce. Líbali a objímali. Ačkoli všichni tankisté měli ruce umazané. V Praze, když válka skončila a 9. května 1945 byla oznámena kapitulace Německa, propukla obrovská radost. Ze vzpomínek Moskalenka Vasilije Ivanoviče

Наименование	Исходный документ по поставкам	Отгружено по поставкам	Примечание
Продукты для выработки муки и крупы	8.000	8.000	2 тонны чистого веса
Соль	100	100	

ОСНОВАН: Инструкцией от 20.07.44 № 100/44 ст. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

НАЧАЛЬНИК 2-го ОТДЕЛА ИТАВА
НАЧАЛЬНИК 1-го ОТДЕЛА ИТАВА

1 июля 1945 года.

Зпáвa o plnění usnecení SVO č. 8787s ze dne 26. května 1945 v části dodávky do Prahy pоtравинаřského obilí ze zásob 2. ukrajinského frontu k 10. června 1945.

Ze sbírky Ústředního archivu Ministerstva obrany Ruské federace

Задание	Выполнение
1. Военному Совету Центрального фронта...	1. О 25.7.45, в течение 10 дней...
2. Военному Совету Украинского фронта...	2. О 25.7.45, в течение 10 дней...

ОСНОВАН: Инструкция от 20.07.44 № 100/44 ст. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

НАЧАЛЬНИК 2-го ОТДЕЛА ИТАВА
НАЧАЛЬНИК 1-го ОТДЕЛА ИТАВА

1 июля 1945 года.

Зпáвa o plnění usnecení SVO č. 9524ss ze dne 17.7. 1945 o zásobování potravinami města Bratislava. Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

Československé ženy hostí mlékem sovětské tankisty. 1944-1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Задание	Выполнение
1. Военному Совету Центрального фронта...	1. О 10.7.45, в течение 10 дней...
2. Военному Совету Украинского фронта...	2. О 10.7.45, в течение 10 дней...

ОСНОВАН: Инструкция от 20.07.44 № 100/44 ст. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

НАЧАЛЬНИК 2-го ОТДЕЛА ИТАВА
НАЧАЛЬНИК 1-го ОТДЕЛА ИТАВА

1 июля 1945 года.

Зпáвa o plnění usnecení SVO č. 9288ss ze dne 01. července 1945 «О zásobování potravinami obyvatelstva měst Moravská Ostrava a Brno». «Obyvatelstvo Brna a Moravské Ostravy nadšeně uvítalo zprávu o předání pro ně potravin ze zdrojů Rudé armády. V českých novinách je tomu věnována velká pozornost. Poté co dostávají zvýšený přírůstek chleba, krupice a soli, mnozí zdůrazňují svou vděčnost Sovětskému svazu za pomoc.» Ze sbírky Ústředního archivu Ministerstva obrany Ruské federace

Ve jménu vítězství

Asi půl milionu sovětských vojáků bylo zraněno při osvobozování Československa, a jejich záchrana byla nemalou tíhou na bedrech vojenských lékařů a zdravotníků, většina z nich byly ženy – ošetřovatelky, lékařky, zdravotní sestry, dobrovolné zdravotnice.

Irina Staševskaja, zdravotní sestra, válečná zajatkyně. Česko, květen 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Dělostřelectvo československých dobrovolníků na stanovišti. Podzim 1944
Sbírka RVHS

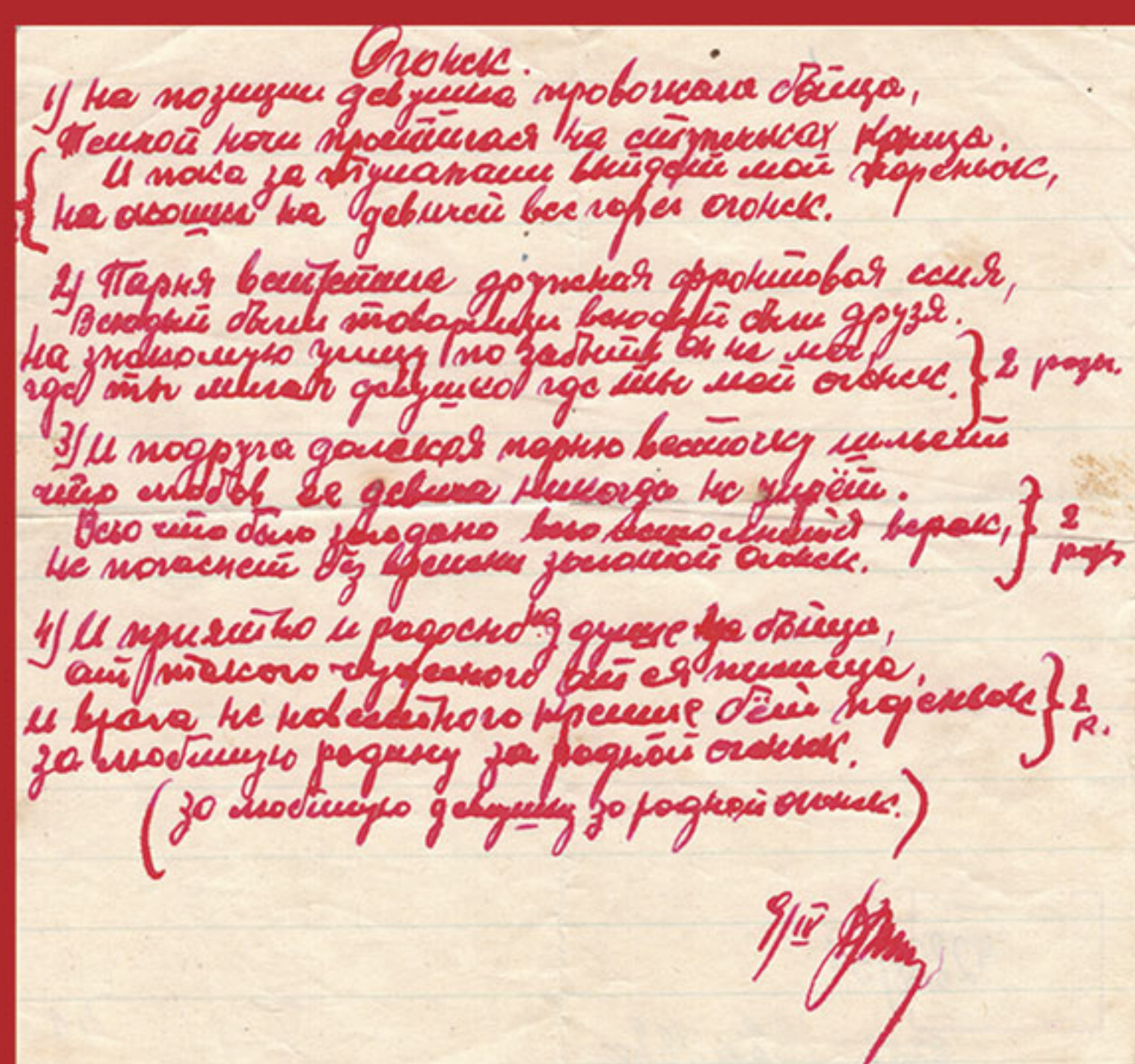
I.M. Magula, politický pracovník, a K.V. Hryčuková, radistka – vojáci 1. Československého armádního sboru. Praha, 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Sofie Haragoničová, poručice zdravotní služby, v čele ženského praporu 1. Československého armádního sboru během slavnostní přehlídky. Praha, 17. května 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Zástava. Dárek sovětskému lidu od pracujících Prahy. ČSSR. Praha 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

«Do války dívka vyprovázela vojáka,
Za temné noci loučili se na schodech verandy,
A než můj kluk projde mlhou,
Na okně, na holčičím, stále hoří světýlko.

.....
Příjemně a radostně se cítí bojovník,
Díky tak úžasnému psaníčku.
A nepřítel dostává silněji na frak -
Voják brání milovanou vlast, své rodné světýlko
(brání svou milovanou dívku, své rodné světýlko)».

Text písně
N. Bohoslovského
«Světýlko».
Byl zaznamenán
vojákem
1. Československé
samostatné brigády
V. Oleničem a darován
Sofii Haragoničové,
se kterou společně
sloužili. Duben 1944
Ze sbírky Státního
ústředního muzea
současné historie Ruska

Zástava. Dar žen z Vokovic a Veleslavína vdovám sovětských vojáků, kteří padli za osvobození Prahy během Velké vlastenecké války. 1948
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Bratrstvo ve zbrani

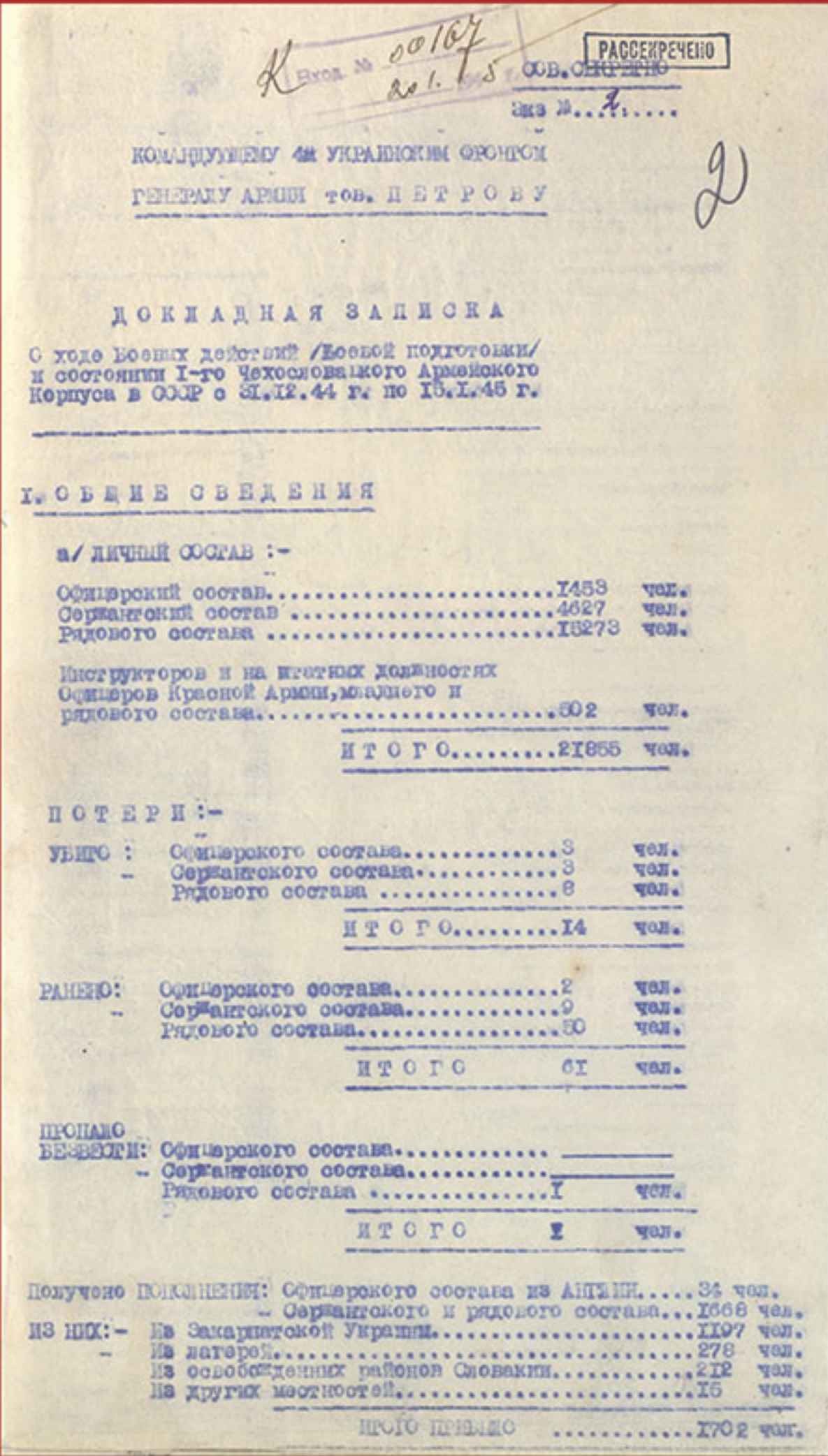
Boj za osvobození Československa trval 246 dní. Stál Rudou armádu obrovské oběti. Celkové ztráty sovětských vojsk činily 500 tisíc lidí. Zabiti, zranění a pohřešovaní. Na území Čech a Slovenska bylo pohřbeno 140 tisíc sovětských vojáků a důstojníků.

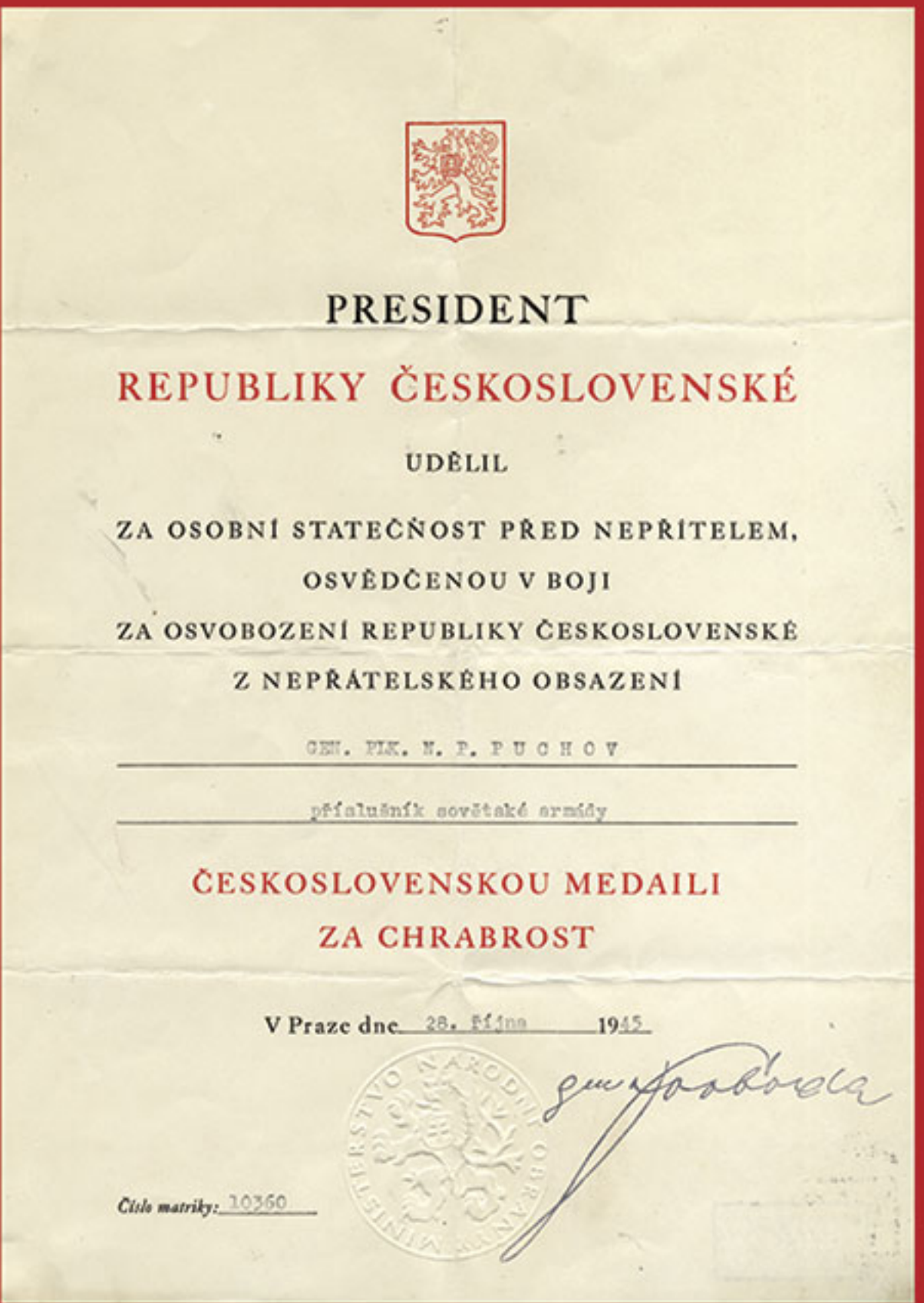
Pracující Prahy vítají maršála Sovětského svazu I.S. Koněva, velitele 1. ukrajinského frontu. 5. května 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Velení 1. a 4. ukrajinských frontů s diplomatickými zástupci v Praze. Zcela vpravo v první řadě předseda vlády Československé republiky, bývalý velvyslanec Československa v SSSR Zdeněk Fierlinger. Praha, 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Hlášení styčného důstojníka Rudé armády při velitelství 1. Československého armádního sboru v SSSR podplukovníka A. Podobeda o průběhu bojových akcí sboru za období od 31. prosince 1944 do 15. ledna 1945
Ze sbírky Ústředního archivu Ministerstva obrany Ruské federace

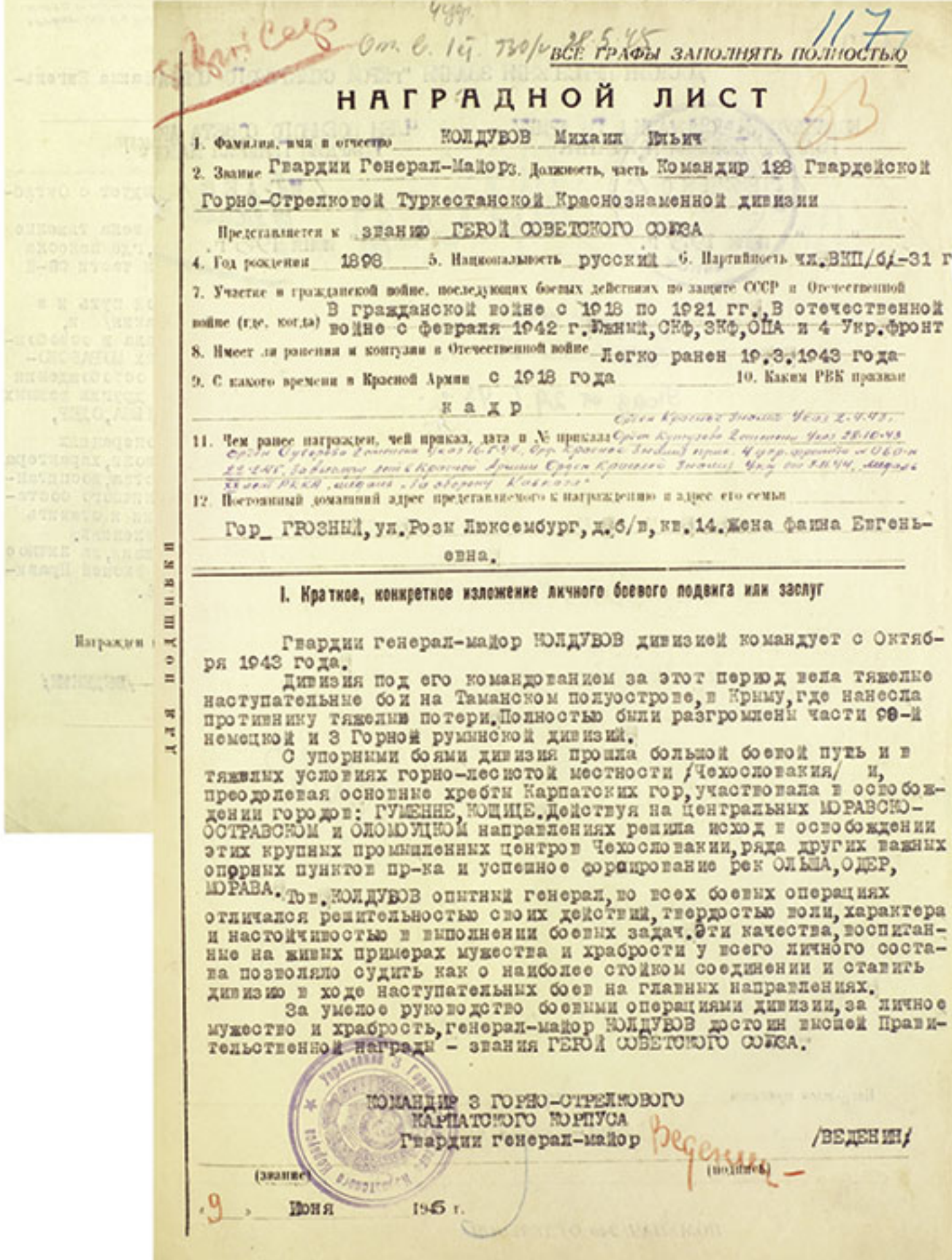
Dekret generálplukovníka N. Puchova k československé medaili Za statečnost, která mu byla udělena za účast na osvobození Československa. Praha, 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Kříž Řádu Bílého lva
Ze vítězství 3. stupně
sovětského spisovatele K. M. Simonova.
Praha, 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska
Konstantin Michajlovič Simonov (1915-1979) byl s jednotkami 1. Československého armádního sboru během ofenzivních bojů.

Předání řádů Československé republiky předním velitelům Rudé armády. Praha, květen 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Hvězdy Řádu Bílého lva Za vítězství
1. a 2. stupně generálporučíka S. Je. Kolonina.
Praha, 1945
Řád Bílého lva Za vítězství byl zřízen 9. února 1945. Tímto řádem byly vyznamenávány českoslovenští a zahraniční vojáci, stejně jako vojenské jednotky a svazky za vynikající vojenské zásluhy a hrdinské činy na bitevním poli. Řád má 5 stupňů.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Prezident Československa Edvard Beneš předává vyznamenání nositeli dvou titulů Hrdina Sovětského svazu, veliteli 3. gardové tankové divize, generálplukovníku P. S. Rybalkovi. Praha, květen 1945
Pavel Semjonovič Rybalko (1894-1948) byl vyznamenán československými řády: Bílého lva 3. stupně, Bílého lva «Za Vítězství» 2. stupně, dvěma Československými válečnými kříži 1939
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

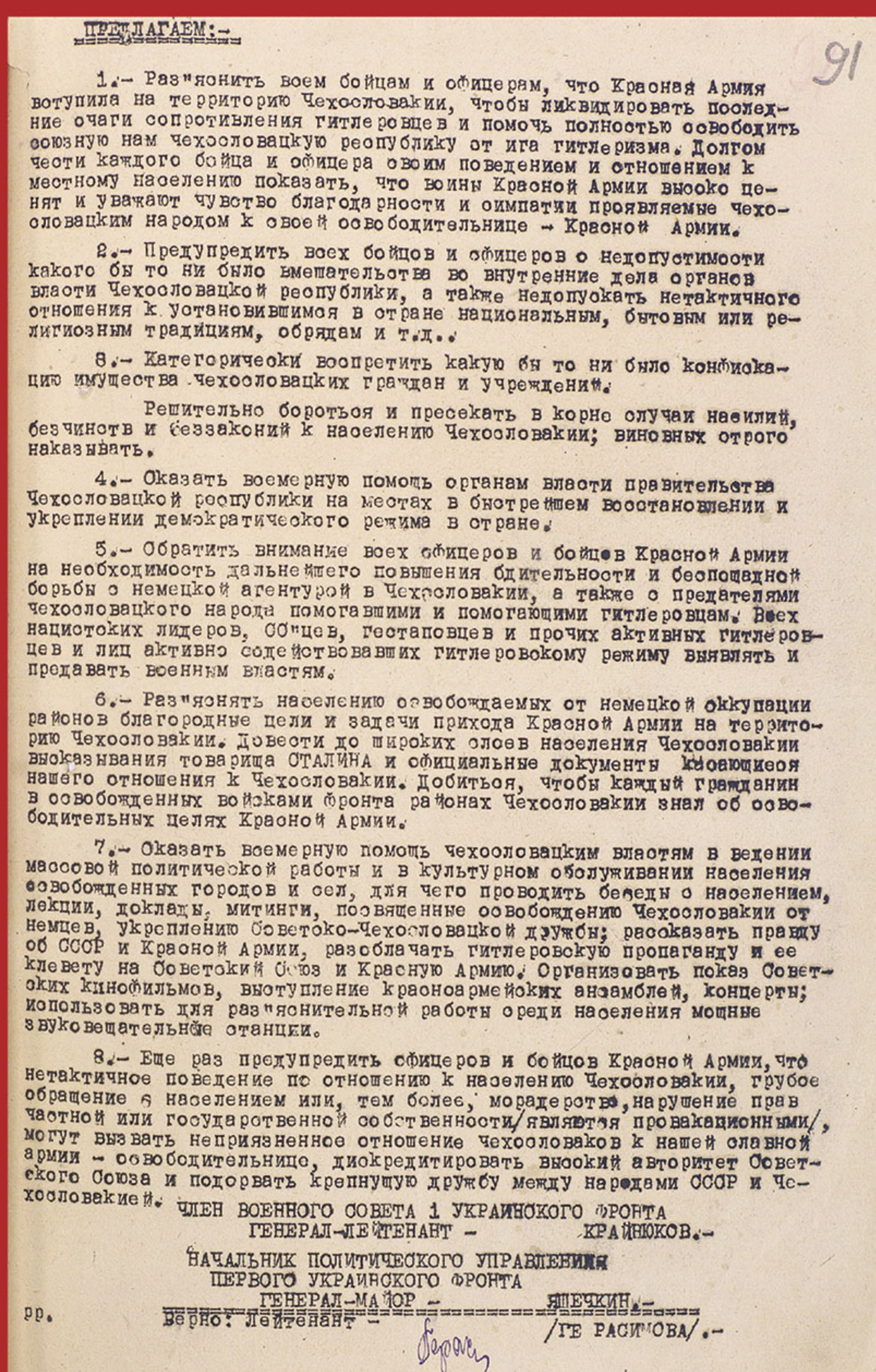
Návrh na udělení titulu Hrdina Sovětského svazu Koldubovovi Michailu Iljiči, gardovému generálmajorovi, veliteli 128. gardové horské střelecké Turkestánské divize, vyznamenané řádem Rudého praporu. 29. června 1945
Ze sbírky Ústředního archivu Ministerstva obrany Ruské federace

Pouzdro na cigarety. Dárek generálporučíku N.P. Pukhovu. 1947
Na pouzdře cigarety nápis: «Naším osvoboditelům - městské dělníky a administrativní pracovníky Prahy.»
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Voják osvoboditel

«Обяснит всем војákům, že Rudá armáda vstoupila na území Československa, spojenecké republiky. Je věcí cti každého voјáka a důstojníka svým chováním a postojem k místnímu obyvatelstvu ukázat, že voјáci Rudé armády si cení a respektují pocity vděčnosti a sympatie, projevované československým lidem vůči svým osvoboditelům – Rudé armádě.»
Ze směrnice Voјenské rady 1. ukrajinského frontu voјenským radám a politickým oddělením armád 6. května 1945 o chování sovětských voјáků na území Československa, vystupujících v zavazující roli voјáků osvoboditelů.

Směrnice Voјenské rady 1. ukrajinského frontu voјenským radám a politickým oddělením armád 6. května 1945 o chování sovětských voјáků na území Československa, vystupujících v zavazující roli voјáků osvoboditelů.
Ze sbírky Ústředního archivu Ministerstva obrany Ruské federace

Setkání sovětských voјáků s místními občany v Československu. Květen 1945
Sbírka RVHS

Děti darují květiny sovětským voјákům. Praha, květen 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Voјák a dítě (v jedné z vesnic Česka ve dnech osvobození země od nacistických uchvatitelů). Květen 1945
Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

Doklad k medaili Za osvobození Prahy na jméno A.A. Vasjagina.
Město Kalinin, 1945-1946
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Medaile Za osvobození Prahy. Zřízena Prezidiem Nejvyšší rady SSSR dne 9. června 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Sovětské důstojníky vedle termálního pramene. Karlovy Vary, květen 1945.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Generálporučík A.I. Utvenko blahopřeje České mládeži k vítězství na spartakiádě. Praha, 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Vítězný rok 1945

Slavnostní loučení ve městě Uherské Hradiště s vojáky československého armádního sboru, žijícími na území SSSR. 17. května 1945

Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

«Postoj k Rudé armádě. Drtivá většina obyvatel Čech a Moravy uvítala Rudou armádu nadšeně a radostně. Češi berou sovětské vojáky jako bratry osvoboditele od německo-fašistického jha. Příchod Rudé armády do Prahy se stal všelidovým svátkem. Mnozí Češi zároveň s vyjádřením svého uznání a vděčnosti za osvobození od německého otroctví, projevují přání dále posílit vztahy s ruským národem a sovětským vládou... Obyvatelstvo Československa jeví obrovský zájem o Sovětský svaz a jeho hospodářský a politický život. Mnoho lidí se učí rusky».

Z hlášení O situaci v Československu. zaslaného náměstkovi lidového komisaře pro obranu SSSR N.A. Bulganinovi. 10. června 1945.

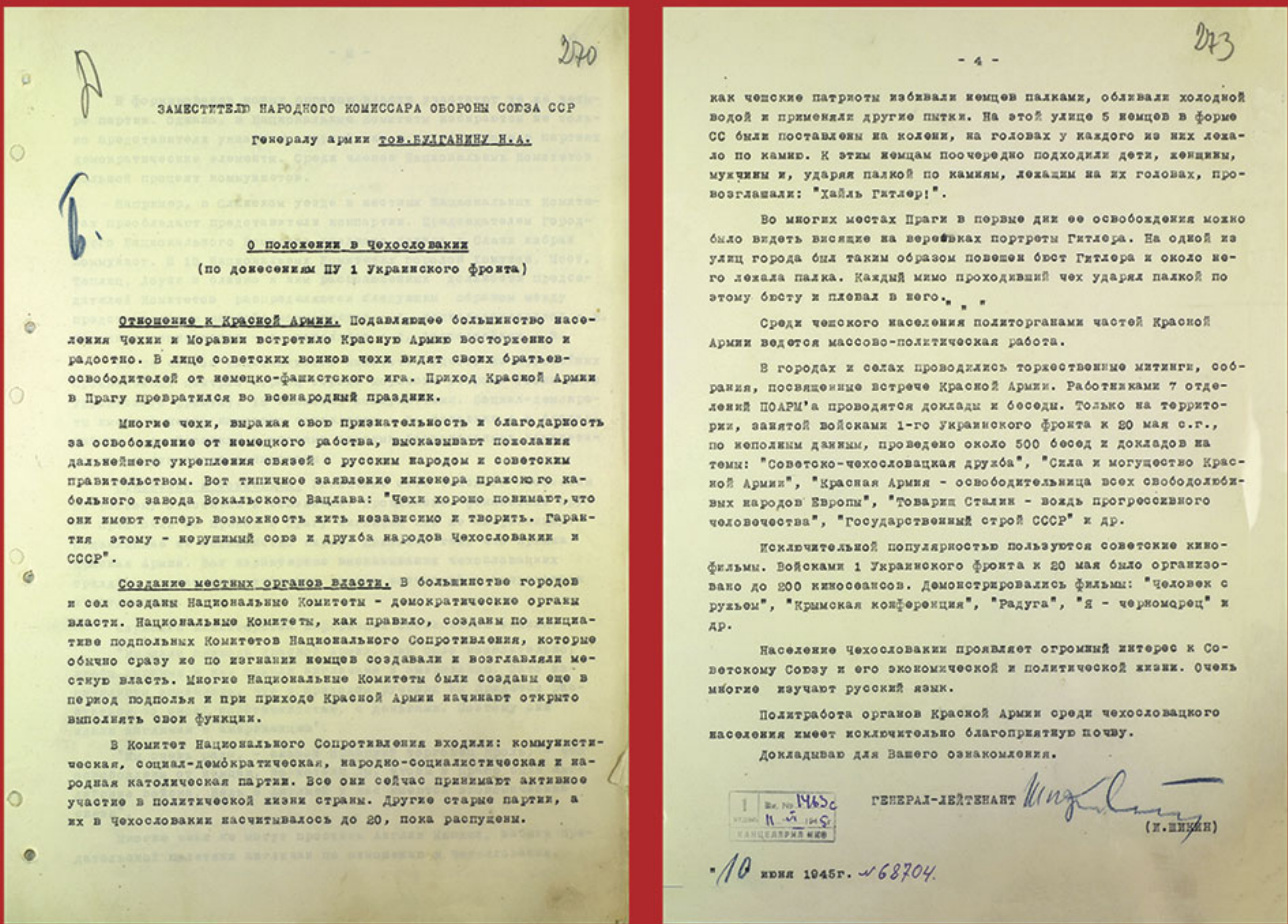

Shromáždění věnované osvobození Československa Rudou armádou. Praha 9. května 1945

Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Praha. Květen 1945
Sbírka RVHS (Ruská vojensko-historická společnost)

Hlášení zástupce náčelníka Hlavní politické správy Rudé armády generálporučíka I.V. Šiškina O situaci v Československu náměstkovi lidového komisaře pro obranu SSSR N.A. Bulganinovi. 10. června 1945.

Sbírka RVHS

Stránka z alba o historii Československa. Dárek od dělníků československého nakladatelství Svoboda J.V. Stalinovi. 1945

Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Zpráva o rozsahu zaopatření, poskytnutého vojskům cizích států během Velké vlastenecké války k 1. květnu 1945 (vlastního a trofejního)

СПРАВКА								
О КОЛИЧЕСТВЕ ДОПОЛНЕНИЙ, ОПУЩЕННОГО ВОЙСКАМ ИНОСТРАННЫХ ГОСУДАРСТВ ЗА ВРЕМЯ ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ ПО СОСТОЯНИЮ НА 1 МАЯ 1945 г. (отечественное и трофейное)								
Наименование	Единица измерения	Польша	Югославия	Чехословакия	Румыния	Болгария	Венгрия	Итого
I	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Артиллерийское имущество								
Винтовки и карабины	штук	302.994	125.446	22.497	11.975	18.800	-	481.712
Пистолеты-пулеметы	-"	106.581	38.210	9.611	5.102	10.615	-	170.069
Пулеметы всех видов	-"	18799	14.296	1.816	1.538	2.040	-	38.489
П Т Р	-"	6.798	1.641	522	399	300	-	9.660
Минометы всех калибров	-"	4.806	4.455	297	402	310	-	10.270
Орудия всех калибров	-"	3.543	818	365	184	363	-	5.273
Тракторы и артилягачи	-"	451	6	19	-	-	-	476
Винтпатроны	тыс. штук	52.236,8	128.408,1	4.936,2	9.399,0	9.461,7	-	204.441,8
Патроны к автоматам	-"	29.441,4	91.443,4	4.895,6	1.300,0	58.823,5	-	185.903,9
Патроны к ПТР	-"	731,1	2.049,3	126,1	34,3	61,0	-	3.001,8

I	2	3	4	5	6	7	8	9
Руční a protitankové granáty	tisíc kusů	1.024,2	900,2	68,4	146,5	151,0	-	2.290,3
Miny všech ráží	-"	578,2	1.275,8	41,0	259,2	115,6	-	2.269,8
Náboje dělostřelecké všech ráží	-"	600,2	1.049,9	44,1	322,2	1.582,7	-	3.599,1
2. Letecká výzbroj								
Letadla všech druhů	kusů	630	264	25	-	-	-	919
Letecké motory	-"	986	-	5	-	-	-	991
Letecké pumy	-"	365.739	-	-	22.510	-	-	388.249
Střely	-"	728.900	-	-	-	-	-	728.900
3. Dopravní prostředky								
Automobily nákladní	-"	10.262	216	811	553	-	-	11.853
Automobily osobní	-"	964	1	50	-	-	48	1.058
Automobily speciální	-"	524	9	9	1	-	-	543
Autodílny	-"	124	2	8	2	-	-	136

I	2	3	4	5	6	7	8	9
6. Spojovací prostředky								
Radiostanice	Komplex	3179	256	833	132	369	-	4769
Rozhlasové přijímače	-"	212	5	80	11	30	-	288
Nabíjecí jednotky	-"	202	6	36	6	20	-	270
Telegrafní přístroje	-"	460	-	69	4	33	-	566
Telefonní přístroje	-"	12.341	724	2.870	705	1562	-	18.202
Kabely	Km	29.038	5055	4.949	995	2020	-	42.057
Telegrafní ústředny	Komplex	321	76	27	-	72	-	496
Telefonní ústředny	-"	890	-	193	64	69	-	1.216
7. Inženýrský majetek								
Lehké pontonové mosty	-"	17	-	1	1	1,5	-	20,5
Hledáčky minové	Kusů	2697	29	445	159	-	-	3330
Výbušnina	tun	43,04	134,6	7,2	8,2	16,5	-	209,54
Miny různé	Komplex	75,113	34.380	33.284	14.547	49.000	-	206.324
Maskovací obleky	Kusů	14.983	477	3.412	1054	-	-	19.926

Kromě toho, na území Sovětského svazu byl vytvořen francouzský stíhací letecký pluk Normandie-Němen, který byl vyzbrojen sovětskými stíhačkami. Od listopadu 1944 na zaopatření 14. armády Karelské fronty byla norská vojenská jednotka. Jednotce byly předány palné zbraně, střelivo, vozidla a další majetek v hodnotě 27 517 309 rublů.

Vojenské námořnictvo, a to jak prostřednictvím centrálních zásobovacích orgánů, tak i prostřednictvím zásobovacích orgánů floty a flotil se zajištěním zásobování zahraničních vojsk nezabývalo.

(Archiv Generálního štábu, vložka 365ss, sl. 14, list 2)

Z P R Á V A								
О РОЗСАХУ ЗАОПАТРЕННЯ, ПОСКОТНУТОГО ВОЙСЬКОМ ЦИЗІХ СТАТІВ БІГЕМ ВІЛКІ ВЛАСТЕНЕЦЬКІ ВІЛКІ К 1. КВІТНУ 1945 (власного а трофейного)								
Назва	Мірна одиниця	Польща	Югославія	Чехословенська	Румунська	Болгарська	Угорська	Усього
I	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Ділострілецька ввзброї								
Пушки а карбіни	Кусі	302.994	125.446	22.497	11.975	18.800	-	481.712
Самопали	-"	106.581	38.210	9.611	5.102	10.615	-	170.069
Кулометы вшего друху	-"	18799	14.296	1.816	1.538	2.040	-	38.489
Пушки протитанкові	-"	6.798	1.641	522	399	300	-	9.660
Мінометы вшех різі	-"	4.806	4.455	297	402	310	-	10.270
Діла вшех різі	-"	3.543	818	365	184	363	-	5.273
Тракторы а ділострілецькі тахає	-"	451	6	19	-	-	-	476
Нáбоє до пушек	тісіє кусі	52.236,8	128.408,1	4.936,2	9.399,0	9.461,7	-	204.441,8
Нáбоє до самопалі	-"	29.441,4	91.443,4	4.895,6	1.300,0	58.823,5	-	185.903,9
Нáбоє до протитанкових пушек	-"	731,1	2.049,3	126,1	34,3	61,0	-	3.001,8

I	2	3	4	5	6	7	8	9
4. Ообрнєна техніка								
Танкы	Кусі	521	69	55	-	-	-	645
Самохыбна діла	-"	152	-	-	-	-	-	152
Ообрнєна возідла	-"	59	3	20	-	-	-	82
Мотосыклы	-"	1076	-	247	-	-	-	1323
Моторы	-"	78	-	1	-	-	-	79
Оправны	-"	49	5	2	-	-	-	56
5. Палыва								
Летєцькы бензін	tun	9420,9	93,2	237,3	23,0	1257,0	-	11.031,4
Аутомобіловы бензін	-"	28.037,5	152,0	3225,0	1081,0	7015,0	-	39.510,5
Нафта	-"	3391,2	1624,0	527,0	4,0	577,0	-	6123,2
Петролеї а лігроїн	-"	1391,0	502,5	42,0	12,0	2008,0	-	3955,5
Продукт Р-9 а В-20 /прісادی до летєцькєго бензину/	-"	89,4	0,4	0,5	-	-	-	90,3
Олеїє різнє	-"	2.321,6	247,2	246,3	71,0	332,0	-	3.218,1

I	2	3	4	5	6	7	8	9
Пловачі олекы	Кусі	883	17	64	8	-	-	972
8. Хеміцькы маетек								
Плыновє маскы, лідскє	-"	464.726	8.080	29.969	19.440	-	-	522.215
Одмофовачі ауа АРС а АСІ	-"	42	-	-	-	-	-	42
Плāстєнкы охранныє	-"	470.216	25.100	33.075	19.818	-	-	548.209
Плыновє маскы про конє, охранныє олекы, одмофовачі прістроїє, ручні куліовє гранаты апод.	-"	-	-	-	-	-	-	-
9. Вїстрої								
Войєскє кабātы	Кусі	461.741	99.227	82.926	10.571	-	-	654.465
Блūзы /unіforma/	-"	484.011	103.287	80.937	10.046	-	-	678.281
Калhotы /шірокє/	-"	604.663	111.882	98.114	30.728	-	-	845.387
Кošіле на тєло	-"	1.342.874	189.958	164.393	47.751	-	-	1.744.976
Подвілєкачкы	-"	1.292.130	193.828	164.367	47.621	-	-	1.697.946
Высокє боты /holінкы/	пāрū	144.805	22.562	21.233	5.150	-	-	193.750

I	2	3	4	5	6	7	8	9
Боты	пāрū	342.378	86.326	60.430	14.788	-	-	503.922
Крāткє кожічы	Кусі	7.078	273	558	-	-	-	7.909
Ватāкы, сакa, свєтры	-"	139.070	19.357	15.759	2400	-	-	176.586
Вāленкы	пāрū	42.565	859	383	-	-	-	43.807
Плāстєнкы різнє	Кусі	162.495	8.592	26.088	11.821	-	-	208.996
10. Потравны								
Мouкa а suchары	tun	39.432,4	297,2	2251,2	2554,3	554,8	500,0	45.589,9
Крупцє а тєстovыны	-"	8.606,1	301,4	664,8	672,3	22,6	-	10.267,2
Масo а рыбы	-"	11.626,9	163,2	821,3	767,3	233,6	241,4	13.853,7
Туky	-"	2.531,9	71,2	219,3	170,6	30,0	122,0	3.145,0
Цукр а цукровінкы	-"	3.803,6	944,5	128,4	163,3	41,6	519,8	5.601,2

Podle upřesněných údajů nenávratné ztráty sovětských vojsk v průběhu bojů v Československu činí více než 140 tisíc lidí, zdravotní — asi 500 tisíc. Velké ztráty v bojích za rodnou zem utrpěl i Československý armádní sbor — asi 2 tisíce zabitých a více než 9 tisíc zraněných.

Archiv
SSSR,
oddělení 2.
únor 1965,
č. 077 Podolsk,
Moskevská oblast

9.35

33

K č. 0137

TAJNĚ
VYHOTOVENÍ Č.1

NÁČELNÍKU VOJENSKÉ VĚDECKÉ SPRÁVY
GENERÁLNÍHO ŠTÁBU OZBROJENÝCH SIL SSSR
GENERÁLPLUKOVNÍKU
SKOROBOGATKINOVÍ K.F.

K č. 203414

V souladu s Vaším příkazem zasílám Zprávu o počtu ztrát osazenstva vojsk Sovětské armády během bojů na území zahraničních států během Velké vlastenecké války v letech 1941-1945.

Současně hlásím:

Ztráty na území Polska jsou uvedeny v jeho nových hranicích dle linie Odra-Nisa, s výjimkou jižní části Východního Pruska.

Informace o ztrátách na území celého Východního Pruska jsou uvedeny samostatně.

Informace o ztrátách na území Československa zahrnují i ztráty na území Zakarpatské Ukrajiny.

Informace o ztrátách na území Koreje zahrnují údaje pouze o těch útvarech 25. armády, které se účastnily bojů v hloubce území Koreje. Ztráty útvarů, které bojovaly v oblasti hraniční řeky Tumen-Ula mezi Koreou a Čínou, jsou zahrnuty do informací o Číně.

PŘÍLOHA: Zpráva m/b. č.5/43 1 vyhotovena na 3 listech, pouze pro Příjemce.
Do složky - Zpráva m/b. č.5/43 2 vyhotovena na 3 listech.

NÁČELNÍK ARCHIVU MO SSSR
GENERÁLMAJOR

UDARENKO

DOBROVOLSKIJ

34

PACETKPEPEHO
CEKPEETHO
303.10

Z P R Á V A

O počtu ztrát osazenstva vojsk
Sovětské armády během bojů na území
zahraničních států během Velké
vlastenecké války v letech 1941-1945.

Název země	Název fronty	Ztráty	
		Zabito	Zraněno
I	2	3	4
POLSKO	1. běloruský front	129.960	422.066
	2. běloruský front	71.925	227.785
	1. ukrajinský front	155.680	534.782
	38. armáda	6.314	25.167
	4. ukrajinského frontu	363.879	1.209.800
NĚMECKO	1. běloruský front	25.707	92.967
	2. běloruský front	6.953	24.532
	1. ukrajinský front	14.699	50.650
VÝCHODNÍ PRUSKO	3 běloruský front 2 běloruský front	47.359	168.149
		104.624	373.668
		32.209	112.969
ČESKOSLOVENSKO	2 ukrajinský front 4 ukrajinský front 1 ukrajinský front	136.833	486.637
		41.484	143.619
		65.678	205.649
		3.250	9.329
		110.412	358.597

35

2.-

I	2	3	4
MAĎARSKO	1 ukrajinský front 2 ukrajinský front	43.060	153.792
		49.844	164.392
		92.904	318.184
RAKOUSKO	3 ukrajinský front	16.130	57.402
		16.130	57.402
RUMUNSKO	2 ukrajinský front 1 ukrajinský front	17.600	64.059
		6.428	21.518
		24.028	85.577
BULHARSKO	3 ukrajinský front	506	1.180
		506	1.180
JUGOSLÁVIE	3 ukrajinský front 46. armáda 2. ukrajinského frontu	3.151	10.804
		1.088	4.213
		4.239	15.017
NORSKO	14. samostatná armáda	2.303	4.127
		2.303	4.127
ČÍNA	1. Dálnévýchodní front 2. Dálnévýchodní front Zabajkalský front	4.634	12.294
		921	2.461
		1.612	3.334
		7.167	18.089

36

3.-

I	2	3	4
KOREA	393. střelecká divize 335. střelecká divize 113. opevněná oblast 108. opevněná oblast	10	39
		3	10
		61	84
		128	204
		202	337
JÍŽNÍ SACHALIN A KURILSKÉ OSTROVY	16. armáda (Jižní Sachalin) Kamčatská obranná oblast (Kurily)	152	349
		516	226
		668	575

NÁČELNÍK ARCHIVU MO SSSR
GENERÁLMAJOR

UDARENKO

DOBROVOLSKIJ

NÁČELNÍK 2. ODDĚLENÍ
PLUKOVNÍK

DOBROVOLSKIJ

20ⁿ února 1965

37

TAJNĚ
Vyhotovení: Jedno.
ODTAJNĚNO

Z P R Á V A

O ztrátách sovětských ozbrojených sil
při osvobození států Evropy a Asie.

1. Ztráty při osvobození evropských států.

Název státu	Zabito	Zraněno	Celkem
Polsko	364117	1209826	1573943
Německo (bez východního Pruska)	47502	168149	215651
Československo	110412	358597	469009
Rumunsko	24167	85806	109973
Bulharsko	506	1180	1686
Jugoslávie	4239	15017	19256
Maďarsko	93040	318238	411278
Rakousko	16130	57402	73532
Norsko	3474	4892	8366
Úhrnem	663.587	2.219.107	2.882.694

2. Ztráty při osvobození asijských států.

Čína	7181	18136	25317
Korea	446	623	1069
Úhrnem	7.627	18.759	26.386
Celkem	671.214	2.237.866	2.909.080

Poznámka: 1. Zpráva je sestavena podle dokumentů
archivu Ministerstva obrany a Centrálního archivu
vojenského námořnictva.

OM

38

2

2. V údajích o ztrátách nejsou zahrnuty: zmizeli beze stopy,
nemocní a omrzlí.

3. Informace o ztrátách na území Československa zahrnují
i ztráty na území Zakarpatské Ukrajiny.

4. Ztráty na území Polska jsou uvedeny v jeho nových
hranicích podle linie Odra-Nisa, s výjimkou jižní části
Východního Pruska.

NÁČELNÍK VOJENSKÉ VĚDECKÉ SPRÁVY
GENERÁLNÍHO ŠTÁBU OZBROJENÝCH SIL SSSR
GENERÁLPLUKOVNÍK

K. SKOROBOGATKIN

NÁČELNÍK 4. ODDĚLENÍ
PLUKOVNÍK

A. GRILEV

« » března 1965

Zpráva o počtu ztrát osazenstva vojsk Sovětské armády během bojů na území zahraničních států během Velké vlastenecké války v letech 1941-1945.
Zpráva je sestavena podle dokumentů Centrálního archivu Ministerstva obrany Ruské federace ze dne 20. února 1965.
V údajích o ztrátách nejsou zahrnuty: zmizelí beze stopy, nemocní a omrzlí.

ДОБЬЕМ ФАШИСТСКОГО ЗВЕРЯ В ЕГО СОБСТВЕННОЙ БЕРЛОГЕ!

Художник С. Панкратов

М — 05959, Цена 7 руб. 24к. 51

Plakát Dorazíme fašistickou bestii v jejím vlastním doupěti!

Autor S. Pankratov.

Okno TASSu, č. 23, Leningrad, listopad 1944

Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

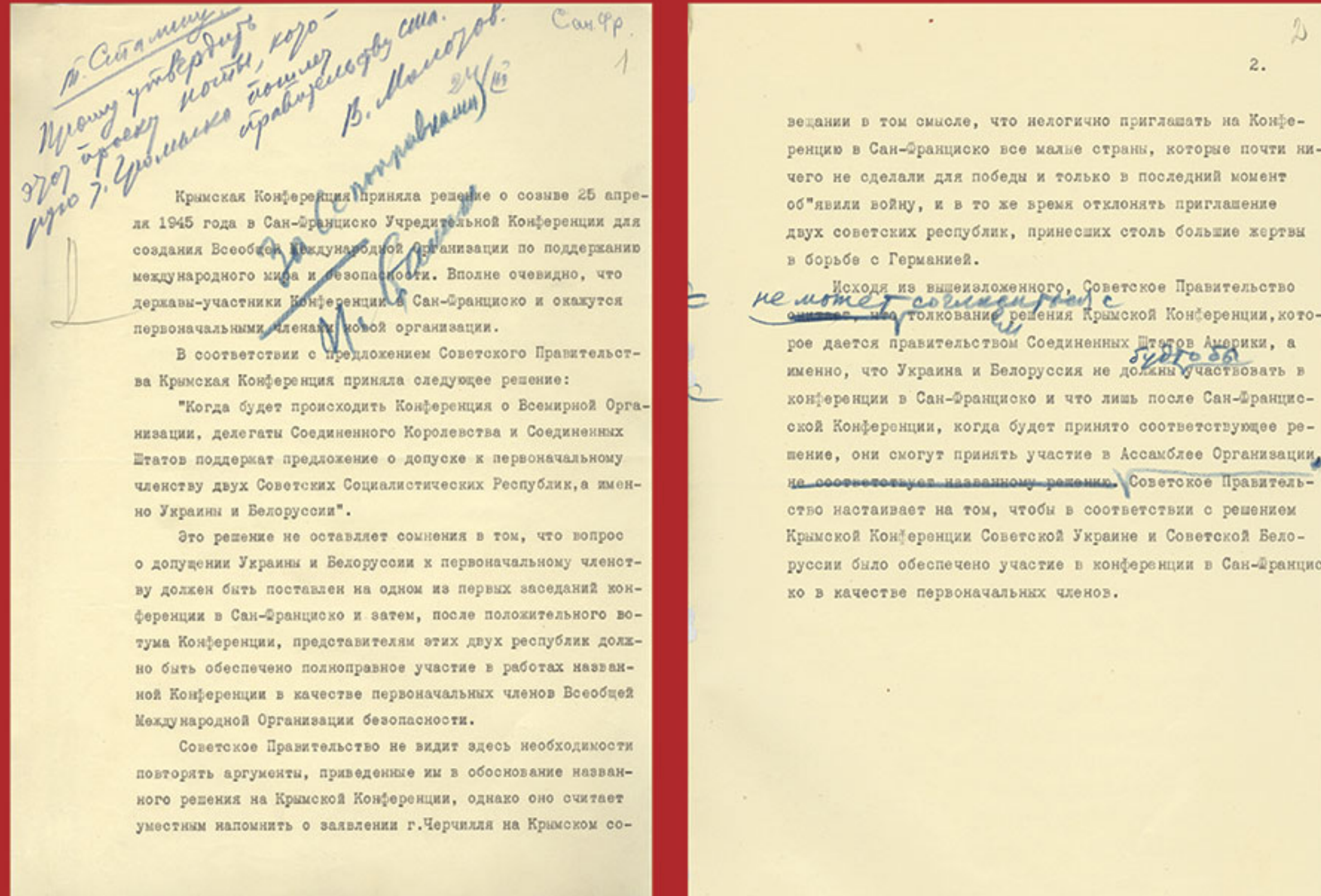

Antihitlerovská koalice

Antihitlerovská koalice jako vojensko-politická unie vznikla 1. ledna 1942. V roce 1945 koalice zahrnovala více než 50 států. Základy poválečného světového uspořádání byly položeny na Jaltské (4.-11. února 1945) a Postupimské konferencích (17. července – 2. srpna 1945) předsedů vlád vítězných mocností.

W. Churchill, F. Roosevelt a J.V. Stalin na Krymské (Jaltské) konferenci lídrů tří mocností. 4.-11. února 1945
Ze sbírky Ruského státního archivu sociálně-politické historie

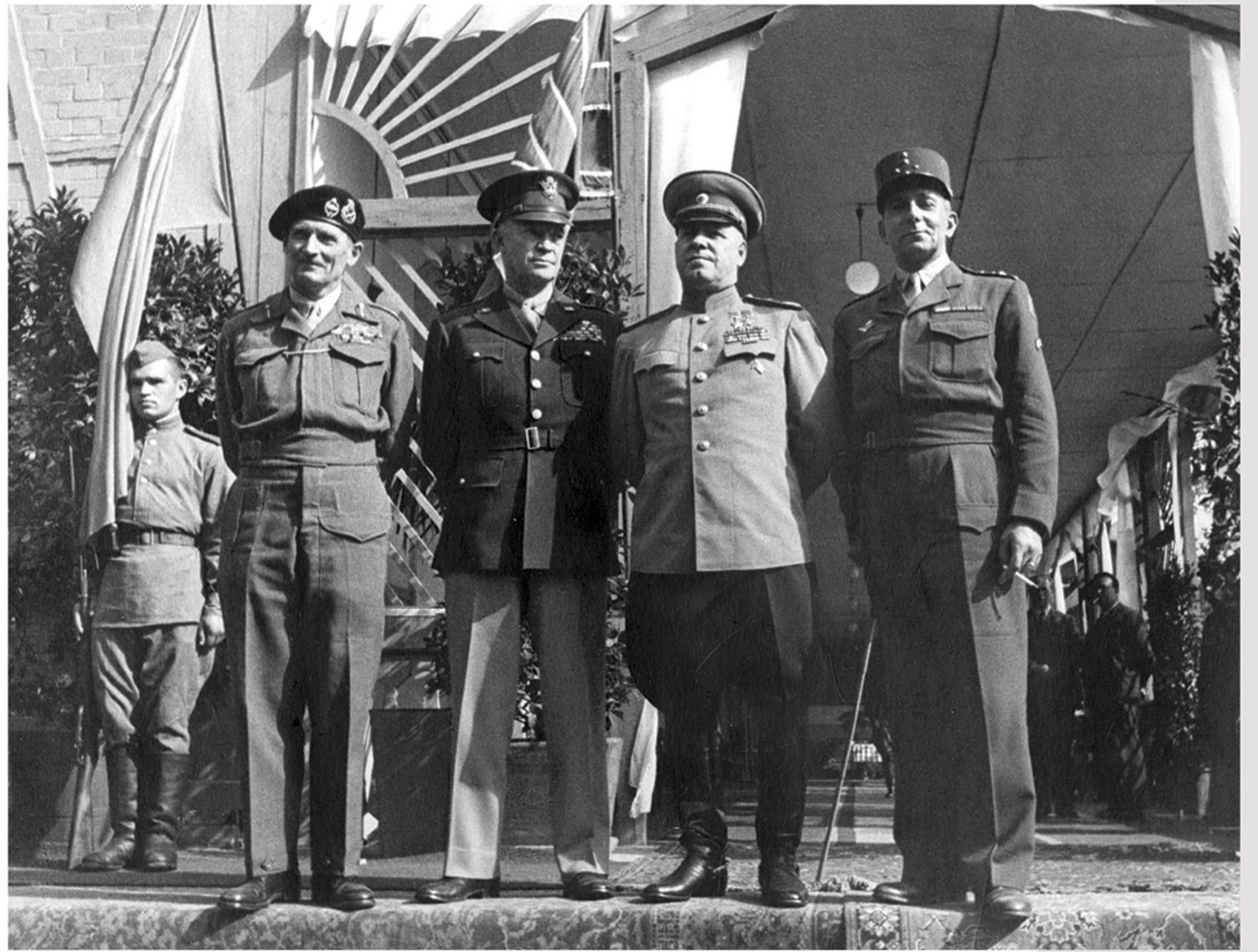

Projekt nóty o svolání 25. dubna 1945 v San Franciscu Ustavující konference o zřízení Všeobecné mezinárodní organizace pro udržování míru a bezpečnosti – pro pozdější předání státnímu tajemníku USA Edwardu Stettiniusovi velvyslancem SSSR v USA A.A. Gromykem. 24 března 1945
(na dokumentu je připsaná poznámka: «S. Stalinovi. Žádám o schválení této nóty, kterou s. Gromyko pošle vládě Spojených států. V. Molotov. 24 / III. 3a (s úpravami). J. Stalin»).

Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

J. V. Stalin a W. Churchill během setkání v Moskvě. Říjen 1944
Ze sbírky Ruského státního archivu sociálně-politické historie

První setkání čtyř vrchních velitelů – členů Kontrolní rady pro Německo. Zleva doprava: polní maršál B. Montgomery, generál D. Eisenhower, maršál Sovětského svazu G.K. Žukov, generál J.M. Lattre de Tassigny. Berlín, červen 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

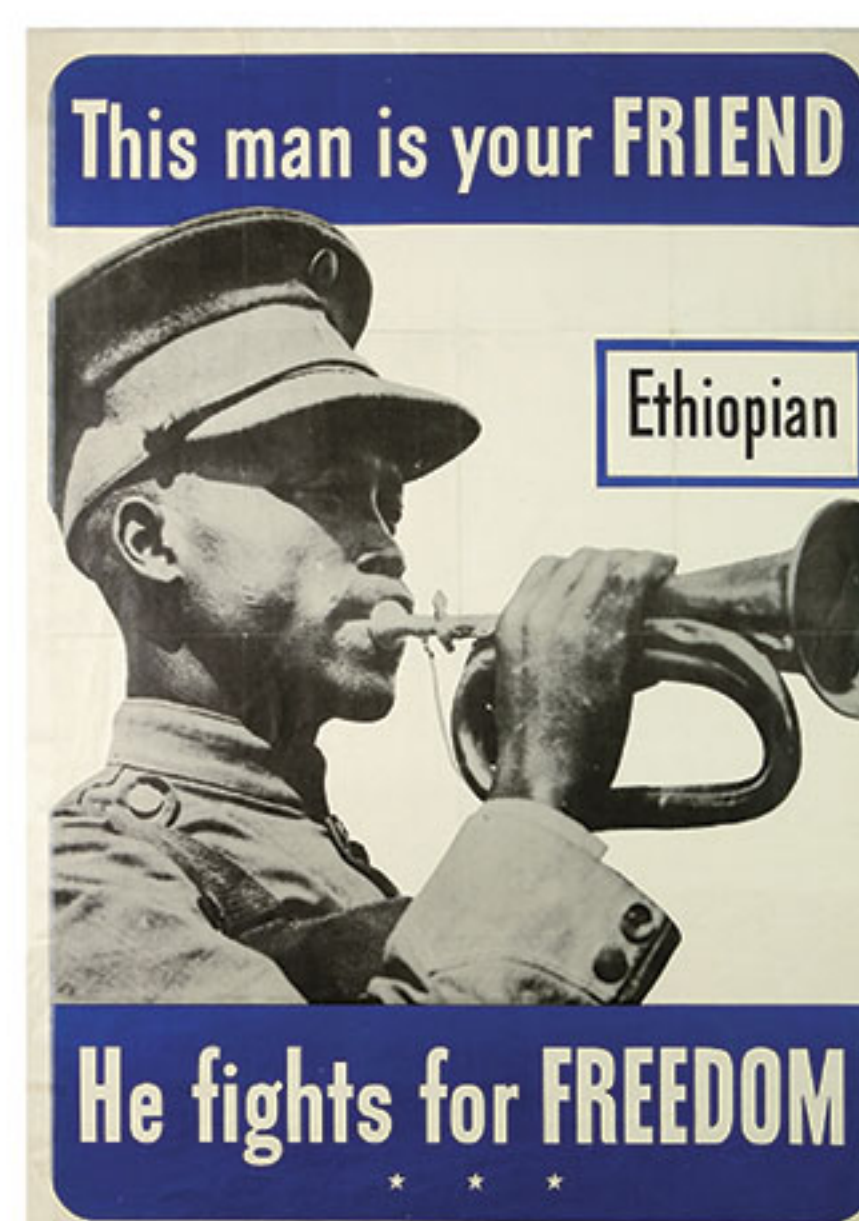
"This man is your friend. He fights for freedom. Dutch Sailor". Washington, 1942.

"This man is your friend. He fights for freedom. Chinese". Washington, 1942.

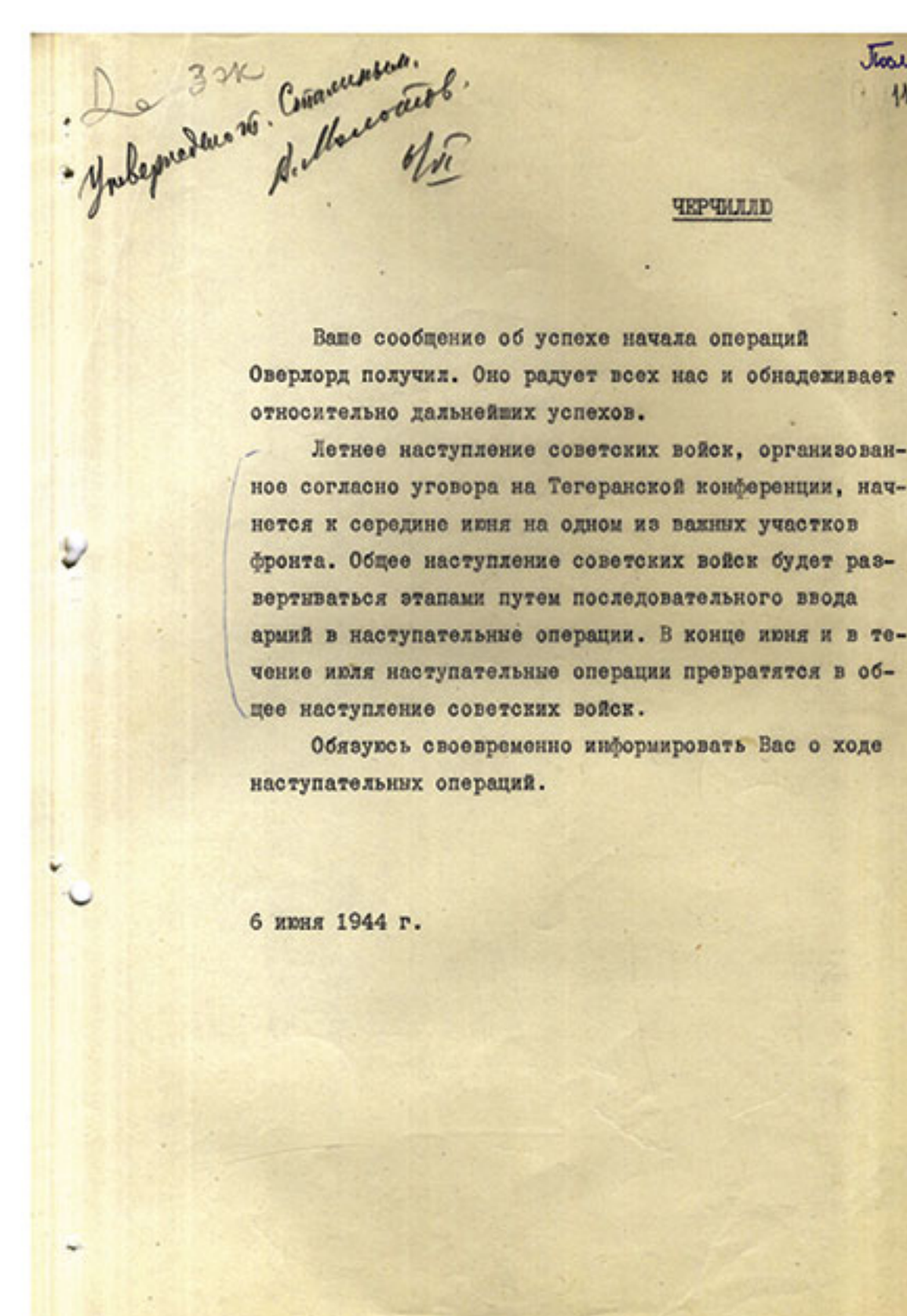
"This man is your friend. He fights for freedom. Russian". Washington, 1942.

"This man is your friend. He fights for freedom. Ethiopian". Washington, 1942.

Setkání sovětských a amerických důstojníků v Torgau. Německo, 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Osobní zpráva od J. V. Stalina k W. Churchillovi o otevření druhé fronty v Normandii (operace Overlord) a o letní ofenzivě sovětských vojsk. 6. června 1944
Ze sbírky Ruského státního archivu sociálně-politické historie

Kapitulace Německa

Dne 8. května 1945 v Karlshorstu na předměstí Berlína byl podepsán Akt o bezpodmínečné kapitulaci Německa, podle něhož Německo zastavovalo boje na všech frontách od 23 hodin 01 minut 8. května 1945

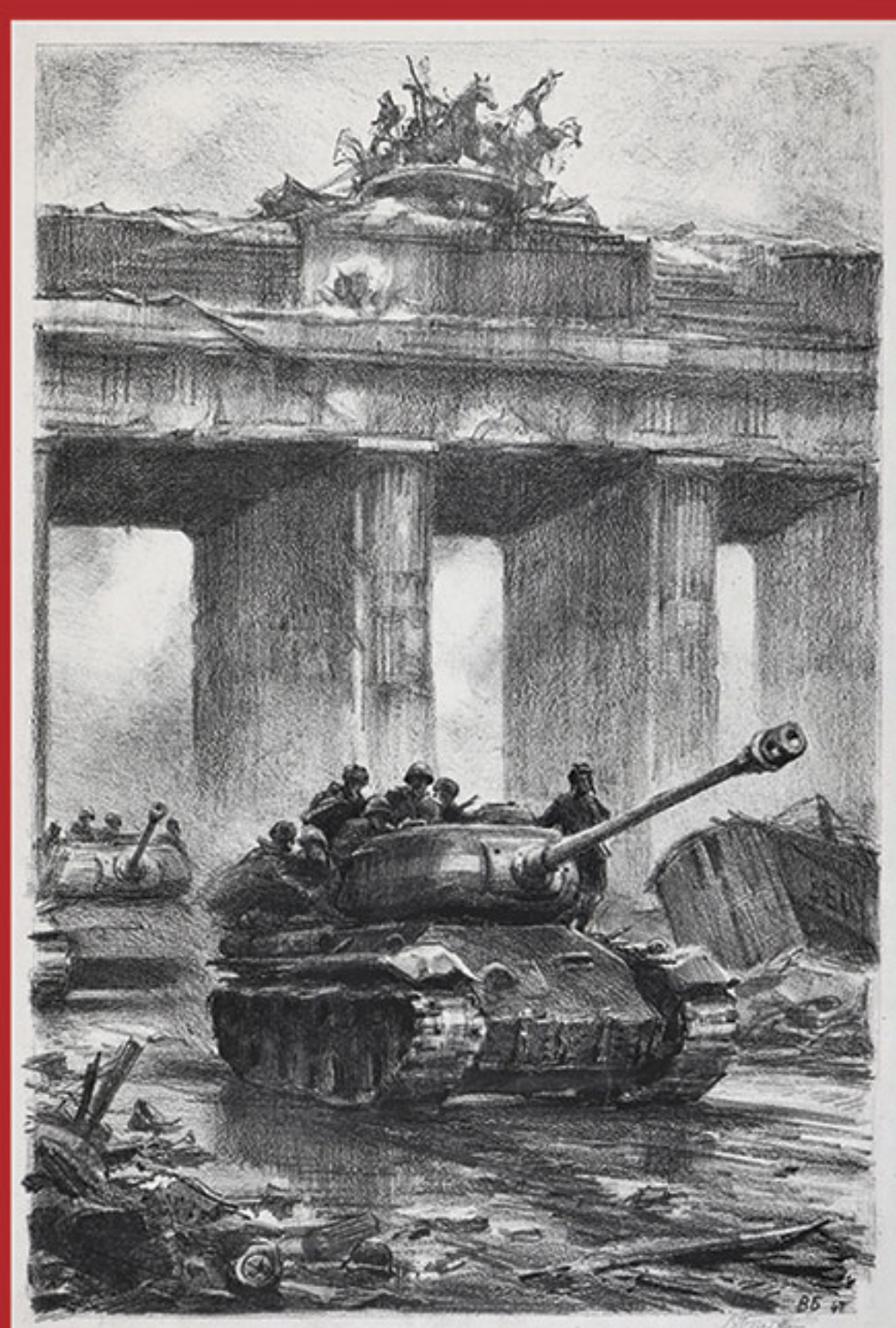
Podepsání Aktu o bezpodmínečné kapitulaci Německa maršálem Sovětského svazu G.K. Žukovem a britským leteckým maršálem A. Tedderem. Německo, Karlshorst, 8 května 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

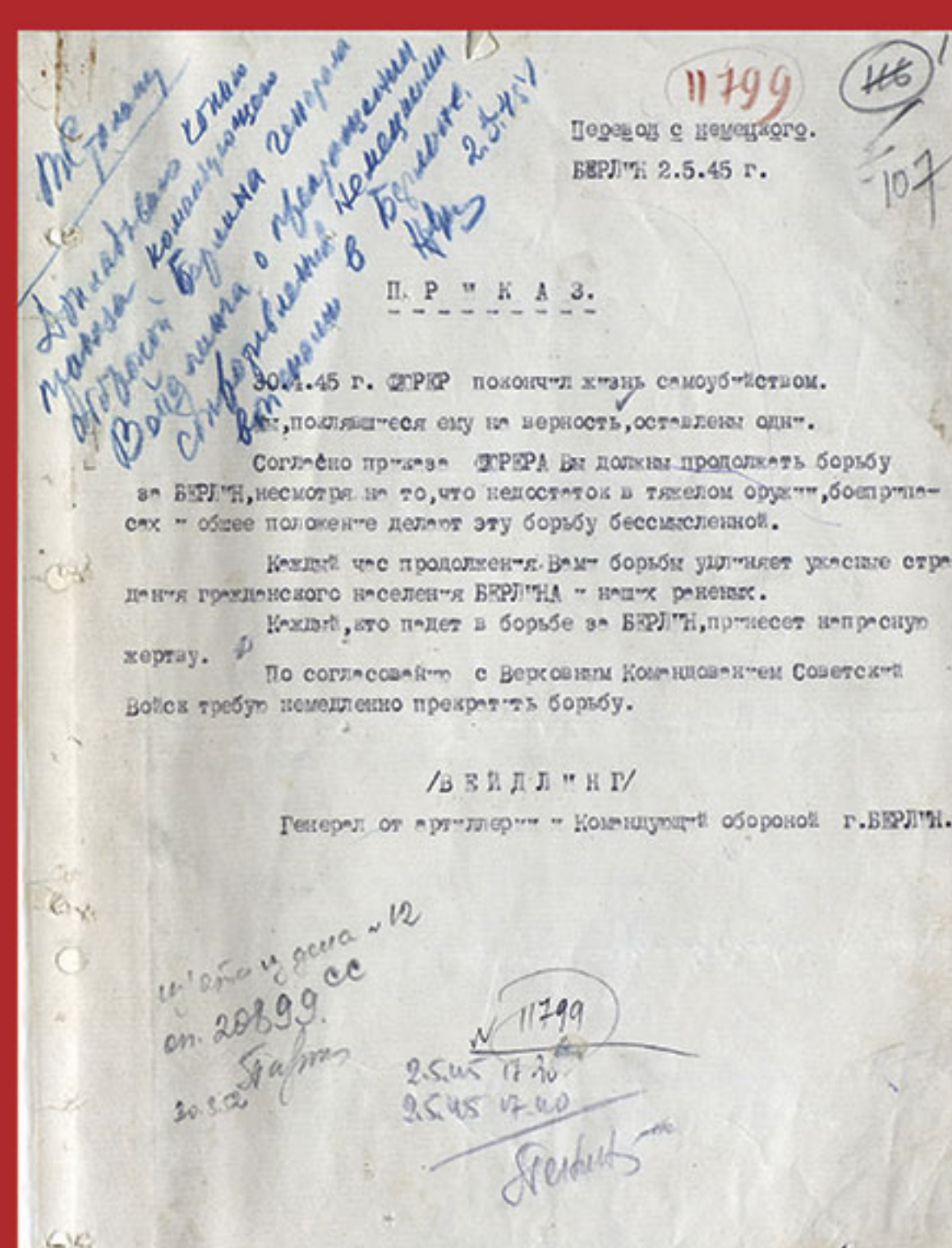
Prapor Vítězství nad Říšským sněmem. Berlín, 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Přehlídka Vítězství na Rudém náměstí. Sověští vojáci s ukořistěnými německými zástavami a standartami, které budou hozeny na zem před Leninovo mauzoleum. Moskva, červen 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

V. V. Bogatkin. U Braniborské brány. Berlín, květen 1945
Litografie - autor.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Rozkaz velitele obrany Berlína generála H. Weidlinga německým vojskům o zastavení bojových akcí a marnosti pokračovat v boji v souvislosti se sebevraždou A. Hitlera. Berlín, 2. května 1945. Překlad z němčiny.
Ze sbírky Ústředního archivu Ministerstva obrany Ruské federace

Štranich V.F. Svátek Vítězství. 9. května 1945. 1946
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Schéma bojového postavení 79. střeleckého sboru ve 4:00 a ve 14:00 26. dubna 1945 Z deníku bojových akcí 3. úderné armády, zaměřených na obsazení Berlína. Duben 1945
V deníku se poukazuje na výrazné zesílení odporu německých vojsk s postupem jednotek Rudé armády do centra města. V této souvislosti dochází k určitému zpomalení tempa jejich postupu.
Ze sbírky Ústředního archivu Ministerstva obrany Ruské federace

Soud s válečnými zločinci

Soudní proces s bývalými vedoucími činiteli hitlerovského Německa se konal od 20. listopadu 1945 do 1. října 1946 před Mezinárodním vojenským tribunálem v Norimberku (Německo). Proces v Tokiu s hlavními japonskými válečnými zločinci se konal od 3. května 1946 do 12. listopadu 1948.

Zasedání Mezinárodního vojenského tribunálu. Norimberk, 1945
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

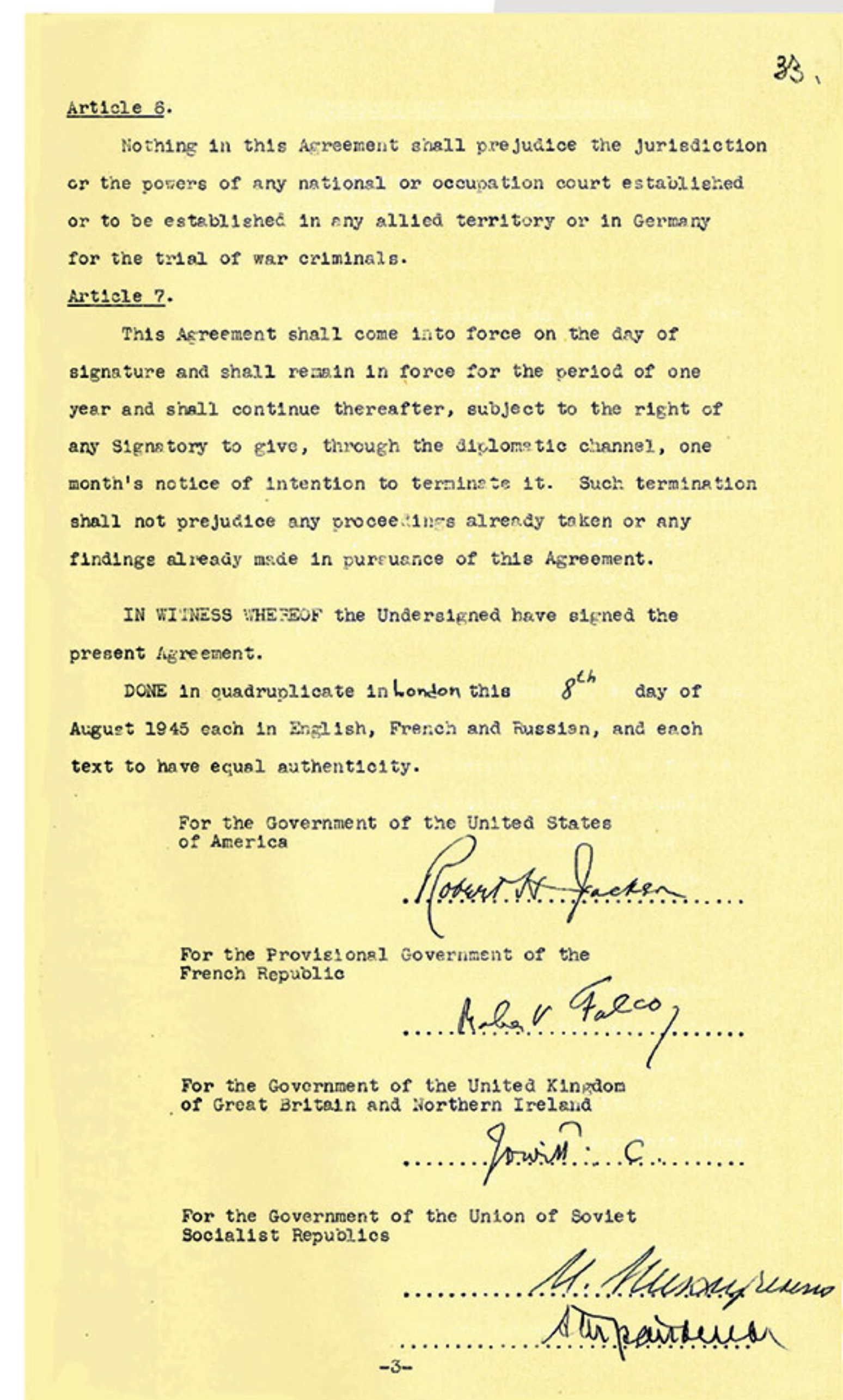
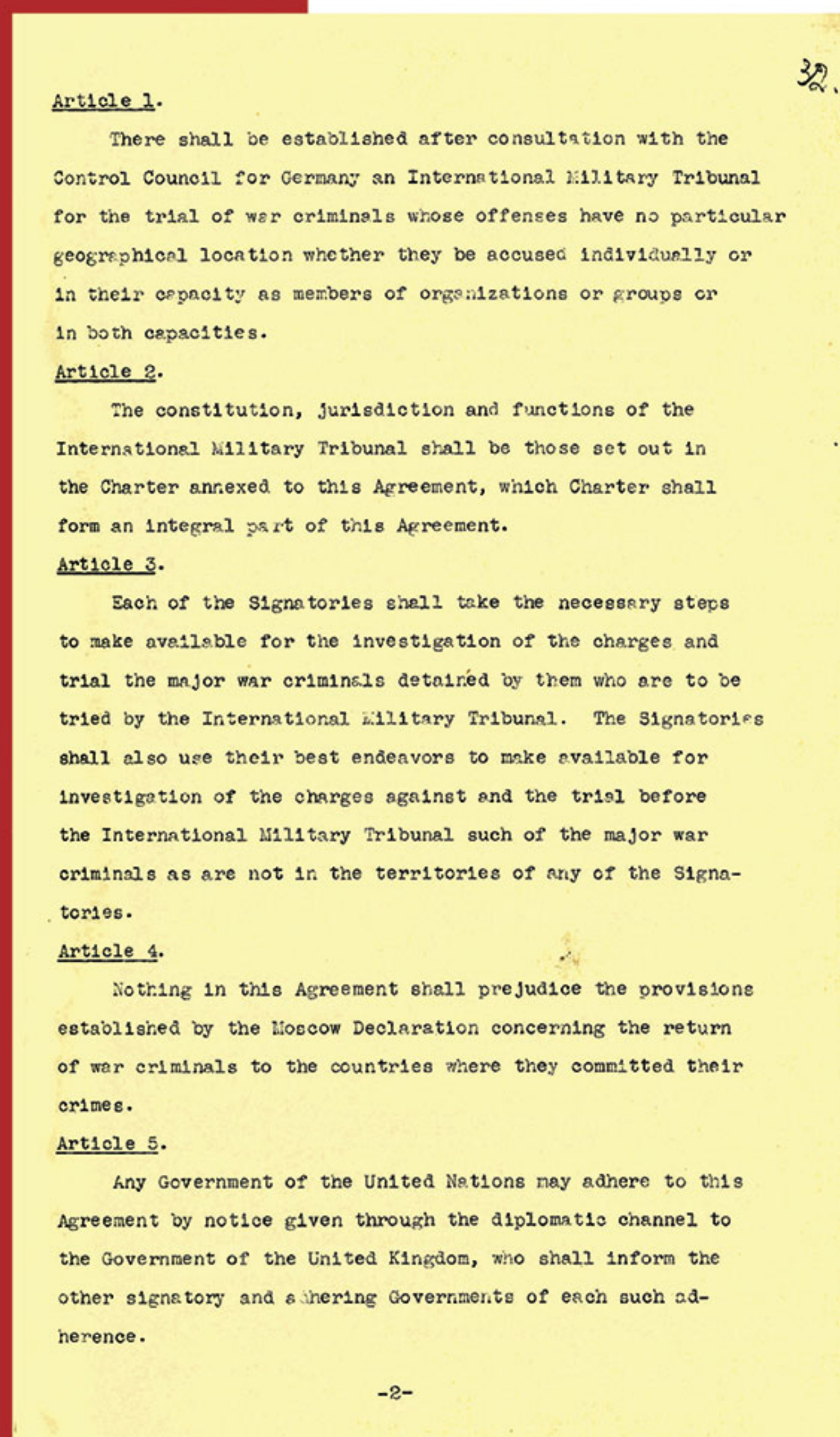
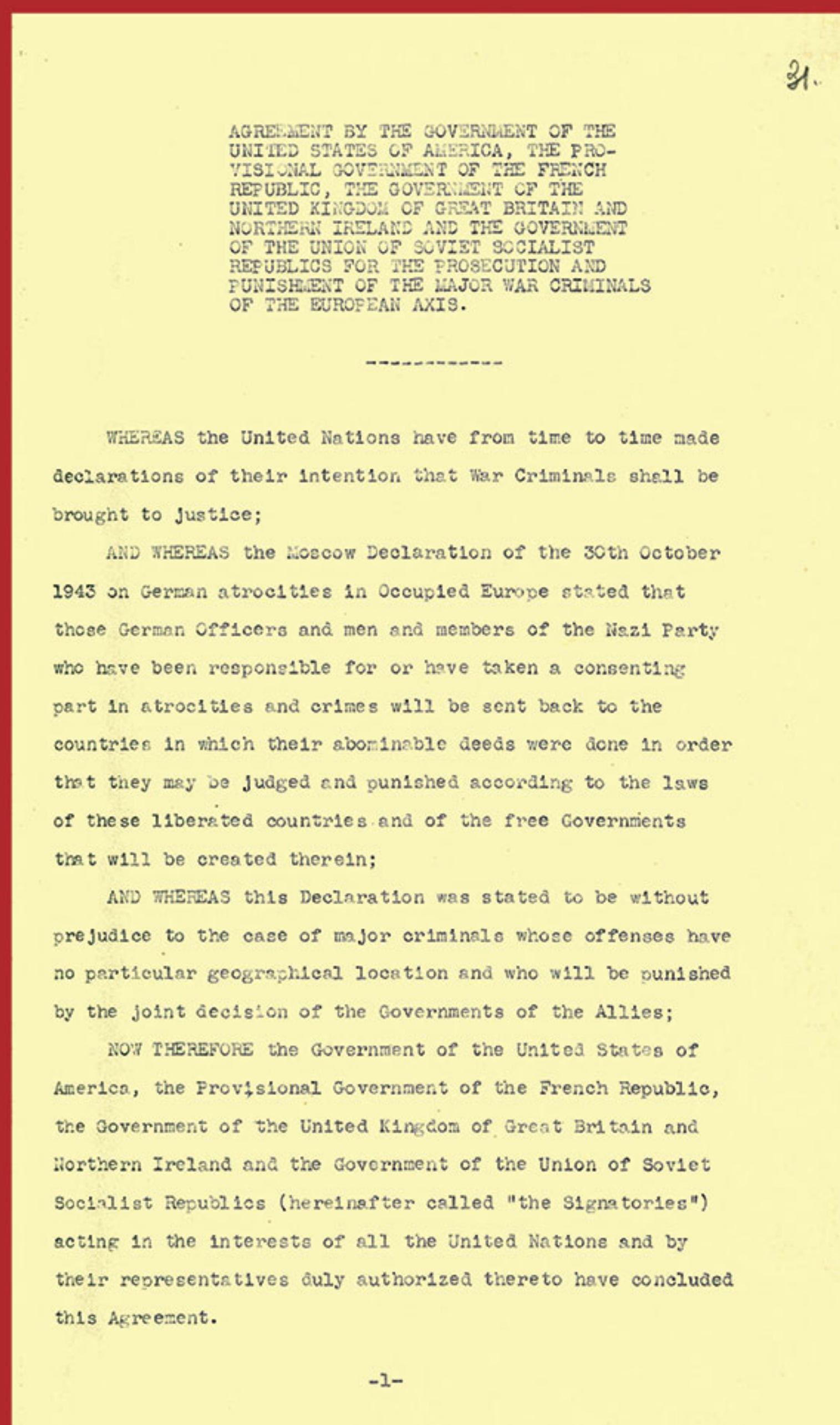
Sovětské soudce — podplukovník A.F. Volčkov a generálmajor justice I.T. Nikičenko za stolem Mezinárodního vojenského tribunálu. Norimberk, 7. prosince 1945.
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Tokijský mezinárodní vojenský tribunál. 1946-1948
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Plakát Případ Hermana Göringa a skutky Hermana Göringa. Autor A. S. Žitomirskij. 1942
Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska

Originální text Dohody zástupců čtyř mocností o stíhání a potrestání hlavních válečných zločinců evropských zemí Osy, který byl podepsán zástupci USA, Francie, Velké Británie a SSSR.

8. srpna 1945

Ze sbírky Archivu zahraniční politiky Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace

В. КЛИМАШИН
(СТУДИЯ ИМ. ГРЕКОВА)

СЛАВА
ВОИНУ-ПОБЕДИТЕЛЮ!

Plakát Sláva vítěznému vojákovi!

Autor V. Klimašin.

Moskva-Leningrad, 1945.

Ze sbírky Státního ústředního muzea současné historie Ruska